

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Πτυχιακή Μελέτη

Θέμα:

**«Ζήτηση για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση:
Εμπειρική Διερεύνηση στην Κύπρο»**

Φοιτήτρια: Ταρασίδου Ελένη
Α.Μ. 20659

Επιβλέπουσα: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σαΐτη Άννα

Μέλη: Καθηγητής Χονδρογιάννης Γεώργιος
Λέκτορας Σαρδιανού Ελένη

Αθήνα, 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ABSTRACT.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΜΕΡΟΣ Α : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο – Τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	12
1.1 Η αξία της εκπαίδευσης.....	12
1.1.1 Τα οφέλη που προκύπτουν από την επένδυση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....	15
1.2 Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο (Δημόσια και Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα).....	21
1.3 Υπάρχουσα κατάσταση στο χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σήμερα στην Κύπρο.....	23
1.3.1 Φροντιστήρια.....	27
1.4 Διέξοδοι εκτός Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.....	29
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – Ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	34
2.1 Λόγοι για τους οποίους οι υποψήφιοι επιλέγουν να μπου στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση αυτή.....	34
2.1.1 Κοινωνική προέλευση, επίδοση και ζήτηση για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....	45
2.2 Εκπαίδευση και απασχόληση.....	51
2.3 Εκπαίδευση για ποια αγορά.....	54
2.4 Εκπαίδευση χρηματικές απολαβές και διανομή εισοδήματος.....	60
2.5 Ανεργία.....	62
ΜΕΡΟΣ Β : ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – Μεθοδολογική προσέγγιση.....	70
3.1 Σκοπός και κίνητρα της εργασίας.....	70

3.2 Επιλογή του δείγματος.....	71
3.3 Το ερωτηματολόγιο.....	72
3.4 Η μεθοδολογία της έρευνας.....	75
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο – Παρουσίαση χαρακτηριστικών του δείγματος.....	79
4.1 Τα βασικά χαρακτηριστικά του δείγματος.....	79
4.2 Τα χαρακτηριστικά του οικογενειακού περιβάλλοντος.....	81
4.3 Προθέσεις των μαθητών μετά την ολοκλήρωση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης..	87
4.4 Επιλογή επιστημονικού πεδίου και λόγος για τον οποίο διαλέγουν σπουδές με αυτό το προσανατολισμό.....	91
4.5 Δηλώσεις μαθητών οι οποίοι δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....	97
4.6 Αναμενόμενα οικονομικά οφέλη από την επένδυση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....	98
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο	105
5.1 Προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	105
5.2 Επιλογή των Οικονομικών και Διοικητικών Επιστημών ως τομέα σπουδών....	109
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο – Συμπεράσματα.....	116
 Βιβλιογραφία:	118
Ελληνική.....	118
Ξενόγλωσση.....	121
Πηγές από το διαδίκτυο.....	124
 Παραρτήματα:	125
Παράρτημα 1: Το ερωτηματολόγιο της έρευνας.....	126
Παράρτημα 2: Κωδικοποίηση.....	134
Παράρτημα 3: Πίνακες περιγραφικών μέτρων.....	137
Παράρτημα 4: Πίνακες συχνοτήτων.....	139
Παράρτημα 5: Πίνακες εμπειρικών μελετών.....	161

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στα πλαίσια της πτυχιακής μου μελέτης του προγράμματος σπουδών του τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Η μελέτη είχε θέμα: *Ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση* και εκπονήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010.

Με την αύξηση του ενδιαφέροντος όλων εκείνων που ασχολούνται με την εκπαίδευση, αποτελεί ζήτημα μείζονος σημασίας η εξέταση και η κατανόηση των διαφοροποιήσεων που παρουσιάζονται ανάμεσα στα άτομα που επιλέγουν και στα άτομα που δεν επιλέγουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, ποιοι είναι εκείνοι οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτήν την απόφαση των ατόμων.

Στην συγκεκριμένη εργασία έγινε καταρχάς η θεωρητική προσέγγιση του θέματος και στη συνέχεια διεξήχθη εμπειρική έρευνα στην επαρχία Λάρνακας στην Κύπρο.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου προς την επιβλέπουσα αυτής της πτυχιακής μελέτης, την κα. Σαΐτη και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής κ. Χονδρογιάννη και κα. Σαρδιανού για την στήριξη και τις χρήσιμες συμβουλές, που αποτέλεσαν πολύτιμη βοήθεια για την διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω την κα. Προβατάρη για τις χρήσιμες παρατηρήσεις και συμβουλές της και για την άριστη συνεργασία που είχαμε.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου και στα κοντινά μου πρόσωπα...για την συμπαράσταση, την υπομονή και την ενθάρρυνση που είχα όλον τον καιρό της ενασχόλησης μου με την παρούσα εργασία, αλλά και κατά την διάρκεια των σπουδών μου στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια μικροοικονομική προσέγγιση της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση, μέσω της διερεύνησης των παραγόντων εκείνων, που επιδρούν στη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα με τυχαία δειγματοληψία, από το οποίο προέκυψε από δείγμα τελειόφοιτων μαθητών που φοιτούν στην τελευταία τάξη δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στα δημόσια σχολεία της επαρχίας Λάρνακας, με διανομή του ερωτηματολογίου τον Μάρτιο του έτους 2010. Το μέγεθος του δείγματος ανέρχεται στα 152 άτομα. Επιπρόσθετα στην έρευνα εκτιμούνται οι προσδιοριστικοί παράγοντες της πιθανότητας επιλογής των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο 5^ο επιστημονικό πεδίο στο οποίο ανήκουν οι Οικονομικές και Διοικητικές σπουδές.

Τα κύρια συμπεράσματα της έρευνας είναι ότι η πιθανότητα επιλογής να συνεχίσουν τα άτομα τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επηρεάζεται θετικά από το οικογενειακό εισόδημα της οικογένειας, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων. Επίσης το φύλο των ερωτώμενων φαίνεται να επηρεάζει την απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές τους, φαίνεται τα κορίτσια είναι περισσότερο πιθανά να ακολουθήσουν σπουδές τους μετά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, εμπιστοσύνη που έχουν στις ικανότητες τους ασκούν σημαντική επίδραση στην απόφαση αυτή, και τέλος το προσδοκώμενο εισόδημα που θα έχουν μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους επηρεάζει θετικά την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Άλλα σημαντικά συμπεράσματα της έρευνας είναι ότι τα άτομα που επιλέγουν Οικονομικές και Διοικητικές σπουδές είναι άτομα που προέρχονται από οικογένειες με υψηλά εισοδήματα και υψηλό μορφωτικό επίπεδο γονέων, και είναι κυρίως αγόρια. Διαλέγουν αυτό το προσανατολισμό σπουδών λόγω του κύρους που προσφέρει ο συγκεκριμένος τομέας σπουδών και λόγω καλών μισθολογικών προοπτικών που θα έχουν στο μέλλον, μετά από παρότρυνση γονέων και επιθυμούμενοι να εργαστούν στην δική τους ή οικογενειακή επιχείρηση.

ABSTRACT

This paper attempts a microeconomic approach to the demand for higher education through the investigation of factors that affect the demand for higher education. To this end, a survey by random sampling, which resulted from a sample of graduate students attending the last grade of secondary education. The survey was conducted in public schools in the district of Larnaca, with distribution of the questionnaire in March 2010. The sample size amounts to 152 people. In addition to the survey assessed the determinants of the probability of choosing to continue their studies at the 5th field of science which are Economic and Administrative Studies.

These results suggest that the probability of selecting people to continue their studies in higher education positively influenced by family income of the family, the educational level of parents. Also, the gender of respondents and the trust placed in the abilities of exercising considerable influence on this decision, and finally the expected income will be after completion of the study positively affects the demand for higher education. Other key findings of the survey is that people who choose Financial and Administrative studies are those from families with high income and highly educated parents, and mostly boys. Choose this approach because the validity of studies and good salary prospects will in the future, with the encouragement of parents and desired to work on their own or family business.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκπαίδευση είναι πολυδιάστατο αγαθό, ασκεί στα άτομα παιδαγωγικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές επιδράσεις και μ' αυτό τον τρόπο επηρεάζει το εισόδημα και την ευημερία των ατόμων αλλά και τη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης των χωρών. Τα νοικοκυριά δαπανούν σημαντικό μέρος από τους πόρους που διαθέτουν για την εκπαίδευση και την κατάρτιση των νέων επειδή πιστεύουν ότι με αυτό τον τρόπο τους προετοιμάζουν καλύτερα για αποδοτική επαγγελματική σταδιοδρομία. Σε μακροοικονομικό επίπεδο, η εκπαίδευση συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη και βελτίωση του ανθρωπίνου κεφαλαίου.

Ο αριθμός σπουδαστών που προσπαθούν να εγγραφούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει αυξηθεί αρκετά, επειδή οι σπουδαστές θεωρούν ότι το πτυχίο είναι ένα εισιτήριο για την καλύτερη επαγγελματική σταδιοδρομία. Οι υψηλές απαιτήσεις της εποχής αναγκάζουν τους νέους να συνεχίζουν τις σπουδές μετά το λύκειο και οι γνώσεις που αποκομίζουν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση τους προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας. Τα άτομα επενδύουν στη τριτοβάθμια εκπαίδευση και προσδοκούν αναμενόμενα οφέλη στο μέλλον, όπως για παράδειγμα υψηλότερες αμοιβές, καλύτερες συνθήκες εργασίας κ.α.

Με την αύξηση του ενδιαφέροντος όλων εκείνων που ασχολούνται με την εκπαίδευση, αποτελεί ζήτημα μείζονος σημασίας η εξέταση και η κατανόηση των διαφοροποιήσεων που παρουσιάζονται ανάμεσα στα άτομα που επιλέγουν και στα άτομα που δεν επιλέγουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης ποιοι είναι εκείνοι οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτήν την απόφαση των ατόμων.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια μικροοικονομική προσέγγιση της ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, με στόχο να προσδιοριστούν οι παράγοντες, που επιδρούν στις αποφάσεις των ατόμων να διευρύνουν τις σπουδές τους σε αυτό το επίπεδο. Συγκεκριμένα, πρόκειται για μια προσπάθεια, που στηρίζεται σε σχετικές θεωρητικές και εμπειρικές μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας, που αναφέρονται στη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για την ανάλυση της συμπεριφοράς, αναφορικά με τη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των τελειόφοιτων μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των σχολείων της Λάρνακας.

Στην ανάλυση των παραγόντων που επιδρούν στη ζήτηση για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, περιλαμβάνονται οι αναμενόμενες χρηματικές και μη

χρηματικές ωφέλειες της και βέβαια κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες. Αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι διαμέσου εμπειρικής έρευνας να προσδιορίσει τους καθοριστικούς παράγοντες και τα κίνητρα που ωθούν τους Κύπριους μαθητές να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η επιλογή της ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ως αντικείμενο ανάλυσης στηρίζεται στη διαπίστωση της ραγδαίας διεύρυνσης της στην Κύπρο και σε άλλες χώρες, γεγονός που γίνεται άμεσα αντιληπτό από τα στοιχεία που μας δείχνουν οι στατιστικές υπηρεσίες. Από τα στοιχεία αυτά συμπεραίνουμε ότι η ζήτηση για εκπαίδευση αυξάνεται συνεχώς, χρόνο με χρόνο και όλο και περισσότερα άτομα επενδύουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία προσφέρει ποιοτική γνώση, καλύτερες συνθήκες εργασίας, καλύτερες αμοιβές κ.ά. για αυτό οι παγκόσμιες εξελίξεις στο χώρο εργασίας οδηγούν σε αύξηση των ετών εκπαίδευσης των νέων, σε μια προσπάθεια «διαφοροποίησης», της ποιότητας της προσφοράς εργασίας, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος της ανεργίας.

Καθώς ένας μεγάλος αριθμός μαθητών επιλέγουν σπουδές στις Οικονομικές και Διοικητικές Επιστήμες, στόχος της μελέτης ήταν να εξετάσουμε τι διαφοροποιεί τα άτομα που επιλέγουν να σπουδάσουν Οικονομικά και Διοικητικές επιστήμες από τα άλλα άτομα. Ποιοί είναι δηλαδή, οι παράγοντες που οδηγούν στην απόφαση των μαθητών να διαλέξουν σπουδές στο 5^ο επιστημονικό πεδίο στο οποίο ανήκουν οι επιστήμες αυτές.

Για τις ανάγκες της έρευνας, συγκεντρώθηκαν πρωτογενή στοιχεία από δείγμα 152 μαθητών, στην επαρχία της Λάρνακας. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν τυχαίο και η σύνταξη του ερωτηματολογίου βασίστηκε σε προηγούμενες εμπειρικές μελέτες.

Η παρούσα μελέτη διαρθρώνεται σε έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην αξία της εκπαίδευσης, όπως επίσης και στην έννοια της εκπαίδευσης. Επίσης αναλύονται τα οφέλη που προκύπτουν από την επένδυση στην εκπαίδευση, τα οποία μπορεί να είναι άμεσα και έμμεσα και με βάση τα οφέλη προκύπτει ότι η εκπαίδευση αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ατόμων. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Κύπρου, δηλαδή ποια και πόσα είναι τα Δημόσια και Ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας.

Το επόμενο κεφάλαιο αφορά τους λόγους για τους οποίους οι υποψήφιοι επιλέγουν να μπουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τους παράγοντες που

επηρεάζουν την απόφαση τους αυτή. Επίσης εξετάζεται κατά πόσο η κοινωνική προέλευση επηρεάζει την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, Παρουσιάζονται εμπειρικά αποτελέσματα από μελέτες παρόμοιου περιεχομένου που έχουν γίνει από διάφορους ερευνητές σε διάφορες χώρες, για να σχηματιστεί μια ολιστική εικόνα για το θέμα και στη συνέχεια να γίνει σύγκριση με τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής. Γνωρίζουμε ότι η οικογένεια είναι το βασικότερο κύτταρο της ανθρώπινης κοινωνίας. Οι γονείς και το οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο θα μεγαλώσει το παιδί είναι υπεύθυνοι σε μεγάλο βαθμό για την προσωπικότητα, το χαρακτήρα, τις ηθικές αξίες, τον τρόπο σκέψης αλλά και απλές συνήθειες του παιδιού. Η οικογένεια λειτουργεί ως πρότυπο στο παιδί και ενώ αυτό αναπτύσσεται προικίζεται με τις αξίες και τις αρχές της οικογένειας του. Το οικογενειακό περιβάλλον επίσης είναι υπεύθυνο για τη σχέση που θα αποκτήσει το παιδί με το σχολείο, τόσο με το σχολικό περιβάλλον όσο και με σχολικά αντικείμενα.

Στο ίδιο κεφάλαιο αναλύονται οι σχέσεις της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και των χρηματικών απολαβών. Η μελέτη των σχέσεων εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας είναι ενδιαφέρουσα για πολλούς λόγους. Το κάθε κράτος και τα νοικοκυριά δαπανούν αρκετά χρήματα για εκπαίδευση στοχεύοντας να επενδύσουν στο ανθρώπινο κεφάλαιο και να προετοιμάσουν το ανθρώπινο δυναμικό για αποδοτική σταδιοδρομία. Οι σπουδές στα Ανώτατα και Ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα βελτιώνουν τις γνώσεις και τις ικανότητές των ατόμων ώστε να γίνονται καλύτεροι και να μπορούν να προσφέρουν περισσότερα στους εαυτούς τους, στις οικογένειές τους, και στην κοινωνία γενικότερα. Στη συνέχεια γίνεται λόγος για την ανεργία και το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων. Συγκεκριμένα, τα στατιστικά στοιχεία, όπως και οι έρευνες δείχνουν ότι η υψηλότερη εκπαίδευση αναμένεται να ενισχύσει τη θέση του ατόμου που ψάχνει για εργασία καθιστώντας το πιο ελκυστικό στους εργοδότες σε σχέση με τους λιγότερο εκπαιδευμένους. Επίσης οι πιο εκπαιδευμένοι συνήθως έχουν καλύτερες πληροφορίες για την αγορά εργασίας και πιο αποτελεσματικές τεχνικές στην έρευνα για ανεύρεση εργασίας, έτσι μειώνεται η πιθανότητα ή η διάρκεια ανεργίας.

Από το τρίτο κεφάλαιο, με βάση το θεωρητικό πλαίσιο, όπως αυτό αναπτύσσεται στα πρώτα δύο κεφάλαια, ξεκινά η εμπειρική διερεύνηση του θέματος. Η μεθοδολογία της έρευνας είναι το αντικείμενο τρίτου κεφαλαίου, όπου επίσης αναφέρεται ο τρόπος επιλογής του δείγματος των μαθητών και περιγράφεται το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε για τους σκοπούς της.

Στο κεφάλαιο τέσσερα, περιγράφονται βασικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων, που αφορούν σε προσωπικά χαρακτηριστικά, στο οικογενειακό τους υπόβαθρο, στις προθέσεις των μαθητών μετά την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στην επιλογή επιστημονικού πεδίου και λόγος για τον οποίο διαλέγουν σπουδές με αυτό το προσανατολισμό, στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα αναμενόμενα οικονομικά οφέλη που πιστεύουν ότι θα έχουν οι ερωτώμενοι από την επένδυση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Επίσης, καταγράφονται και οι δηλώσεις των μαθητών οι οποίοι δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Στο κεφάλαιο πέντε έχουμε την εκτίμηση των παλινδρομήσεων για τους προσδιοριστικούς παράγοντες ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, επιχειρείται η εμπειρική προσέγγιση για την επιλογή του τομέα σπουδών, δηλαδή η εκτίμηση των προσδιοριστικών παραγόντων που οδηγούν τα άτομα να επιλέξουν σπουδές στο 5^ο επιστημονικό πεδίο στο οποίο ανήκουν οι Οικονομικές και Διοικητικές Επιστήμες. Στο κεφάλαιο έξη, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας, ενώ τέλος, ακολουθεί η βιβλιογραφία και τα παραρτήματα (που περιλαμβάνουν το ερωτηματολόγιο, την κωδικοποίηση των μεταβλητών, καθώς και πίνακες που αφορούν στις κατανομές των συχνοτήτων).

ΜΕΡΟΣ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Με τον όρο εκπαίδευση προσδιορίζεται συνήθως κάθε είδος επίσημης θεσμοθετημένης μορφής διδασκαλίας που διεξάγεται σε σχολεία όλων των βαθμίδων, στις τεχνικές και επαγγελματικές σχολές και στα πανεπιστήμια, ανεξάρτητα από το αν παρέχεται από το κράτος ή από ιδιωτικούς φορείς (Πεσμαζόγλου,1987). Η εκπαίδευση δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια σχεδιασμένη διαδικασία μέσω της οποίας μεταδίδονται στην εκάστοτε γενιά γνώσεις και τεχνικές δεξιότητες, που θα βοηθήσουν τα νέα, κυρίως, άτομα στην επαγγελματική τους αποκατάσταση και έχει σκοπό να βοηθήσει τα άτομα να αποκτήσουν ένα σύνολο γνώσεων και ικανοτήτων και να διαμορφώσουν ένα σύνολο ηθικών αξιών (Σαϊτη, 2008) .

1.1 Η αξία της εκπαίδευσης

Ο όρος εκπαίδευση πρωτοεμφανίστηκε το 12^ο αιώνα, γύρω στο 1200 μ.Χ., στην Αγγλία, Β. Ιταλία, Ισπανία, Γερμανία, Τσεχία για την αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού. Η παροχή δωρεάν στοιχειώδους εκπαίδευσης γινόταν από φιλανθρωπικές και θρησκευτικές οργανώσεις, των οποίων ο στόχος ήταν πρωταρχικά ηθικός.

Η εκπαίδευση είναι πολυδιάστατο αγαθό, ασκεί στα άτομα παιδαγωγικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές επιδράσεις και μ' αυτό τον τρόπο επηρεάζει το εισόδημα και την ευημερία των ατόμων αλλά και τη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης των χωρών. Τα κράτη και τα νοικοκυριά δαπανούν σημαντικό μέρος από τους πόρους που διαθέτουν για την εκπαίδευση και την κατάρτιση των νέων επειδή πιστεύουν ότι με αυτό τον τρόπο τους προετοιμάζουν καλύτερα για αποδοτική επαγγελματική σταδιοδρομία .

Ήδη από το 18^ο αιώνα ο Άγγλος φιλόσοφος-οικονομολόγος Adam Smith (1930) στο βιβλίο του Ο Πλούτος των Εθνών (Wealth of Nations) τόνισε την συνεισφορά της εκπαίδευσης στην πρόοδο της οικονομίας ενός κράτους. Συνέδεσε την εκπαίδευση με την αγορά εργασίας και περιγράφει την εκπαίδευση ως μια επένδυση που βελτιώνει την παραγωγικότητα μιας εργασίας .

Σήμερα είναι καθολικά αποδεκτό ότι ο βασικότερος παράγοντας που επηρεάζει τη ραγδαία διαμόρφωση των νέων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών δομών και λειτουργιών είναι οι πληροφορίες και η γνώση. Σε τελική ανάλυση, ο βασικός συντελεστής της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ανάπτυξης είναι το ανθρώπινο κεφάλαιο. Το αναγνωρίσιμο συγκριτικό πλεονέκτημα του παρόντος και του μέλλοντος είναι η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού.

Η δημιουργία του ανθρώπινου κεφαλαίου, με την ενσωμάτωση και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, πραγματοποιείται κυρίως, αλλά όχι μόνο, πλαίσιο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η δημιουργία αυτή είναι δαπανηρή και απορροφά σημαντικούς πόρους της δημόσιας και ιδιωτικής οικονομίας. Οι περισσότερες αναπτυγμένες χώρες μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, έθεσαν ως θεμελιώδη στρατηγικό στόχο την προσαρμογή του εκπαιδευτικού τους συστήματος στις συνεχώς μεταβαλλόμενες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Τις τελευταίες τέσσερις και πλέον δεκαετίες, χωρίς ουσιαστικά να έχει αμφισβητηθεί ο κοινωνικός ρόλος της εκπαίδευσης, έχει ενταθεί ο προβληματισμός γύρω από την οικονομική της διάσταση. Αν η εκπαίδευση ήταν ελεύθερο αγαθό, προφανώς κάθε άτομο θα κατανάλωνε από αυτήν μέχρι το σημείο κορεσμού και θα επένδυε σε αυτήν μέχρις ότου τα μελλοντικά του κέρδη δεν θα ήταν εφικτό να αυξηθούν περαιτέρω. Όμως κάτι ανάλογο δεν συμβαίνει.(Μπουτσιούκη 2006)

Σήμερα αναγνωρίζεται ότι η εκπαίδευση αποτελεί μορφή επένδυσης στην ανθρώπινη ύπαρξη, που παράγει οφέλη και συμβάλλει στην οικονομική μεγέθυνση, στην ευημερία και στην κοινωνική-πολιτική ανάπτυξη.

Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται και η Ευρωπαϊκή Ένωση, ισότιμο μέλος της οποίας είναι η Κύπρος. Σε πολλά επίσημα Ευρωπαϊκά κείμενα χρησιμοποιούνται πλέον, με μεγάλη συχνότητα, όροι καθιερωμένοι επιστημονικά, όπως: ανθρώπινο κεφάλαιο, προϊόν του εκπαιδευτικού συστήματος, αποτελεσματικότητα, ισότητα, παραγωγικότητα, αποδοτικότητα, απασχόληση, εισόδημα, ανάπτυξη κ.ά. Σε κείμενο της η Ευρωπαϊκής Ένωση υποστηρίζει ότι: « ...οι συνεχείς διαρθρωτικές μεταβολές στην οικονομία, τις οποίες επιφέρει η ταχεία εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, απαιτούν σημαντική επένδυση στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση, ώστε να ανέβει το γενικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού για να μπορεί να ανταποκριθεί στις δημιουργούμενες νέες ανάγκες σε εργασία...» (Ε.Υ,1996)

Η εκπαίδευση είναι πρώτα απ' όλα κοινωνικός θεσμός . Ένας θεσμός που δημιουργήθηκε και συνεχίζει να υπάρχει για να μπορεί η κοινωνία να επιτελεί το

σύνολο των λειτουργιών οι οποίες είναι απαραίτητες για την ύπαρξή της και για να μπορεί να υλοποιεί τους στόχους που έχει θέσει. Άρα η σχέση της κοινωνίας και την εκπαίδευσης είναι αμφίδρομη.

Σκοπός της εκπαίδευσης είναι ο ελεύθερος και υπεύθυνος άνθρωπος που με αυτοτελή κριτική σκέψη και δική του πρωτοβουλία είναι ικανός να δράσει δημιουργικά και να αναλάβει την ευθύνη για τις πράξεις του μέσα στο κοινωνικό σύνολο και κάτω από τις σημερινές συνθήκες (Ξεχέλλης, 1986).

Κατά τον 20^ο αιώνα διατυπώθηκε για πρώτη φορά η θεωρία του Ανθρώπινου Κεφαλαίου από τον Theodore Schultz (1961). Η βασική προσέγγιση της εκπαίδευσης από θεωρητικούς του Ανθρώπινου Κεφαλαίου συνοψίζεται στη διατύπωση ότι η εκπαίδευση είναι μέσο ανάπτυξης δεξιοτήτων, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα άτομα, ώστε να αυξήσουν την παραγωγικότητα τους και τις μελλοντικές αποδοχές τους. Η αυξημένη παραγωγικότητα με την σειρά της συμβάλλει και στην πρόοδο της οικονομίας ενός κράτους. Όμως δεν είναι μόνο η ποσότητα της εργασίας που επηρεάζει την παραγωγική διαδικασία αλλά και η ποιότητα της, δηλαδή η ικανότητες που έχουν οι εργαζόμενοι (Schultz, 1961). Η εκπαίδευση αυξάνει τις γνώσεις και την παραγωγικότητα των ατόμων και συμβάλλει στην ανάπτυξη και διάχυση των νέων τεχνολογιών, γι' αυτό τα άτομα επιδιώκουν και οι κοινωνίες χρηματοδοτούν τον σχηματισμό ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω της εκπαίδευσης.

Ένας βασικότερος σκοπός της εκπαίδευσης είναι η ενίσχυση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας των ατόμων στην αγορά εργασίας. Μέσω της εκπαίδευσης οι άνθρωποι γίνονται πιο ευπροσάρμοστοι στις κοινωνικές αλλαγές βοηθώντας στην κινητικότητα της εργασίας, ενισχύοντας μ' αυτό τον τρόπο την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα. Τα εκπαιδευμένα άτομα λόγω της αυξημένης συμβολής στο παραγόμενο προϊόν αποκτούν χρήματα, άρα η εκπαίδευση μπορεί να θεωρηθεί ως παράγων μείωσης της φτώχειας.

Στις σύγχρονες ανθρώπινες κοινωνίες η εκπαίδευση συντελεί στη διαμόρφωση του κοινωνικού ατόμου, στη βελτίωση του νοητικού του επιπέδου και της ικανότητας του να κατανοεί τον κόσμο και να λαμβάνει τις καλύτερες δυνατές αποφάσεις σε κάθε προσπάθεια της ζωής του, επίσης η εκπαίδευση μεταφέρει στις νεότερες γενιές γνώσεις και ικανότητες που της παρέχουν τη δυνατότητα να δρουν αποτελεσματικά. Δηλαδή προετοιμάζει τα νέα άτομα για την επαγγελματική τους ζωή και τα βοηθά να αυξήσουν την οικονομική αξία τους (Σαϊτή, 2008).

Πέρα από τα οικονομικά οφέλη, η εκπαίδευση μπορεί να κοινωνικοποιεί τους ανθρώπους. Μέσα από μια κοινή εκπαιδευτική εμπειρία θεωρείται ότι οι άνθρωποι διάφορων εθνικοτήτων, θρησκευτικών πεποιθήσεων, διαφορετικά κοινωνικά φυλετικά και γλωσσικά περιβάλλοντα μπορούν να ενθαρρυνθούν να ασπαστούν μια κοινή αντίληψη για τον κόσμο (Gillis, 1983).

Με βάση τα πιο πάνω γίνεται φανερό ότι η εκπαίδευση συντελεί σημαντικά στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.

1.1.1 Τα οφέλη που προκύπτουν από την επένδυση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, στη δεκαετία του 1950 σημαντικό οικονομολόγοι ασχολήθηκαν με τη σχέση της εκπαίδευσης και της ανάπτυξης. Οι Abramovitz (1956) και Solow (1956) έδωσαν μια ερμηνεία του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Διαπίστωσαν ότι, ενώ υπήρχε οικονομική μεγέθυνση κάθε χρόνο, η αιτία της αύξησης όμως δεν ήταν προφανής, αφού δεν προερχόταν ούτε από την αύξηση της γης, ούτε από την αύξηση του κεφαλαίου, ούτε από την ποσοτική αύξηση της εργασίας. Υπήρχε, λοιπόν ένα υπόλοιπο, το οποίο ο Abramovitz ονόμασε "συντελεστή άγνοιας", και ο Solow το απέδωσε στην παράλειψη του παράγοντα της τεχνολογίας από τη συνάρτηση της παραγωγής. Στη συνέχεια ήρθε η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου να εξηγήσει αυτή τη προβληματική κατάσταση, είναι δηλαδή μια διαδικασία μέσω της οποίας τα άτομα συσσωρεύουν ανθρώπινο κεφάλαιο.

Η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου είναι κεντρική στον κλάδο των οικονομικών της εκπαίδευσης. Η αρχική προσέγγιση στο ζήτημα του ανθρώπινου κεφαλαίου έγινε από τον Schultz και αφορούσε τη συμβολή της εκπαίδευσης στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Η ανάπτυξη της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελεί το βασικό μοχλό για τη δημιουργία στελεχών ανώτερης βαθμίδας που θα στελεχώσουν τους βασικούς τομείς της οικονομίας μιας χώρας, οι οποίοι είτε έχουν σχέση με την ειδίκευση στο χώρο των διαφόρων επιστημών, είτε με παραγωγή υψηλής τεχνολογίας. Γιατί το άτομο με τα εφόδια που του παρέχει η τριτοβάθμια εκπαίδευση "συστηματοποιεί", βαθαίνει και επεκτείνει τις γνώσεις που απέκτησε στη βασική και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Τα οφέλη από την εκπαίδευση είναι πολυδιάστατα και διαχέονται σε πλήθος τομέων της οικονομικής και της κοινωνικής ανάπτυξης. Οι ωφέλειες που προκύπτουν από την εκπαίδευση μπορούν να χωριστούν σε "ιδιωτικές" και "κοινωνικές".

Σε μικροοικονομικό επίπεδο μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας ασχολείται με την επίδραση της εκπαίδευσης του ατόμου στο επίπεδο του προσωπικού του εισοδήματος ή και της κατανάλωσης. Ιδιωτική ωφέλεια σημαίνει ότι οι μαθητές αντλούν χρήματα από τις οικογένειες τους για να χρηματοδοτήσουν τις σπουδές τους για να έχουν κάποιο όφελος στο μέλλον (Psacharopoulos, 1973). Τα άμεσα ιδιωτικά οικονομικά οφέλη της εκπαίδευσης αναφέρονται στη θετική επίπτωση που έχει η εκπαίδευση του ατόμου στα εισοδήματά του, μέσω της εκπαίδευσης αυξάνεται η παραγωγικότητα του εργαζομένου, γεγονός που επιφέρει αύξηση του μισθού του. (Psacharopoulos and Patrinos, 2002). Όσο περισσότερη μόρφωση αποκτά το άτομο τόσο ικανότερο γίνεται στην αναζήτηση και αφομοίωση νέων πληροφοριών, στην απόκτηση δεξιοτήτων και στην εξοικείωση του με νέες τεχνολογίες (Bartel and Lichtenberg, 1991). Σύμφωνα με την υπηρεσία απογραφών των ΗΠΑ (*US Census Bureau, Current Population Reports, P-60 Series*) το 1998 το μέσο ετήσιο εισόδημα αποφοίτου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις ΗΠΑ ήταν χαμηλότερο, από έναν απόφοιτο ανώτατης σχολής. Ιδιαίτερα από το έτος 1979 και έπειτα, διευρύνεται διαχρονικά το χάσμα μεταξύ των εισοδημάτων των αποφοίτων δευτεροβάθμιας και αποφοίτων ανώτατης εκπαίδευσης. Οι Heinrich and Hildebrand (2005) μελέτησαν τις μισθολογικές διαφορές μεταξύ αποφοίτων διαφορετικών βαθμίδων εκπαίδευσης στις 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως υποστηρίζουν οι παραπάνω ερευνητές, οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αμείβονται στατιστικά σημαντικά υψηλότερα από τους αποφοίτους κατώτερης βαθμίδας. Η διαφορά αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη στην Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, την Ισπανία και την Πορτογαλία τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο η μισθολογικές διαφορές είναι εντονότερες στους άνδρες, ενώ στο Βέλγιο στις γυναίκες. Σε όλες τις χώρες, οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν υψηλότερες απολαβές από τους αποφοίτους της ανώτερης δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το μορφωτικό επίπεδο του εργαζομένου όμως δεν επηρεάζει μόνο τις οικονομικές του απολαβές αλλά καταδεικνύεται εμπειρικά, ότι δημιουργεί και συνθήκες μεγαλύτερης εργασιακής σταθερότητας και ενισχύει την κινητικότητα του εισοδήματος προς τα πάνω (Mincer, 1993). Στα έμμεσα ιδιωτικά οφέλη της εκπαίδευσης αναφέρονται οι καλύτερες συνθήκες εργασίας που έχει ο

περισσότερο μορφωμένος, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι εργάζεται σε γραφείο με κλιματισμό ή είναι ενταγμένος σε ιδιωτικό ασφαλιστικό ταμείο κ.λπ. (Ψαχαρόπουλος, 1999).

Τα οικονομικά οφέλη της εκπαίδευσης δεν περιορίζονται όμως στις μεμονωμένες οικονομικές μονάδες αλλά διαχέονται στο σύνολο της οικονομίας. Τα κοινωνικά οφέλη σχετίζονται με την άνοδο του κοινωνικού και πολιτικού επιπέδου μιας κοινωνίας-πλεονεκτήματα που συμβάλλουν θετικά στην εξομάλυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων και στην κοινωνική ευημερία, καθώς και στην χάραξη και υλοποίηση κοινωνικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων(Σαΐτη, 2000) .

Η εκπαίδευση είναι μια επένδυση που βοηθάει τους ανθρώπους να λειτουργήσουν μέσα σε οικονομικό και κοινωνικό σύστημα, βελτιώνει τις ικανότητες τους και με αυτόν τον τρόπο συμβάλει στην αύξηση των μελλοντικών τους ωφελειών(Schultz, 1961) . Τα οφέλη που προκύπτουν από την εκπαίδευση παίρνουν πολλές μορφές, όπως για παράδειγμα, οικονομικές(ιδιωτικά χρηματικά οφέλη με τη μορφή αυξημένου εισοδήματος εξ' αιτίας της εκπαίδευσης) και μη οικονομικές, ατομικές και κοινωνικές.

Η εκπαίδευση έχει θετική επίδραση:

- στην υγεία του ίδιου του ατόμου, της οικογένειας του και στα άτομα με τα οποία έρχεται σε επαφή. Περισσότερη εκπαίδευση αυξάνει το προσδόκιμο ζωής, μειώνει την θνησιμότητα (Grossman, 1976).

- στη μείωση του κόστους για τη δημόσια υγιεινή και την ιατρική βοήθεια

- στην εκπαίδευση των παιδιών. Τα επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων επηρεάζει θετικά τα παιδιά και ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης τους και ως προς τις επιδόσεις τους σ' αυτή (Παπαγεωργίου 2008, Πυργιωτάκης 2000, Mora 1997).

- στην επιλογή συζύγου

- στην αποτελεσματική οργάνωση-διοίκηση του σπιτιού

- στην τάση αποταμίευσης

- στην αποτελεσματική εύρεση εργασίας ,καλύτερες δουλειά και μεγαλύτερες εφόρου ζωής αποδοχές (Σαΐτη, 2000), καλύτερες συνθήκες εργασίας που έχει ο περισσότερο μορφωμένος, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι εργάζεται σε γραφείο που έχει κλιματισμό ή είναι ενταγμένος σε ιδιωτικό ασφαλιστικό ταμείο κλπ (Ψαχαρόπουλος, 1999).

- στην καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης στους πολίτες κ.α.

- στα μέλη της κοινωνίας ως σύνολο, αφού η άνοδος της ποιοτικής τους στάθμης (λόγω συστηματικής εκπαίδευσης) παρέχει τα πλαίσια και τις δυνατότητες για κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική, και πολιτική ανάπτυξη (Σαΐτη, 2000).

-στην περιφερειακή ανάπτυξη. Η ανάπτυξη των υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού συμβάλλει στη διαδικασία της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και αποτελεί βασικό παράγοντα της διαδικασίας της πολιτικής ανάπτυξης και της κοινωνικής αναδιάρθρωσης ενός τόπου (Παπαδασκαλόπουλος, 1990) η δημιουργία ιδρυμάτων εκπαιδευτικού, πολιτιστικού και κοινωνικού περιεχομένου σε μια περιοχή έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη διαφόρων δραστηριοτήτων που συντελούν στη συγκρότηση του πληθυσμού στην περιοχή αυτή με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς και στην αύξηση των εισοδημάτων των κατοίκων της.

-Μεγαλύτερη ποσότητα και καλύτερη ποιότητα γνώσης με αποτέλεσμα τη συνεχή δημιουργία νέας γνώσης. Περισσότερα μορφωμένα άτομα σημαίνει περισσότεροι επιστήμονες, αναλυτές ερευνητές, τεχνικοί και επομένως, αύξηση των καινοτομιών και αποτέλεσμα όλων αυτών η οικονομική ανάπτυξη και άνοδος μορφωτικού επιπέδου.

Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι η εκπαίδευση έχει ωφέλημα αποτελέσματα για τον εαυτό τους και τα παιδιά τους για αυτό και επενδύουν σε αυτήν. Συσχετίζουν σε μεγάλο βαθμό την εκπαίδευση με το εισόδημα και προσπαθούν να επιτύχουν την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση.

Το εθνικό εισόδημα και εκπαιδευτική πρόοδος συσχετίζονται. Ο αναλφαριθμητισμός είναι συνηθισμένο φαινόμενο στις πολύ φτωχές χώρες. Και τείνει να εκλείψει σταδιακά καθώς ανεβαίνει κανείς την εισοδηματική κλίμακα.

Η εκπαίδευση σημαίνει πολλά πράγματα για πολλούς ανθρώπους. Πέρα από τα οικονομικά οφέλη που ήδη αναφέρθηκαν, εκπαίδευση μέχρι ένα συγκεκριμένο επίπεδο θεωρείται κοινωνικό δικαίωμα του κάθε ανθρώπου. Η εκπαίδευση επίσης μπορεί να θεωρηθεί ότι απονέμει και πολιτικά οφέλη. Κατά την δεκαετία του 1950 το ζήτημα το οποίο ήταν στο επίκεντρο των συζητήσεων ήταν το πώς θα δημιουργήσουν μορφωμένο ανθρώπινο δυναμικό. Δινόταν η έμφαση στη δημιουργία εξειδικευμένου προσωπικού με μεσαίο ή υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, άρα η δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση είχε την περισσότερη ανάγκη επέκτασης.

Ο Demetriades, E.(1989) στην έρευνα του ασχολήθηκε με την μελέτη του εκπαιδευτικού προγραμματισμού στην Κύπρο, και πώς η απόδοση και η αναγνώριση της σημασίας της επένδυσης στην εκπαίδευσης παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και

δεξιότητες στο εργατικό δυναμικό το οποίο με την σειρά του είναι απαραίτητο για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας χώρας.

Ο γενικός πολιτικός στόχος στη Κύπρο ήταν η βελτίωση στη κατανομή των πόρων. Επομένως, η απόδοση της επένδυσης στην εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως δείκτες για τη μέτρηση της αποδοτικότητας της εκπαίδευσης και της κατανομής των πόρων. Η εκπαίδευση έχει σημειώσει μεγάλο ενδιαφέρον στη Κύπρο. Αυτό επειδή η εκπαίδευση προσφέρει υψηλότερο βιοτικό επίπεδο και κοινωνική ευημερία. Πριν την ανεξαρτησία το 1960, οι κύριοι σκοποί η εκπαίδευση ήταν η βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης από τους ανθρώπους, και ενίσχυση της εθνικής συνείδησης. Από την ανεξαρτησία και μετά η εκπαίδευση έχει γίνει σημαντικότερος τομέας και θεωρείται ως κύριο μέσο για την εύρεση καλύτερης απασχόλησης και μέσο αύξησης κοινωνικοοικονομικής θέσης. Η κυβέρνηση και οι πολιτικοί επεδίωξαν να αυξήσουν το γενικό βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων, μέσω καλύτερης κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού για τη μεγιστοποίηση της παραγωγικότητας και την καλύτερη χρησιμοποίηση διαθέσιμων πόρων, δεδομένου ότι στην Κύπρο υπάρχουν περιορισμένοι φυσικοί πόροι. Οι πολιτικοί θεωρούν ότι η εκπαίδευση είναι δικαίωμα κάθε ανθρώπου και ότι το κράτος οφείλει να παρέχει ίσες εκπαιδευτικές ευκαιρίες για όλους τους πολίτες. Αυτές οι προσδοκίες και η είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας θα μπορούσε να εξηγήσει την αυξανόμενη ζήτηση και την επέκταση της εκπαίδευσης στη Κύπρο από το 1960. Τα κοινωνικά άμεσα οφέλη είναι η υψηλότερη παραγωγικότητα των μορφωμένων εργαζομένων και οι πρόσθετες συνεισφορές στο εθνικό εισόδημα κατά τη διάρκεια της ενεργής ζωής των ατόμων.

Το γενικό ποσοστό απόδοσης της εκπαίδευσης είναι υψηλό, όπως επίσης τα ποσοστά αποδοτικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι σχετικά υψηλά και παραμένουν αμετάβλητα. Αυτές οι σχετικά υψηλές αποδόσεις εξηγούν την υψηλή ζήτηση για την εκπαίδευση στην Κύπρο, ιδιαίτερα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στο εξωτερικό. Η ωφέλεια που προκύπτει από την επένδυση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι τέτοια που δίνει κίνητρα σε ένα άτομο να συνεχίσει τις σπουδές του στη τριτοβάθμια εκπαίδευση για να επιτύχει ένα σχετικά υψηλό εισόδημα στο μέλλον. Τα συμπεράσματα για τη Κύπρο προσαρμόζονται σε άλλα διεθνή αποτελέσματα, δηλαδή ότι το ποσοστό απόδοσης σε όλες τις μορφές εκπαίδευσης είναι θετική και η εκπαίδευση είναι μια κερδοφόρα μορφή επένδυσης και για το σπουδαστή και την οικογένεια του και για την κοινωνία.

Σε μια άλλη έρευνα η για την Βόρεια Κύπρο, η Katircioğlu (2009), επιχείρησε να εντοπίσει την μακροπρόθεσμη σχέση της αύξησης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της οικονομικής ανάπτυξης. Η μελέτη ερευνά εμπειρικά τη μακροπρόθεσμη σχέση ισορροπίας και τη σχέση μεταξύ αύξησης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της οικονομικής ανάπτυξης της βόρειας Κύπρου.

Τα συμπεράσματα της έρευνας δείχνουν ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση συμβάλλει στο εθνικό εισόδημα, την απασχόληση, και τον πλούτο της χώρας. Η επένδυση στην εκπαίδευση αυξάνει το βιοτικό επίπεδο. Οι παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση για την εκπαίδευση είναι κοινωνικοί και οικονομικοί, όπως επίσης η γεωγραφική θέση της κατοικίας, το μέγεθος η σύνθεση της οικογένειας, το επάγγελμα του αρχηγού της οικογένειας, δίδακτρα σπουδαστών, ευκαιρίες υποτροφιών.

Η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στη βόρεια Κύπρο παρουσίασε ιδιαίτερη αύξηση μέχρι τη δεκαετία του '90 κυρίως λόγω των τούρκων σπουδαστών από την Τουρκία. Η σημαντικότερη εύρεση αυτής της μελέτης είναι ότι η ανάπτυξη στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υποκινεί την οικονομική ανάπτυξη της βόρειας Κύπρου. Άρα η τουρκοκύπρια κυβέρνηση πρέπει να δώσει περισσότερη προτεραιότητα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση λόγω του γεγονότος ότι αυτός ο τομέας άρχισε να αντικαθιστά τον τομέα του τουρισμού, εξαιτίας των πολιτικών προβλημάτων στο νησί.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η εκπαίδευση είναι υπεύθυνη για την διατήρηση και παραπέρα βελτίωση του βιοτικού επιπέδου μιας κοινωνίας. Το δημιουργούμενο ανθρώπινο κεφάλαιο θα πρέπει να προσαρμόζεται στις δημιουργούμενες και συνεχώς μεταβαλλόμενες, λόγω επενδύσεων υλικού κεφαλαίου, ανάγκες, πράγμα που συνεπάγεται την ανάγκη προσαρμογών στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλιώς θα δημιουργείται υποαπασχόληση ανθρωπίνου κεφαλαίου (Σαΐτη, 2000). Υποαπασχόληση εκπαιδευμένου προσωπικού υφίσταται όταν η απασχόληση ενός προσώπου είναι ανεπαρκής, ως προς τους κανόνες ή τις εναλλακτικές δυνατότητες απασχόλησης, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις επαγγελματικές του δεξιότητες (εκπαίδευση και εργασιακή εμπειρία).

1.2 Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο (Δημόσια και Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα)

Η Ανώτερη και Ανώτατη Εκπαίδευση στην Κύπρο προσφέρονται από κρατικά Πανεπιστήμια και Ανώτερες Σχολές, καθώς και από Ιδιωτικές Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

• Δημόσια Πανεπιστήμια

Πανεπιστήμιο Κύπρου: ιδρύθηκε το 1989 και δέχτηκε τους πρώτους προπτυχιακούς και τους πρώτους μεταπτυχιακούς του φοιτητές το 1992 και το 1997 αντίστοιχα. Στο παρόν στάδιο το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει πετύχει αναγνώριση από τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα και έχει κερδίσει την εκτίμηση της Κυπριακής Κοινωνίας για το υψηλό επίπεδο διδασκαλίας και έρευνας. Οι κύριοι στόχοι του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι η προώθηση της επιστήμης και της γνώσης μέσω της διδασκαλίας και της έρευνας και η δημιουργία του κατάλληλου υπόβαθρου για την πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διεύθυνση Ανώτατης και Ανώτερης Εκπαίδευσης).

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου: λειτουργεί στη βάση της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και υλοποιεί ουσιαστικά την απαίτηση της δια βίου μάθησης, είναι κρατικό Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα που παρέχει πτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα, καθώς επίσης και εκπαιδευτικά / επιμορφωτικά προγράμματα σύντομης διάρκειας, με τη μέθοδο της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Το πανεπιστήμιο δέχτηκε τους πρώτους φοιτητές του το Σεπτέμβριο του 2006. Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου παρέχει τη δυνατότητα σε πολίτες που για οποιονδήποτε λόγο δεν κατέστη δυνατό να σπουδάσουν ή να ολοκληρώσουν τις πανεπιστημιακές τους σπουδές, να το κατορθώσουν. Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο είναι ισότιμο με όλα τα αναγνωρισμένα πανεπιστήμια του κόσμου, ανεξάρτητα από τη μεθοδολογία που χρησιμοποιούν (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διεύθυνση Ανώτατης και Ανώτερης Εκπαίδευσης).

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου: Το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) είναι ένα νέο Δημόσιο Πανεπιστήμιο, που ιδρύθηκε με νόμο του κράτους το 2004 και δέχθηκε τους πρώτους προπτυχιακούς φοιτητές το Σεπτέμβριο του 2007. Έδρα του είναι η Λεμεσός, όπου λειτουργούν οι τέσσερις από τις πέντε

Σχολές του (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διεύθυνση Ανώτατης και Ανώτερης Εκπαίδευσης).

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο είναι ο μεγάλος ιδιωτικός τομέας αναπτύχθηκε από τα μέσα της δεκαετίας του 1970.

● **Ιδιωτικά Πανεπιστήμια**

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου: το οποίο ιδρύθηκε το 1961 και πρώτα λειτουργούσε σαν Cyprus College . Στις 24 Φεβρουαρίου 2006 μια εφαρμογή κατατέθηκε για την καθιέρωση και τη λειτουργία ενός Ιδιωτικού Πανεπιστημίου σύμφωνα με το νόμο 109 «Ιδιωτικών Πανεπιστημίων (καθιέρωση, λειτουργία και έλεγχος) (1) του 2005». Στις 12 Σεπτεμβρίου 2007, το Συμβούλιο των Υπουργών της Δημοκρατίας της Κύπρου εξέδωσε μια απόφαση για την καθιέρωση και τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, και την χορήγησε άδεια για να αρχίσει τη λειτουργία του 1η Οκτωβρίου 2007, με τέσσερις σχολές. Όλα τα προπτυχιακά και τα μεταπτυχιακά προγράμματα προσφέρονται από το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου αναγνωρίζονται εθνικά και διεθνώς (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διεύθυνση Ανώτατης και Ανώτερης Εκπαίδευσης).

Πανεπιστήμιο Frederick: το Πανεπιστήμιο Frederick είναι ιδιωτικό Πανεπιστήμιο που λειτουργεί στην Κυπριακή Δημοκρατία. Το Πανεπιστήμιο Frederick ιδρύθηκε μετά από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της Κυπριακής Δημοκρατίας, 12 Σεπτεμβρίου 2007. Το Πανεπιστήμιο Frederick λειτουργεί σε κτιριακές εγκαταστάσεις στη Λευκωσία και στη Λεμεσό.

Πανεπιστήμιο Λευκωσίας: Το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας είναι ένα ανεξάρτητο ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ίσων ευκαιριών. Βρίσκεται στην Λευκωσία, στην πρωτεύουσα της Κύπρου.

Άλλα ιδρύματα:

Δημόσιες Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης:

- Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Εργασίας
- Δασικό Κολλέγιο του Υπουργείου Γεωργίας
- Νοσηλευτική Σχολή του Υπουργείου Υγείας
- Ανώτερο Ξενοδοχειακό ινστιτούτο του Υπουργείου Εργασίας
- Μεσογειακό Ινστιτούτο Διεύθυνσης του Υπουργείου Εργασίας

- Αστυνομική Ακαδημία του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης
- Σχολή Ξεναγών του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού

Ιδιωτικές Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης:

Στην Κύπρο λειτουργούν επίσης περίπου 25 ιδιωτικές σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΣΤΕ) κάποιες εκ των οποίων διατηρούν και παραρτήματα σε άλλες πόλεις της Κύπρου εκτός από τη Λευκωσία. Οι ΙΣΤΕ δεν έχουν καθεστώς πανεπιστημίου αλλά προσφέρουν τόσο ακαδημαϊκούς και όσο και επαγγελματικούς κλάδους σπουδών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Αρμόδιο σώμα για την διασφάλιση της ποιότητας και της αξιολόγησης-πιστοποίησης των προγραμμάτων που προσφέρονται από τις ΙΣΤΕ είναι στο Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης Πιστοποίησης (Σ.ΕΚ.Α.Π.) το οποίο είναι μέλος του ΕΝQA. Στο παρόν στάδιο ένας μεγάλος αριθμός προγραμμάτων των ΙΣΤΕ έχουν τύχει εκπαιδευτικής αξιολόγησης-πιστοποίησης από το Σ.ΕΚ.Α.Π.

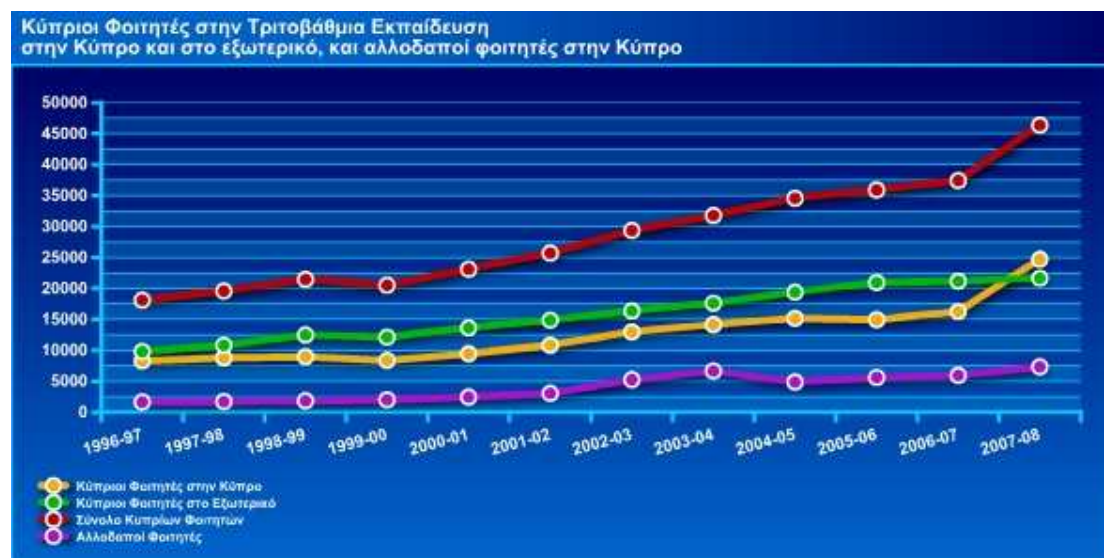
Αρμόδιο σώμα για την αναγνώριση τίτλων σπουδών ανώτερης εκπαίδευσης είναι το Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.). Το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. αναγνωρίζει την ισοτιμία ή την ισοτιμία-αντιστοιχία τίτλων σπουδών πρώτου κύκλου ή την ισοτιμία μεταπτυχιακών τίτλων (δευτέρου και τρίτου κύκλου). Το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. έχει επίσης τη δυνατότητα να αναγνωρίζει τίτλους σπουδών που απονέμονται από διαπανεπιστημιακά προγράμματα. (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διεύθυνση Ανώτατης και Ανώτερης Εκπαίδευσης).

1.3 Υπάρχουσα κατάσταση στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σήμερα

Έχουν γίνει σημαντικά βήματα στην ανάπτυξη της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κύπρο και ειδικότερα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Κατά τα τελευταία χρόνια σημειώνεται μία σημαντική αύξηση των δαπανών για την ανάπτυξη της Κύπρου σε περιφερειακό εκπαιδευτικό και ερευνητικό κέντρο. Τα αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας αντικατοπτρίζονται στο πιο κάτω γράφημα (βλέπε Γράφημα 1), ειδικότερα όσον αφορά την αύξηση του αριθμού των φοιτητών στην Κύπρο, ο οποίος από το ακαδημαϊκό έτος 1996 – 1997 μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2006 – 2007 έχει διπλασιαστεί.

Επιπρόσθετα, όπως φαίνεται στο ίδιο γράφημα, υπάρχει σταθερή αύξηση και στον αριθμό των αλλοδαπών φοιτητών που επιλέγουν να φοιτήσουν στην Κύπρο.

Γράφημα 1: φοιτητές στην Κύπρο

Πηγή: (Υπηρεσία Διαδικτύου - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)
<http://www.highereducation.ac.cy/gr/index.html>

Συγκεκριμένα οι Κύπριοι φοιτητές αυξήθηκαν από 16.266 το 2006/2007 σε 17936 το 2007/2008. Μεγάλη αύξηση παρουσιάστηκε και στους ξένους φοιτητές οι οποίοι ανέρχονται στους 7752 σε σύγκριση με 5961 το 2006/2007. Από το σύνολο των σπουδαστών 30,3% ήταν γραμμένοι στις δημόσιες σχολές και το υπόλοιπο 69,3% στις ιδιωτικές σχολές της Κύπρου. Επίσης οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν αυξηθεί από 3853 το 2005/2006 στους 4445 το 2006/2007.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι σχετικά μικρό και ο ανταγωνισμός για τις θέσεις είναι έντονος. Η προσφορά δεν μπορεί να καλύψει την ζήτηση που υπάρχει, με αποτέλεσμα ένα μεγάλο ποσοστό των φοιτητών να επιλέγουν να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Στον πιο κάτω πίνακα (βλ. Πίνακας 1) παρουσιάζονται οι φοιτητές της Κύπρου στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση από το 1997-2007 στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται οι Κύπριοι φοιτητές κατά χώρα σπουδών από το 2003-2007.

Πίνακας 1. Εγγραφές φοιτητών της Κύπρου στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
από το 1997-2007 στην Κύπρο και στο εξωτερικό

Σχολικό έτος	Στην Κύπρο	Στο εξωτερικό	Σχολικό έτος	Στην Κύπρο	Στο εξωτερικό
1997/98	10527	10815	2003/04	20849	17631
1998/99	10842	12488	2004/05	20078	19400
1999/00	10414	12147	2005/06	20587	20969
2000/01	11934	13650	2006/07	22227	21288
2001/02	13927	14882	2007/08	25688	22530
2002/03	18272	16374			

Πηγή: στατιστική υπηρεσία/ statistical service 2007/2008

Όπως φαίνεται και στον πιο πάνω πίνακα, οι εγγραφές την τελευταία δεκαετία αυξάνονται συνεχώς, και αυτό παρατηρείται όχι μόνο την τελευταία δεκαετία αλλά ήδη από το 1970 η ζήτηση για τις ανώτατες/ ανώτερες σπουδές αυξάνεται όπως δείχνουν τα αποτελέσματα της στατιστικής υπηρεσίας Κύπρου. Και μάλιστα από το 1970 μέχρι το 2007 οι εγγραφές έχουν διπλασιαστεί. Από το 1997 μέχρι το 2001 οι εγγραφές στα πανεπιστήμια του εξωτερικού ήταν περισσότερες σε σχέση με τις εγγραφές στα πανεπιστήμια της Κύπρου, ενώ από το 2002 μέχρι το 2008 οι εγγραφές στην Κύπρο έχουν αυξηθεί σε σχέση με το εξωτερικό και γενικά η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνεται συνεχώς.

Πίνακας 2. Κύπριοι φοιτητές στο εξωτερικό κατά χώρα σπουδών

Χώρα	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
Αυστραλία	53	40	26	21	24
Αυστρία	18	13	12	8	16
Βουλγαρία	502	528	525	472	398
Γαλλία	117	124	156	164	177
Γερμανία	144	158	165	150	167
Ελλάδα	11831	12663	13470	13378	13342
Ηνωμένο βασίλειο	2806	3967	4952	5641	6945
ΗΠΑ	1245	997	762	566	519
Ιταλία	84	105	106	113	138
Καναδάς	73	64	49	40	37
Ομοσπονδία της Ρωσίας	195	178	143	96	92
Ουγγαρία	265	243	253	234	304
Ρουμανία	30	20	18	18	23
Τσεχία	97	99	129	126	159
Άλλες χώρες	171	201	198	161	189

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία/ statistical service 2007/2008

Στον πίνακα 2 φαίνεται ξεκάθαρα ότι η χώρα προτίμησης από τους φοιτητές της Κύπρου είναι Ελλάδα, ακολουθούν το Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι η εκπαίδευση δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια σχεδιασμένη διαδικασία μέσω της οποίας μεταδίδονται στην εκάστοτε γενιά γνώσεις και τεχνικές δεξιότητες, που θα βοηθήσουν τα νέα, κυρίως, άτομα στην επαγγελματική τους αποκατάσταση. Η αμφίδρομη σχέση μεταξύ εκπαίδευσης και της ανάπτυξης της οικονομίας ανάγκασε τις χώρες η μία μετά την άλλη να αυξήσουν τον αριθμό εγγραφών σε όλες τις βαθμίδες.

Η αναγνώριση του ρόλου της παιδείας στην οικονομική ανάπτυξη οδήγησε τις κυβερνήσεις διεθνώς στο να επενδύσουν περισσότερο στην παιδεία. Η αύξηση αυτή οδήγησε στη συνέχεια, τη δημόσια παιδεία σε νέα προβλήματα όπως το αυξημένο κόστος το οποίο συνδέεται με την επέκταση παιδείας. Την ίδια στιγμή εξαιτίας τις αδυναμίας της δημόσιας εκπαίδευσης να αντιμετωπίσει τις όλο και μεγαλύτερες κοινωνικές πιέσεις για περισσότερη παιδεία, δημιουργήθηκε ένα κενό που ήρθε να καλύψει η ιδιωτική εκπαίδευση. Όλο και περισσότεροι νέοι και οι γονείς τους επενδύουν στην εκπαίδευση με σκοπό τις καλύτερες μελλοντικές μισθολογικές απολαβές, καλύτερη ποιότητα ζωής και άλλα. Για αυτό και τις τελευταίες δεκαετίες η ζήτηση για την εκπαίδευση αυξάνεται συνεχώς σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Συγκεκριμένα, στο χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κύπρο, ο ανταγωνισμός για τις θέσεις είναι έντονος, λόγω του ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι σχετικά μικρό σε δυναμικότητα. Η προσφορά δεν μπορεί να καλύψει την ζήτηση που υπάρχει με αποτέλεσμα ένα μεγάλο ποσοστό των φοιτητών να επιλέγουν να σπουδάσουν στα Ιδιωτικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ή στο εξωτερικό.

1.3.1 Φροντιστήρια

Τα τελευταία χρόνια, η έντονη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση οδήγησε την πολιτεία σε αύξηση του αριθμού εισακτέων στα τριτοβάθμια ιδρύματα, με αποτέλεσμα ένα ιδιαίτερα σημαντικό ποσοστό νέων να συνεχίζουν σ' αυτά, αλλά και ένα επίσης σημαντικό ποσοστό υποψηφίων να μένουν εκτός Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Ο έντονος ανταγωνισμός και υψηλή ζήτηση για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση οδηγεί τους υποψήφιους στην παραπαιδεία. Τα παιδιά με σκοπό να πετύχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις για το πανεπιστήμιο κάνουν φροντιστήρια μαθήματα.

Ως «παραπαιδεία» εννοείται το άτυπο και συχνά παράνομο σύστημα εκπαίδευσης που λειτουργεί εκτός του χρόνου φοίτησης. Περιλαμβάνει κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα (μάθημα) εκτός του σχολικού χρόνου.

Λόγοι που προάγουν την παραπαιδεία :

- Ο έντονος ανταγωνισμός λόγω του περιορισμένου αριθμού θέσεων στα πανεπιστήμια,
- Η άποψη ότι το σχολείο δεν προσφέρει την ποιότητα εκπαίδευσης που απαιτείται για τις προεισαγωγικές εξετάσεις,
- Οι μαθητές της τελευταίας τάξης του Λυκείου όταν πλησιάζουν οι εξετάσεις αποφεύγουν να πάνε σχολείο
- Θεωρείται ως μέρος της προσπάθειας εξασφάλισης θέσης στο κλάδο σπουδών

Η μεγάλη ζήτηση για εγγραφή στα Α.Ε.Ι και περιορισμένος αριθμός εισακτέων, η μεγάλη ανταγωνιστικότητα αναγκάζουν τους υποψήφιους σπουδαστές να απευθυνθούν στα φροντιστήρια. Οι οικογένειες δαπανούν μεγάλα ποσά σε κάθε είδους φροντιστήρια και κάθε είδους διδακτικά βοηθήματα με μοναδικό σκοπό την εισαγωγή του παιδιού τους στο πανεπιστήμιο. Η παραπαιδεία μπορεί να αποδοθεί καταρχάς σε λόγους ψυχολογικούς. Δίπλα στο επίσημο σχολείο έχει συγκροτηθεί ένας δεύτερος κόσμος, το φροντιστήριο, με τους δικούς του κώδικες και κανόνες, ο οποίος θρέφεται από την αγωνία των οικογενειών να σπουδάσουν τα παιδιά τους αλλά και να πράξουν όπως και οι γείτονες και γενικά οι άλλοι. (Κυπριανός,2004).

Η πλειονότητα των μαθητών που φοιτούν στα Γυμνάσια και Λύκεια πληρώνουν δίδακτρα σε ολοένα και αναπτυσσόμενο ιδιωτικό παραεκπαιδευτικό δίκτυο.

Σε έρευνα της Σχολικής συμβούλου Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Κοθάλη-Κολοκούρη που έγινε σε 200 μαθητές Γυμνασίων της Αττικής το 1994, αποδεικνύεται ότι το 97%μαθητών δήλωσε ότι πληρώνουν δίδακτρα , ενώ μόλις το 3% δήλωσαν ότι δεν παρακολουθούν κανενός είδους φροντιστήριο (Κοθάλη-Κολοκούρη, 1994) .

Οι ιδιωτικές εκπαιδευτικές δαπάνες προσεγγίζουν ήδη τις δημόσιες με τάση να τις ξεπερνούν.

Είναι γνωστό ότι ένας έντονος ανταγωνισμός καλλιεργείται κάθε χρόνο μπροστά στις πύλες των Ανώτατων Σχολών, καθώς οι προσφερόμενες θέσεις, απέχουν πολύ από το να καλύψουν την ολοένα και αυξανόμενη ζήτηση για πανεπιστημιακές σπουδές. Όσο ο στόχος είναι εξασφάλιση μιας θέσης στο

πανεπιστήμιο, τόσο θα αυξάνονται οι δαπάνες για φροντιστήρια, τα οποία έχουν γίνει πλέον θεσμός (Κατσίκας, και Καββαδιάς, 1996).

Σύμφωνα με τον Κασσωτάκη (1995), μια από τις σημαντικότερες παρενέργειες του ανταγωνισμού είναι βαθμοθηρία, η θυσία της ουσιαστικής μάθησης στο κυνήγι των βαθμών με κάθε μέσο. Τα φροντιστήρια στις μέρες μας εμφανίζονται σαν ένα από τα κυριότερα μέσα της "στρατηγικής" για διάκριση-αρίστευση. Όμως δεν έχουν όλα τα άτομα τις ίδιες οικονομικές δυνατότητες και ευκαιρίες να παρακολουθήσουν φροντιστήρια μαθήματα. Σύμφωνα με την μελέτη των Kanellopoulos and Psacharopoulos (1997) οι γονείς που ανήκουν στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα δαπανούν πολύ περισσότερο για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Τα υψηλότερα ποσοστά δαπανώνται για την εκμάθηση ξένων γλωσσών καθώς και σε ιδιωτικά μαθήματα και φροντιστήρια που προετοιμάζουν τους υποψήφιους φοιτητές για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

1.4 Διέξοδοι εκτός Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Άμεσα συνδεδεμένο με τη ζήτηση για πανεπιστημιακές σπουδές είναι το θέμα των διεξόδων που η πολιτεία έχει εξασφαλίσει σε επίπεδα κάτω του τριτοβάθμιου επιπέδου και φυσικά η σοβαρότητα με την οποία έχει επενδύσει στις διεξόδους αυτές.

Οι μαθητές που δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές στην Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ή οι μαθητές που αποτυγχάνουν στις εισαγωγικές εξετάσεις για τα Δημόσια Πανεπιστήμια της Κύπρου έχουν την ευκαιρία να εισαχθούν στα Ιδιωτικά πανεπιστήμια της Κύπρου, να μεταναστεύσουν σε κάποια χώρα του εξωτερικού με σκοπό να εισαχθούν σε κάποια σχολή ή να αναζητήσουν εργασία με το απολυτήριο λυκείου ή τεχνικών σχολών .

Η ζήτηση για ανώτερες σπουδές φαίνεται να αυξάνεται όσο περνούν τα χρόνια. Το φαινόμενο αυτό μοιάζει παράδοξο αφού ένα μεγάλο ποσοστό υποψηφίων δεν θα καταφέρει να εξασφαλίσει μια θέση στο Δημόσιο Πανεπιστήμιο.

Ο ιδιωτικός τομές είναι αυτός που τελικά υποδέχεται όλους εκείνους που μένουν κάθε χρόνο "έξω" από τη Δημόσια Εκπαίδευση. Τα ιδιωτικά Πανεπιστήμια της Κύπρου είναι : 1) Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2) Πανεπιστήμιο Frederick 3) Πανεπιστήμιο Λευκωσίας (Π.Λ). Για την εγγραφή στα πανεπιστήμια αυτά

απαιτείται το απολυτήριο λυκείου ή της τεχνικής σχολής. Εκτός από τα Ιδιωτικά Πανεπιστήμια οι μαθητές μπορούν να γραφτούν σε κολέγια ή σχολές.

Η συνεχιζόμενη αύξηση της ζήτησης σε τριτοβάθμια εκπαίδευση οφείλεται στις αυξανόμενες δυνατότητες-ευκαιρίες των αποφοίτων των πανεπιστημίων για καλύτερη ένταξη τους στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας (Ψαχαρόπουλος και Καζαμίας 1985, Demetriadis and Glauser 1996).

Η Κύπρος είναι μια χώρα που χαρακτηρίζεται από υψηλή κοινωνική ζήτηση για εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος. Ειδικότερα η ζήτηση για εκπαίδευση υπερβαίνει την προσφορά (υπερβάλλουσα ζήτηση), αφού τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Κύπρου αδυνατούν να απορροφήσουν την ζήτηση. Συνέπεια του γεγονότος αυτού αποτελεί η εκτεταμένη φοιτητική μετανάστευση.

Το φαινόμενο των κυπρίων φοιτητών που σπουδάζουν στο εξωτερικό αποδεικνύει την υπερβάλλουσα ζήτηση που παρατηρείται για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία συνδέεται άμεσα με την επαγγελματική και συνεπώς οικονομική αποκατάσταση.

Συνεπώς η δεύτερη διέξοδος είναι η μετανάστευση στις χώρες εξωτερικού. Πάρα πολλοί είναι οι νέοι που μεταναστεύουν στο εξωτερικό για να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Αν και η ακριβής εικόνα διαφοροποιείται από χρόνο σε χρόνο, είναι γεγονός ότι ένας αριθμός Κύπριων φοιτητών, που κυμαίνεται γύρο στις 20 χιλιάδες, βρίσκονται στο εξωτερικό για σπουδές.

Το θέμα της μετανάστευσης στο εξωτερικό μπορεί να ειπωθεί από διάφορες σκοπιές, των οποίων η συζήτηση διευκολύνεται αν επιχειρηθεί μια απάντηση σε ερωτήματα όπως τα παρακάτω: α) Ποια είναι η έκταση του φαινομένου τη φοιτητικής μετανάστευσης; β) Σε ποιες χώρες μεταβαίνουν για σπουδές οι φοιτητές αυτοί; γ) Τι αντικείμενα και σε ποια επίπεδα συνήθως σπουδάζουν, κλπ;

Ο αριθμός των ατόμων που επιδιώκουν σπουδές στο εξωτερικό δεν είναι διαχρονικά ο ίδιος. Ποιο κάτω παρουσιάζεται η εξέλιξη του αριθμού ατόμων που μεταναστεύουν με στόχο τις σπουδές στο εξωτερικό κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Πίνακας 4: Αριθμός ατόμων που μεταναστεύουν από την Κύπρο στο εξωτερικό με στόχο τις σπουδές

Χώρα	1988/89	1993/94	1998/99	2003/04	2007/08
Αυστραλία	14	21	43	53	24
Αυστρία	174	104	26	18	16
Βουλγαρία	56	77	166	502	398
Γαλλία	172	115	109	117	177
Γερμανία	653	271	133	144	167
Ελλάδα	3744	3499	6158	11831	13342
Ηνωμένο βασίλειο	2061	2379	3073	2806	6945
ΗΠΑ	1885	1790	1885	1245	519
Ιταλία	283	161	111	84	138
Καναδάς	44	47	65	73	37
Ομοσπονδία της Ρωσίας	41	63	182	195	92
Ουγγαρία	45	137	238	265	304
Ρουμανία	43	17	41	30	23
Τσεχία	21	25	87	97	159
Άλλες χώρες	174	160	171	171	189
Σύνολο	9410	8866	12488	17631	22530

Πηγή: στατιστική υπηρεσία/ statistical service 2007/2008

Οι σπουδαστές του εξωτερικού επιλέγουν σχολές μεγάλης ζήτησης σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού στις οποίες λόγω περιορισμένου αριθμού δεν έχουν πρόσβαση στα Πανεπιστήμια της Κύπρου. Οι περίπου 20000 παιδιά που ξενιτεύονται

κάθε χρόνο στις χώρες του εξωτερικού έχουν τεράστιο οικονομικό και ευρύτατο αναπτυξιακό και κοινωνικό κόστος.

Όπως φαίνεται στον πιο πάνω πίνακα ο αριθμός των φοιτητών του εξωτερικού από 9410 το 1989 αυξάνεται σε 22530 το 1997. Επίσης φαίνεται στον πίνακα, επί του συνόλου των σπουδαστών του εξωτερικού, την πρώτη θέση κατέχει σταθερά η Ελλάδα και μάλιστα με μεγάλη απόσταση από τη δεύτερη, το Ηνωμένο Βασίλειο. Επίσης τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι μετά το 1998 υπάρχει πολύ αυξημένη ζήτηση για σπουδές στο εξωτερικό 17631 άτομα και η οποία η ζήτηση αυξάνεται συνεχώς με μεγάλο ρυθμό και φτάνει τις 23 περίπου χιλιάδες.

Επίσης από τον πίνακα μπορεί εύκολα να διαπιστωθεί το φάσμα των χωρών στις οποίες σπουδάζουν οι Κύπριοι φοιτητές. Οι χώρες υποδοχής των Κύπριων φοιτητών είναι Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Αυστραλία, Γαλλία, Τσεχία και άλλες χώρες.

Οι επιπτώσεις της φοιτητικής μετανάστευσης είναι πολλές και ποικίλες.

Οικονομικές. Ένα μεγάλο ποσό και μάλιστα σε συνάλλαγμα διοχετεύεται ετησίως στις χώρες του εξωτερικού (Λαμπρόπουλος και Ψαχαρόπουλος (1990)).

Κοινωνικές- πολιτισμικές. Οι νέοι υφίστανται διάφορες πολιτισμικές αλλοτριώσεις από τις χώρες υποδοχής. Μεταφέροντας με την σειρά τους στην χώρα τους τις επιρροές, εμπειρίες, γνώσεις οι οποίες υπό τις σωστές προϋποθέσεις μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην εξέλιξη της χώρας τους.

Επαγγελματικές επιπτώσεις. Οι επιπρόσθετες χιλιάδες πτυχιούχοι που εισρέουν στην αγορά εργασίας, έχοντας μάλιστα συντελέσει στην αποδυνάμωση της με την εκροή συναλλάγματος, επιβαρύνουν την ήδη δυσχερή κατάσταση της αγοράς.

Μια άλλη διέξοδος εκτός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι η ένταξη των μαθητών μετά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Ένα μέρος των μαθητών δεν επιδιώκει τη συνέχιση των σπουδών μετά το Λύκειο. Τα παιδιά αυτά αποφεύγουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση και αποβλέπουν στην ένταξη στην αγορά εργασίας. Σημαντικό είναι ότι αποδίδουν αυτή τους επιλογή στην έλλειψη διάθεσης για μελέτη και στη γνώση ότι και στην περίπτωση που θα σπούδαζαν θα είχαν σπαταλήσει τα καλύτερα τους χρόνια χωρίς να είναι βέβαιοι ότι θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν την ανεργία των νέων επιστημόνων και των ανταγωνισμό. Αντίθετα για αυτούς η ένταξη στην αγορά εργασίας συνεπάγεται γρήγορη ένταξη στο κοινωνικό σύνολο, ανεξαρτησία και ελευθερία (Γκαρή, 1992) .

Είναι γενικά αποδεκτό ότι η εκπαίδευση είναι μια επικερδής επένδυση από τη στιγμή που οι καλύτερες εργασίες προσφέρονται σε εκείνους που έχουν την καλύτερη μόρφωση. Για παράδειγμα δύο μαθητές Λυκείου από τους οποίους ο ένας Χ' θέλει να εργαστεί αμέσως μετά από την αποφοίτηση του από το Λύκειο, ενώ ο δεύτερος ο Ψ' αποφασίζει να αναβάλει την εργασία για να ακολουθήσει τετραετείς επιστημονικές σπουδές .

Το εισόδημα του Χ' μετά από τέσσερα χρόνια εργασίας με βάση την παραπάνω υπόθεση θα είναι 4 α (4Χα ετήσιες αποδοχές= 4 α). Αντίθετα ο Υ' λόγω του ότι δεν εργάζεται, άρα δεν έχει κάποιο εισόδημα και λόγω του ότι σπουδάζει θα έχει έξοδα κατά την διάρκεια των σπουδών του (διαφυγόντα εισοδήματα και το άμεσο κόστος για βιβλία, δίδακτρα κλπ.). Ωστόσο, εργαζόμενος μετά την απόκτηση του πτυχίου του θα έχει μεγαλύτερες αποδοχές, οι οποίες θα αυξάνονται κατά τη διάρκεια του εργάσιμου βίου (μέχρι 65 ετών) (Σαϊτή, 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

2.1 Λόγοι για τους οποίους οι υποψήφιοι επιλέγουν να μπουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση αυτή

Τόσο η ανάλυση των επίσημων δεδομένων της Στατιστικής υπηρεσίας Κύπρου όσο και πολλές εμπειρικές έρευνες που έχουν γίνει στην Κύπρο και σε άλλες χώρες δείχνουν ότι η ζήτηση για Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση αυξάνεται συνεχώς. Αυτό που συμβαίνει τις τελευταίες δεκαετίες είναι η μεγάλη αύξηση του αριθμού των μαθητών που προωθούνται σε όλο και πιο υψηλά επίπεδο γραμματικών γνώσεων (π.χ. που ολοκληρώνουν και το Λύκειο). Έτσι είναι λογικό να δημιουργείται όλο και μεγαλύτερη ζήτηση για ανώτερες σπουδές καθώς ο αριθμός των αποφοίτων της κάθε βαθμίδας αυξάνεται.

Πίνακας 3 : Εγγραφές στη μέση εκπαίδευση 1998-2008

Σχολικό έτος	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/ 05	2005/06	2006/07	2007/08
Εγγραφές	62366	63043	64023	63923	64711	65480	65274	65660	65790	65890

Πηγή: Στατιστική υπηρεσία Κύπρου, σελ 42.

Άρα το γεγονός ότι συνεχώς αυξάνεται ο αριθμός μαθητών στα σχολεία μπορεί να θεωρηθεί ως ένας σοβαρός λόγος για την αύξηση του αριθμού των υποψηφίων για φοίτηση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η αυξημένη ζήτηση για σπουδές πανεπιστημιακού επιπέδου συνήθως ερμηνεύεται με βάση δύο εξηγήσεων:

- 1) της οικονομικής, αυτής δηλαδή που σχετίζεται με την οικονομία, την αγορά εργασίας, την απασχόληση κ.λπ., και
- 2) της κοινωνιολογικής, αυτής δηλαδή που σχετίζεται με κοινωνικές διαστάσεις.

Στην πρώτη περίπτωση, οι υποψήφιοι για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και προπάντων οι γονείς τους έχουν διαμορφώσει την πεποίθηση ότι ένας

πανεπιστημιακός τίτλος θα οδηγήσει σε πιο σίγουρη και με μεγαλύτερες απολαβές εργασία στο μέλλον.

Η κοινωνιολογική ερμηνεία έχει να κάνει με τις κοινωνικές ανάγκες του ατόμου. Γεγονός ότι με την απόκτηση κάποιου τίτλου σπουδών θα έχουν υψηλότερη κοινωνική θέση, θα υπάρξει μεγάλη διαφορά στις συνθήκες ζωής ανάμεσα στα άτομα που έχουν πάρει κάποιο τίτλο σπουδών και στα άτομα που δεν έχουν συνεχίσει τις σπουδές στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση . Διαφορετικές συνθήκες ζωής έρχεται να αντιμετωπίσει μια αγροτική οικογένεια και διαφορετικές τα μέλη της οικογένειας που εργάζονται ως υπάλληλοι κ. ο. κ. (Δημητρόπουλος,1994).

Η εκρηκτική αύξηση των εισαγομένων οφείλεται επίσης στους παρακάτω λόγους :

Α) ανάπτυξη της επιστήμης, διεισδύουν κατά βάθος οι επιστήμες και δημιουργούνται καινούριοι κλάδοι που έλκουν πλήθος νέων.

Β) αναπτύσσεται η οικονομία και χρειάζεται όλο και πιο εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται καινούρια τμήματα στις σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης .

Γ) η ανάπτυξη της οικονομίας έχει μειώσει τις κοινωνικές ανισότητες, έτσι πολύ περισσότερα ποσοστά των οικονομικώς ασθενέστερων τάξεων μπορούν να αντιμετωπίσουν τις δαπάνες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Τσαμασφύρος, 2000).

Το υποδείγματα ζήτησης για ανώτερη εκπαίδευση διακρίνονται σε δυο κατηγορίες: στα υποδείγματα κατανάλωσης και στα υποδείγματα επένδυσης. Τα υποδείγματα που αντιμετωπίζουν την ζήτηση για εκπαίδευση , όπως τη ζήτηση για τα αγαθά και υπηρεσίες, αναπτύσσονται σύμφωνα με την νεοκλασική θεώρηση μεγιστοποίησης της χρησιμότητας κάτω από ορισμένο εισοδηματικό περιορισμό. Η ζήτηση για εκπαίδευση όμως επηρεάζεται από τα εισοδήματα (διαθέσιμο οικογενειακό εισόδημα, φοιτητικά δάνεια κοκ) και τις τιμές, δηλαδή το άμεσο και το έμμεσο κόστος, το οποίο φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά τις αποφάσεις των ατόμων σχετικά με την εκπαίδευση.

Τα υποδείγματα που αντιμετωπίζουν την ζήτηση για εκπαίδευση ως επένδυση αναπτύχθηκαν ταυτόχρονα με τη θεωρία ανθρώπινου κεφαλαίου, και η επενδυτική συμπεριφορά ζήτησης αναφορικά με την ανώτερη εκπαίδευση στηρίζονται στη παραδοχή ότι οι σχετικές μισθολογικές διαφορές που είναι αποτέλεσμα της εκπαίδευσης, ασκούν θετική επίδραση στη ζήτηση.

Επομένως, η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση πρόκειται για μια συνάρτηση του εισοδήματος, του άμεσου και έμμεσου κόστους και των σχετικών μισθολογικών διαφορών ανάμεσα στα άτομα με διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης.

Μιλώντας για το άμεσο κόστος εννοούμε τα χρήματα που δαπανούν τα άτομα για τα δίδακτρα, την διαμονή, βιβλία κλπ., ενώ το έμμεσο κόστος συμπεριλαμβάνει τα διαφυγόντα εισοδήματα, δηλαδή το εισόδημα που θα μπορούσαν να έχουν τα άτομα που επενδύουν στην εκπαίδευση στην περίπτωση που επέλεγαν να βγουν στην αγορά εργασίας.

Οι Campbell and Siegel (1967) ήταν πρωτοπόροι στην ανάπτυξη ενός υποδείγματος ζήτησης για ανώτερη εκπαίδευση στις ΗΠΑ. Υπολόγισαν για το διάστημα 1919-1964 την επίδραση των πραγματικών δαπανών για δίδακτρα και του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών στον αριθμό των ατόμων που φαίνονται εγγεγραμμένοι σε ανώτατα ιδρύματα, (η εξαρτημένη μεταβλητή, δηλαδή η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ήταν ο λόγος εγγεγραμμένων προς το σύνολο αποφοίτων ηλικίας 18-24 ετών που δεν υπηρετούσαν στις ένοπλες δυνάμεις και αυτό επειδή τα άτομα που ανήκαν σ' αυτήν την ομάδα, ακόμα και αν επιθυμούσαν να ακολουθήσουν ανώτερη εκπαίδευση δεν θα μπορούσαν, λόγω των υποχρεώσεων που είχαν απέναντι στην πατρίδα τους).

Η ζήτηση βρέθηκε θετική συνάρτηση του εισοδήματος και αρνητική συνάρτηση του πραγματικού κόστους της εκπαίδευσης. Δηλαδή όσο αυξάνεται το εισόδημα αυξάνεται και η ζήτηση για εκπαίδευση, και όσο αυξάνεται το κόστος σπουδών τόσο μειώνεται η ζήτηση για εκπαίδευση. Η μελέτη της επίδρασης του άμεσου κόστους της εκπαίδευσης στην επιλογή των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους, εστιάζει στις συνέπειες στη ζήτηση από τις μεταβολές στο ύψος των διδάκτρων. Η επίδραση του άμεσου κόστους επηρεάζει την επιλογή του ιδρύματος ή την επιλογή της συνέχισης των σπουδών.

Οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης για να προχωρήσουν σε σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να αναμένουν αμοιβές σαφώς υψηλότερες παρά εάν επιλέξουν να εισέλθουν αμέσως στην αγορά εργασίας, το γεγονός αυτό επιβεβαιώνουν και οι έρευνες που έχουν γίνει .

Στην έρευνα της *National Longitudinal Study of the High School Class of 1972*, στους 4000 μαθητές των ΗΠΑ μελέτησε τους παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει αρνητική σχέση ανάμεσα στο κόστος σπουδών και στην απόφαση

συνέχισης σπουδών. Η σημαντικότερη διαπίστωση της μελέτης ήταν ότι καθώς αυξάνεται το ποσοστό συμμετοχής των συμμαθητών ενός μαθητή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τόσο αυξάνονται και οι πιθανότητες να συνεχίσει και ο ίδιος τις σπουδές του επηρεασμένος από τα παιδιά του σχολικού του περιβάλλοντος.

Στην έρευνα του ο Hopkins (1974) για το διάστημα 1963-64 στις ΗΠΑ, επιχείρησε να διακρίνει κάτω από ποιες συνθήκες επιλέγονται τα ιδιωτικά έναντι των δημοσίων ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ποιοι παράγοντες οδηγούν στην επιλογή συνέχισης των σπουδών έναντι της επιλογής ένταξης στην αγορά εργασίας.

Για ακόμη μια φορά διαπιστώθηκε η αρνητική επίδραση εισοδήματος και της εκπαίδευσης. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων στατιστικά σημαντική θετική βρέθηκε η επίδραση του μορφωτικού επιπέδου του αρχηγού της οικογένειας, ενώ αρνητική βρέθηκε η επίδραση του εισοδήματος της οικογένειας (το υψηλό οικογενειακό εισόδημα ενισχύει τη ζήτηση για ιδιωτική εκπαίδευση). Επίσης βρέθηκε ότι όσο αυξάνονται τα δίδακτρα στη δημόσια εκπαίδευση, μειώνεται η αντίστοιχη ζήτηση. Οι φοιτητές που προέρχονται από εύπορες οικογένειες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο δεν έχουν την τάση να επιλέξουν την εργασία ως διέξοδο μετά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπερασματικά το ύψος των διδάκτρων (άμεσο κόστος της εκπαίδευσης) καθορίζει την επιλογή συνέχισης των σπουδών καθώς και την επιλογή του ιδρύματος. Το εισόδημα και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας είναι οι παράγοντες με τις κυρίαρχες επιδράσεις στη διαδικασία λήψης της απόφασης για τη συνέχιση των σπουδών σε πανεπιστημιακό επίπεδο.

Σε μια άλλη έρευνα οι Handa and Skolnik (1975) ανέπτυξαν ένα υπόδειγμα ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπου το ύψος ετήσιων εγγραφών σε πανεπιστήμια του Ontario εμφανίζονται ως συνάρτηση του άμεσου κόστους, διαφορετικών συνδυασμών μισθών ή και ανεργίας για άτομα που δεν κατέχουν δίπλωμα πανεπιστημίου, το ύψος του οικογενειακού εισοδήματος και των μισθολογικών διαφορών πτυχιούχων και μη πτυχιούχων. Η μελέτη έγινε στον Καναδά για το διάστημα 1950-1965 στο φοιτητές στα Πανεπιστήμια του Ontario.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν επιβεβαιώνουν την αρνητική επίδραση του άμεσου κόστους στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση στο Ontario του Καναδά. Η μερική απασχόληση αυξάνει τα ατομικά τους εισοδήματα και υπάρχει θετική επίδραση στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση, επίσης η απασχόληση αντισταθμίζει την αρνητική επίδραση της απώλειας εισοδημάτων λόγω παρακολούθησης των σπουδών. Οι μεταβολές μέσω αποδοχών των πτυχιούχων και

κατόχων μεταπτυχιακών τίτλων επηρεάζει σημαντικά τις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Μια ακόμη σημαντική έρευνα που μελετά την επίδραση της εκπαίδευσης στις μισθολογικές διαφοροποιήσεις είναι εκείνη των Psacharopoulos and Sanyal (1981). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στις Φιλιππίνες το 1977, στο δείγμα 10000 σπουδαστών και 500 εργαζόμενων πτυχιούχων.

Από τους ερωτώμενους σπουδαστές ζητήθηκε να αναφέρουν το ύψος των μικτών αμοιβών τους στην αρχή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας, μετά από 5 χρόνια υπηρεσίας και μετά από δέκα χρόνια υπηρεσίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν την αναμενόμενη αύξηση των αποδοχών για τους σπουδαστές ήταν περίπου ίση με την πραγματική των εργαζομένων. Επίσης διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν ρεαλιστικές προσδοκίες σχετικά με τις ανισότητες στις αποδοχές ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες μετά από 10 έτη εργασία. Βρέθηκε ότι για τους άνδρες η αναζήτηση εργασίας διαρκεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα σε σύγκριση με τις γυναίκες. Τα άτομα θεωρούν ότι η απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα δίνει στα άτομα περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες και υψηλότερες αμοιβές σε σύγκριση με τον δημόσιο.

Συμπερασματικά τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι σπουδαστές έχουν ρεαλιστικές προσδοκίες σχετικά με τα επίπεδα αμοιβών και τη δομή της εργασίας. Η αναμενόμενη αποδοτικότητα της επένδυσης στην εκπαίδευση ταυτίζεται με την πραγματική και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι καθοριστικός παράγοντας που επηρεάζει τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προσδοκίες και επιλογές των ατόμων.

Διαπίστωσαν ότι οι προσδοκίες των γυναικών σχετικά με τις μελλοντικές αμοιβές τους, παρουσίαζαν μεγάλες διακυμάνσεις, δηλαδή μεγαλύτερη αβεβαιότητα που ερμηνεύεται από το γεγονός ότι η επαγγελματική σταδιοδρομία για τις γυναίκες περισσότερο από τους άνδρες, επηρεάζεται από την δημιουργία οικογένειας και την πιθανή απόκτηση παιδιών. Επίσης, βρέθηκε ότι το χρονικό διάστημα που χρειάζεται για να βρουν δουλειά επηρεάζεται από το οικονομικό υπόβαθρο της οικογένειας των ερωτώμενων και τις επιδόσεις (υψηλές επιδόσεις μικρότερο χρονικό διάστημα για την εύρεση εργασίας), αυτό επηρεάζει τις μελλοντικές απολαβές με την έννοια ότι τα άτομα στο διάστημα που θα αναζητούν δουλειά θα στερηθούν επαγγελματική εμπειρία, αυτό με την σειρά του συνεπάγεται ότι θα έχουν χαμηλότερες απολαβές. Η εκτιμώμενη αποδοτικότητα της εκπαίδευσης εξαρτάται από το φύλο, το αντικείμενο σπουδών και τις συνθήκες που επικρατούν για ορισμένα επαγγέλματα στην αγορά

εργασίας . τα άτομα διαλέγουν το αντικείμενο σπουδών όχι με βάση τις προσωπικές τους προτιμήσεις αλλά με βάση τη ζήτηση από την αγορά εργασίας .

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερωτώμενων είναι: η πλειονότητα των σπουδαστών στηρίζεται στην οικονομική βοήθεια από την οικογένεια, ο δημόσιος τομέας προτιμάται πιο πολύ ασχέτως από το γεγονός ότι δηλώνουν ότι ο ιδιωτικός τομέας έχει υψηλότερες αμοιβές, η προσδοκώμενη διάρκεια αναζήτησης δουλειάς είναι σύντομη, οι κλάδοι που προσφέρουν αυξημένες αμοιβές θεωρούνται οι κλάδοι των επιχειρήσεων και του εμπορίου.

Ένας από τους βασικότερους προσδιοριστικούς παράγοντες, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, είναι το εισόδημα που διαθέτει η οικογένεια του υποψήφιου σπουδαστή, στην ίδια διαπίστωση οδηγήθηκε ο Kim (1988) στην έρευνα του για τις ΗΠΑ, και χρησιμοποιήθηκαν ετήσια στοιχεία για το διάστημα (1958-1982). Τα συμπεράσματα της έρευνας είναι ότι η εκπαίδευση είναι αγαθό πολυτελείας, η εκπαίδευση δηλαδή είναι ακριβή υπόθεση για τα νοικοκυριά και το γεγονός αν θα συνεχίσει ο μαθητής της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει να κάνει με το εισόδημα που διαθέτει η οικογένεια του.

Οι πιο πάνω διαπιστώσεις τεκμηριώνονται εμπειρικά από τους Duchesne and Noennema (1988) στην έρευνα που έγινε στο Βέλγιο για τα έτη 1953-1992. Μελέτησαν πόσο σημαντικό είναι το οικογενειακό εισόδημα για τη ζήτηση για τις ανώτερες σπουδές. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το εισόδημα των νοικοκυριών αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα που επηρεάζει τις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Επίσης το γεγονός ότι υπάρχουν μισθολογικές διαφοροποιήσεις υπέρ των εργαζομένων με ανώτερο επίπεδο εκπαίδευση.

Όπως είδαμε και πιο πάνω ήδη από πολύ παλιά χρόνια οι ερευνητές ξεκίνησαν τις μελέτες για τους παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, πιο κάτω παρουσιάζονται κάποιες πιο πρόσφατες έρευνες .

Η Eliophotou-Menon(1997α) τεκμηριώνει εμπειρικά τις διαπιστώσεις των πιο παλαιών ερευνών που αναφέρθηκαν πιο πάνω, στην προσπάθεια με στόχο την ερμηνεία συμπεριφοράς των ατόμων αναφορικά με την επιθυμία τους να εισαχθούν σε κάποιο ίδρυμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση του περιβάλλοντος στη διαμόρφωση των προσδοκιών των ατόμων και την επίδραση των οικονομικών εκτιμήσεων στην απόφαση των μαθητών να συνεχίσουν της

σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο. Οι 811 ερωτώμενοι μαθητές την σχολική χρονιά 1993-94 κλήθηκαν να σημειώσουν αναμενόμενες τους αποδοχές σε τρεις συγκεκριμένες στιγμές (στην πρώτη τους εργασία, μετά από 4 έτη εργασίας και στην ηλικία 46 ετών) με ή χωρίς πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην έρευνα γίνεται προσπάθεια εξέτασης της θεωρίας του ανθρώπινου κεφαλαίου ότι δηλαδή οι σπουδαστές επιλέγουν την εκπαίδευση βάσει της αποδοτικότητάς του πέρα από τις εναλλακτικές επενδύσεις. Επίσης γίνεται μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν την απόφαση των μαθητών λυκείου να εισαγάγουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι το 6,7% του δείγματος σκοπεύουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, έναντι του 3,3% το οποίο σκοπεύει να εισέλθει στην αγορά εργασίας. Τα άτομα επιθυμούν να αυξήσουν τα εισοδήματά τους, επενδύοντας στον εαυτό τους (στην εκπαίδευση) για να αποδώσει αυτό το κεφάλαιο στο μέλλον, έσοδα περισσότερα από τα έξοδα στα οποία έχει υποβληθεί (θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου).

Συγκεκριμένα, ο αρχικός μισθός για έναν απόφοιτο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το χαμηλότερος σε σύγκριση με το αρχικό μισθό των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, γνωρίζοντας το γεγονός αυτό οι μαθητές και οι οικογένειές τους επενδύουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για να έχουν αναμενόμενα οφέλη από αυτήν στο μέλλον.

Η κοινωνικοοικονομική θέση του σπουδαστή και το φύλο είχαν σημαντική επιρροή στην απόφαση αν θα συνεχίσει ή όχι τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Όσο υψηλότερη κοινωνικοοικονομική θέση είχαν, τόσο οι πιθανότητες για εισαγωγή σε κάποιο ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξάνονταν. Τα κορίτσια βρέθηκαν για να είναι πιθανότερο από τα αγόρια να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οι σπουδές στα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ βελτιώνουν τις γνώσεις και τις ικανότητές των ανθρώπων, με αυτό τον τρόπο γίνονται καλύτεροι και μπορούμε να προσφέρουμε περισσότερα στους εαυτούς τους, στις οικογένειές τους, και στην κοινωνία γενικότερα. Η επαγγελματική επιλογή και ανάπτυξη του ατόμου προσδιορίζεται ως μια συνεχώς μεταβαλλόμενη διαδικασία, της οποίας κίνητρο είναι η βελτιστοποίηση των εργασιακών συνθηκών και η μεγιστοποίηση του βαθμού ικανοποίησης – κυρίως οικονομικής – που η εργασία προσφέρει στο άτομο. Η αξιοποίηση της εκπαίδευσης ως βασικού μοχλού ικανοποίησης της επιθυμίας και

τάσης του ατόμου για επαγγελματική και κοινωνική ανάπτυξη, αποτελεί σταθερή πρακτική εδώ και αρκετά χρόνια.

Ειδικότερα, η επιθυμία συνέχισης των σπουδών σε σχολές των ΑΕΙ – ΤΕΙ καθώς και σε σχολές εκτός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με κίνητρο τόσο την απόκτηση περισσότερων γνώσεων για προσωπική ολοκλήρωση και ικανοποίηση, όσο και την απόκτηση τυπικών αλλά και ουσιαστικών εφοδίων και προσόντων με σκοπό τη βελτίωση της θέσης στην αγορά εργασίας καθώς και την ικανοποίηση επαγγελματικών προσδοκιών αλλά και φιλοδοξιών, προβάλλεται ως ουσιαστικός λόγος συνέχισης των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση .

Οι διαπιστώσεις αυτές τεκμηριώνονται εμπειρικά από την μελέτη της Eliophotou-Menon (1997 β) η οποία εξέτασε τους λόγους για τη υψηλή ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Κύπρο.

Τα συμπεράσματα δείχνουν ότι οι κύπριοι σπουδαστές στηρίζονται πρώτα στις δικές τους επιλογές και στη δική τους επιθυμία όταν αποφασίζουν να πάνε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η απόφαση τους να συνεχίσουν τις σπουδές τους έχει να κάνει με την ισχυρή επιθυμία των ίδιων μαθητών, συνδέουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση με μια ενδιαφέρουσα ζωή και θεωρούν ότι οι νέοι πρέπει να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερη γνώση και να βελτιωθούν ως άτομα. Τα οικονομικά και επαγγελματικά οφέλη επηρεάζουν την απόφαση τους να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δηλώνουν ότι είναι μία επένδυση που θα έχει θετικά αποτελέσματα στο μέλλον και ότι θα τους επιφέρει μια καλύτερη εργασία με μεγαλύτερες απολαβές.

Ένας άλλος παράγοντας επιρροής αφορά την κυπριακή κοινωνία, η οποία, σύμφωνα με τους σπουδαστές, επηρεάζει ιδιαίτερα την απόφαση να ακολουθηθεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, οι σπουδαστές σύνδεσαν την τριτοβάθμια εκπαίδευση με την υψηλότερη κοινωνική θέση. Τέλος, οι κύπριοι σπουδαστές εμφανίστηκαν να είναι έτοιμοι να κάνουν θυσίες για να έχουν στο μέλλον μια καλύτερη εργασία και άλλα οφέλη που προκύπτουν από την επένδυση στην εκπαίδευση (μια ένδειξη ίσως ότι οι ψυχολογικές/συμπεριφοριστικές μεταβλητές θα μπορούσαν να συνδεθούν με την πρόθεση να ακολουθηθούν οι υψηλότερες μελέτες).

Συνολικά, τα συμπεράσματα της έρευνας είναι ότι οι οικονομικές, κοινωνικές, και θεσμικές δυνάμεις διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην απόφαση των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να συνεχίσουν τις ανώτερες σπουδές. Η γονική ενθάρρυνση είναι ισχυρή, αλλά μη επιδρούσα, τουλάχιστον

σύμφωνα με τους ερωτώμενους. Επιπλέον, οι φίλοι, οι δάσκαλοι και οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας θεωρούνται μια δευτερεύουσα πηγή επιρροής στο σπουδαστή. Αυτό που εμφανίζεται να παίζει έναν κύριο ρόλο στην απόφαση του ατόμου να συνεχίσει την εκπαίδευσή του είναι η προσωπική πεποίθησή ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μια ενδιαφέρουσα εμπειρία και επιφέρει οικονομικά, ψυχικά, ατομικά και κοινωνικά οφέλη.

Στην ίδια διαπίστωση οδηγήθηκαν οι Saiti and Prokopiadou (2008), στην έρευνα που έγινε στην Ελλάδα-Αθήνα την σχολική χρονιά 2001-2002. Μοιράστηκαν ερωτηματολόγια σε 400 σπουδαστές που εγγράφηκαν στο τελικό έτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η έρευνα εστίαζε στους λόγους για τους οποίους οι υποψήφιοι φοιτητές επιλέγουν να ακολουθήσουν τις μελέτες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι σπουδαστές της Ελλάδας επιλέγουν να ακολουθήσουν τις σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση για διάφορους λόγους αλλά κυρίως λόγο της ισχυρής επιθυμίας για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και επειδή η τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρει υψηλό επίπεδο γνώσης και δημιουργεί ευκαιρίες για σταδιοδρομία. Οικογένεια και το μηνιαίο εισόδημα εμφανίστηκαν , να είναι ισχυρός παράγοντας στην ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι σπουδαστές από τις οικογένειες με υψηλό εισόδημα και οι οποίοι δεν είχαν περάσει στις εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση είχαν περισσότερες ευκαιρίες και πιθανότητες να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση στα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Ο καθοριστικός παράγοντας για την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν ότι οι σπουδαστές συμφωνούν ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχει στους ανθρώπους υψηλή και ποιοτική γνώση. Επίσης ότι με την ολοκλήρωση των σπουδών και την κατοχή πτυχίου οι άνθρωποι έχουν περισσότερες ευκαιρίες για τη σταδιοδρομία. Η γονική πίεση είναι κύρια πηγή επιρροής στις αποφάσεις των σπουδαστών να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι τρεις αυτές ανεξάρτητες μεταβλητές «Τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχει στους ανθρώπους υψηλή - ποιοτική γνώση», «Με τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οι άνθρωποι έχουν περισσότερες ευκαιρίες για την ανάπτυξη σταδιοδρομίας και ένα καλύτερο επάγγελμα» και «οικογενειακή πίεση ως κύρια πηγή επιρροής στους σπουδαστές» είχαν μια σημαντική επίδραση στην εξαρτώμενη μεταβλητή (ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση). Επιπλέον η ελκυστική προοπτική ενός καλύτερου

επαγγέλματος αυξάνει την πιθανότητα μιας μίας κλίσης προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σε μια πρόσφατη έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο την άνοιξη του ακαδημαϊκού έτους 2003/2004, το άρθρο εξετάζει την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και συγκρίνει τα αποτελέσματα με τις προηγούμενες εκτιμήσεις για το έτος 1994 στην ίδια χώρα (Menon, 2008). Η έρευνα στηρίχθηκε σε στοιχεία δείγματος 611 μαθητών τρίτης τάξης Λυκείου. Έγινε προσπάθεια να καλυφτεί μια ευρεία γεωγραφική περιοχή (επιλογή μαθητών και από αστικές και από αγροτικές περιοχές). Τα συμπεράσματα παρουσιάζουν μια αύξηση στα ποσοστά ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, όλο και μεγαλύτερο ποσοστό παιδιών που ολοκληρώνουν την δευτεροβάθμια εκπαίδευση ζητάνε να εισαχθούν στις ανώτατες και ανώτερες σχολές. Το 2005 το 66% τελειοφοίτων είχαν επιλέξει να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα άτομα επιθυμούν να αυξήσουν τα εισοδήματά τους, επενδύοντας στον εαυτό τους (στην εκπαίδευση) για να αποδώσει αυτό το κεφάλαιο στο μέλλον, έσοδα περισσότερα από τα έξοδα στα οποία έχουν υποβληθεί (θεωρία του ανθρωπίνου κεφαλαίου). Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής συμφωνούν με την πρώτη έρευνα (Menon, 1997), ότι δηλαδή τα άτομα επενδύουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναμένοντας καλύτερες αποδοχές στο μέλλον.

Οι σπουδαστές κλήθηκαν να δηλώσουν τους αναμενόμενους μισθούς τους στο μέλλον. Αυτό έγινε και για τις δύο ομάδες σπουδαστών που περιλήφθηκαν στη μελέτη, δηλαδή, εκείνοι που δηλώνουν την πρόθεση να ακολουθηθεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση και εκείνοι που προγραμματίζουν να εισαχθούν στην αγορά εργασίας. Με βάση τις αναμενόμενες αποδοχές που δήλωσαν οι ερωτώμενοι, υπολογίστηκαν οι αναμενόμενες αποδοχές για τα επόμενα 43 έτη ενεργού ζωής των μαθητών δεδομένου ότι είναι σε ηλικία 17-18 μέχρι την ηλικία της αποχώρησης, η οποία υποτίθεται ότι ήταν στην ηλικία 60. Το 87.1% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι θα συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, από τους οποίους το 93,4% ήταν στο ενιαίο λύκειο και μόνο το 6,6% από την τεχνική σχολή (στην Κύπρο, υπάρχουν δύο τύποι σχολείων, δημόσια Λύκεια δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης, και τεχνικές και επαγγελματικές σχολές. Οι τεχνικές και επαγγελματικές σχολές στοχεύουν στην παροχή των μαθητών τις τεχνικές δεξιότητες και την κατάρτιση έτσι ώστε μπορούν να βρουν την απασχόληση ως τεχνικούς και βιοτέχνες στην τοπική βιομηχανία. Οι μαθητές παρακολουθούν τέτοια σχολεία για μια περίοδο μόνο τριών ετών, η οποία αντιστοιχεί στο δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης. Η

πλειοψηφίας των τεχνικών σχολικών επιλέγουν την άμεση απασχόληση μετά από την ολοκλήρωση της σχολής).

Αντίθετα από το 12,8% που δήλωσαν οι θα επιθυμούσαν να βγουν στην αγορά εργασίας μόλις ολοκληρώσουν την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το ποσοστό 57% προέρχονταν από τεχνική σχολή και το 43% από ενιαίο λύκειο. Σε σύγκριση με την πρώτη μελέτη που έγινε για τα 1993/94 τα ποσοστά ζήτησης για εκπαίδευση έχουν αυξηθεί από 6,7% σε 9,4%. Αυτό δείχνει ότι η πλειοψηφία των εναγομένων το 2003/2004 γνώριζε το γεγονός ότι οι αποδοχές αυξάνονται υπέρ των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αντίστοιχα το 1993/1994 ίσως δεν το γνώριζαν σε τόσο βαθμό. Είναι σημαντικό να επισημανθούν κάποιες διαφορές που υπάρχουν στα συμπεράσματα αυτής της έρευνας σε σχέση με την παλιά του 1993/94. Στην προηγούμενη έρευνα η κοινωνικοοικονομική θέση του σπουδαστή και το γένος είχαν σημαντική επιρροή στην απόφαση αν θα συνεχίσει ή όχι τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα κορίτσια βρέθηκαν για να είναι πιθανότερο από τα αγόρια να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι εκτιμήσεις 2003/2004 μας δείχνουν ότι η κοινωνικοοικονομική θέση δεν έχει πλέον μια σημαντική επίδραση στις εκπαιδευτικές προθέσεις των νέων. Στην πρώτη εκτίμηση, οι σπουδαστές υψηλών κοινωνικοοικονομικών θέσεων ήταν πιθανότερο να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην παρούσα ανάλυση, αυτή η επίδραση δεν παρατηρείται. Συμπερασματικά παρατηρείται αύξηση στα ποσοστά ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο, ένας λόγος θα μπορούσε να είναι το χαμηλό επίπεδο ανεργίας πτυχιούχων. Κατά συνέπεια η υψηλή ζήτηση για την ανώτατη εκπαίδευση εμφανίζεται να μην έχει επιπτώσεις, προς το παρόν, στην απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον η διαφορές που παρατηρούνται στις αμοιβές υπέρ των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και το γεγονός ότι ο δημόσιο τομέας ο οποίος απασχολεί αυτήν την περίοδο ένα μεγάλο μερίδιο των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, προσφέρουν τους σίγουρο και καλοπληρωμένο εισόδημα. Συγκεκριμένα, ο αρχικός μισθός για ένα απόφοιτο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν χαμηλότερος από έναν πτυχιούχο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ένας επιπλέον λόγος ήταν ότι η Κύπρος θα γινόταν μέλος της Ευρωπαϊκής ένωσης, άρα δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και νέες ευκαιρίες για το μορφωμένο πληθυσμό της, όπως επιτρέπει την απασχόλησή τους έξω από τη μικρή οικονομία ενός νησιού.

2.1.1 Κοινωνική προέλευση, επίδοση και ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Γνωρίζουμε ότι η οικογένεια είναι το βασικότερο κύτταρο της ανθρώπινης κοινωνίας. Είναι μία έννοια που μπορεί να οριστεί με διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με την πλευρά στην οποία δίνεται έμφαση κάθε φορά. Όσον αφορά την πλευρά κατά την οποία το οικογενειακό περιβάλλον σχετίζεται με τις επιδόσεις των παιδιών στο σχολείο, η οικογένεια ορίζεται ως αλληλεπίδραση μιας ομάδας ατόμων, όπου το κάθε άτομο κατέχει μια συγκεκριμένη θέση με ρόλους που είτε επιλέγει είτε τον ανατίθενται. (Τσακίρακης, Ν., και Παπαρούνας, Η., 2001).

Οι γονείς και το οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο θα μεγαλώσει το παιδί είναι υπεύθυνοι σε μεγάλο βαθμό για την προσωπικότητα, το χαρακτήρα, τις ηθικές αξίες, τον τρόπο σκέψης αλλά και απλές συνήθειες του παιδιού. Η οικογένεια λειτουργεί σαν πρότυπο απέναντι στο παιδί και ενώ αυτό αναπτύσσεται προικίζεται με τις αξίες και τις αρχές της οικογένειας του. Το οικογενειακό περιβάλλον επίσης είναι υπεύθυνο για τη σχέση που θα αποκτήσει το παιδί με το σχολείο, τόσο με το σχολικό περιβάλλον όσο και με σχολικά αντικείμενα. Η σχολική επίδοση όμως είναι μία μεταβλητή εξαρτημένη από πολλές άλλες, σημαντική είναι όμως αυτή που αναφέρεται στους γονείς και στο μορφωτικό τους επίπεδο γενικότερα.

Το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα και της μητέρας είναι καθοριστικός παράγοντας που ευθύνεται για την επιτυχία ή την αποτυχία του παιδιού και θα καθορίσει την πορεία του παιδιού στο σχολείο. Το κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη σχολική επίδοση και την κοινωνική επιτυχία πριν ακόμα το παιδί φοιτήσει στο σχολείο. (Πυργιωτάκης, 2000).

Με την έννοια του μορφωτικού επιπέδου γονιών δεν εννοούμε απλά κα μόνο τη σχολική τους μόρφωση αλλά και τις ηθικές αξίες, τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα, τις κοινωνικές αντιλήψεις κλπ.

Άρα ο οικογενειακός παράγοντας είναι πρωταρχικής σημασίας για την εμφάνιση χαμηλής σχολικής επίδοσης. Οι κουρασμένοι μαθητές, που δεν προσέχουν στο μάθημα, δεν συζητούν εύκολα, έχουν μελαγχολική έκφραση και κλείνονται στον εαυτό τους είναι στοιχεία που επιβεβαιώνουν πολλές φορές την έλλειψη υποστήριξης και ενδιαφέροντος από την οικογένεια με απώτερο αποτέλεσμα την κακή σχολική επίδοση. (Παπαγεωργίου, 2008)

Σχετικές έρευνες που έχουν γίνει κατά καιρούς αποκαλύπτουν πως το μορφωτικό επίπεδο των γονιών και κατ' επέκταση οι συνήθειες αλλά και ο τρόπος συμπεριφοράς τους παίζουν πρωταρχικό ρόλο στην επιτυχία ή αποτυχία του παιδιού στο σχολείο και σε ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Στην έρευνα της Lampiri- Dimaki η οποία, κατά το έτος 1963-64, στην Ελλάδα, προσπάθησε με βάση το συνολικό πληθυσμό των πρωτοετών φοιτητών στα Α.Ε.Ι., να προσδιορίσει στατιστικά τις πιθανότητες που έχουν οι νέοι κάθε κοινωνικής τάξης να σπουδάσουν. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι, τις πιθανότητες εισαγωγής στα πανεπιστήμια έχουν οι νέοι της ανώτερης τάξης. Από 1000 αγόρια που γεννήθηκαν το 1944 φοιτούσαν στο πανεπιστήμιο το 1963-64 τα 887 και από τα 1000 κορίτσια τα 480. Από τη μεσαία τάξη φοιτούσαν 324 αγόρια και 168 κορίτσια, ενώ από την κατώτερη, την αγροτική μόνο 174 αγόρια και 76 κορίτσια. Γενικά σπούδαζαν στα Α.Ε.Ι. περισσότερα από $\frac{2}{3}$ των παιδιών της ανώτερης κοινωνικής τάξης, το $\frac{1}{4}$ μεσαίας και μόνο $\frac{1}{12}$ της κατώτερης. Επίσης με βάση τους πιο πάνω αριθμούς συμπεραίνουμε ότι εκτός από την οικονομική κατάσταση των ατόμων παίζει σημαντικό ρόλο και το φύλο, όπως βλέπουμε και πιο πάνω ο αριθμός των αγοριών που εισάχθηκαν στα Πανεπιστήμια είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των κοριτσιών σε όλες τις οικονομικές τάξεις.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του Κιντή τα παιδιά που ανήκουν στις προνομιούχες τάξεις και ειδικά αυτά των ελεύθερων επαγγελματιών έχουν 21,7% πιθανότητες επιτυχίας στα Α.Ε.Ι., ενώ τα παιδιά των αγροτών 6,2% και τα παιδιά των εργατών 6,9%.

Οι ανισότητες ανάμεσα στα αστικά κέντρα και την ύπαιθρο επιβεβαιώνονται και από μεταγενέστερη έρευνα του Δρεττάκη, ο οποίος επεξεργάστηκε και ανέλυσε τα στοιχεία από υποψήφιους σπουδαστές και επιτυχόντες στα Α.Ε.Ι το 1976. Η προέλευση φοιτητών δείχνει γενικά ότι τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα μολονότι είναι πολυπληθέστερα, εκπροσωπούνται στα Α.Ε.Ι σε μικρότερα ποσοστά από ό, τι τα ανώτερα που αποτελούν μικρή μόνο μερίδα του συνολικού πληθυσμού.

Στην έρευνα του ο Mora (1997) για την Ισπανία (χρησιμοποιώντας στοιχεία από τους Οικονομικούς προϋπολογισμούς του 1990-91). Πήρε δείγμα 7020 ατόμων, τα 205 άτομα με πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Επιχείρησε να εντοπίσει τις διαφοροποιήσεις στα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των ατόμων που έχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση σε σχέση με αυτά που δεν έχουν. Συμπερασματικά από τις αναλύσεις προέκυψε ότι το μορφωτικό επίπεδο και των δύο γονέων επηρεάζει την

πιθανότητα πρόσβασης των ατόμων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως επίσης και το επίπεδο εκπαίδευσης του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος των ατόμων. Αποκάλυψε πως το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και κατ' επέκταση οι συνήθειες αλλά και ο τρόπος συμπεριφοράς τους παίζουν πρωταρχικό ρόλο στην επιτυχία ή αποτυχία του υποψήφιου σπουδαστή. Επίσης βρέθηκε ότι οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα κατά 2/3 από τους άνδρες να ανήκουν στην πληθυσμιακή ομάδα με ανώτατη εκπαίδευση (τηρούμενων των άλλων παραγόντων σταθερών), γεγονός που σχετίζεται άμεσα με την τάση ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας.

H Saiti.A and E.Mitrosili (2005) σε μια άλλη έρευνα που έγινε στην Ελλάδα, επιχείρησαν να μελετήσουν τη γονική αντίληψη σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών και τη σταδιοδρομία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η συμμετοχή των γονέων θεωρείται η πιο σημαντική επίδραση στην εξέλιξη του φοιτητή, η επιρροή των γονέων στην εκπαίδευση των εφήβων και των αποφάσεων για καριέρα στην Ελλάδα είναι το αντικείμενο μιας σειράς θεσμικών, κοινωνικών, οικονομικών παραγόντων και της απασχόλησης. Οι γονείς ασκούν επιρροή στα παιδιά τους και τα καθοδηγούν. Άλλα ευρήματα της έρευνας ήταν ότι τα πιο σημαντικά προβλήματα που το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει αντιμετωπίσει τα τελευταία χρόνια είναι υπερβολικό ανταγωνισμό για την εξασφάλιση μια θέσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, επίσης υπάρχει μεγάλος αριθμός των υποψηφίων σε ανώτερες σπουδές στο εξωτερικό. Οι Έλληνες γονείς καθοδηγούν τα παιδιά τους να παρακολουθήσουν από την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και όχι στις τεχνικές εκπαίδευσης για πολλούς λόγους αλλά κυρίως τεχνικής εκπαίδευσης που αποτρέπει τα παιδιά από το να συνεχίσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ελληνική δευτεροβάθμια τεχνική εκπαίδευση που παρέχει ένα χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, και υπάρχουν λίγες ευκαιρίες σταδιοδρομίας.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι οι οικογένειες διαφέρουν μεταξύ τους. Η καθεμιά διαθέτει δικό της κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον και κάτω από δικές της ιδιόμορφες συνθήκες διαμορφώνει ιδιαίτερο σύστημα επικοινωνίας και ασκεί διαφορετικές επιδράσεις στα μέλη της, άρα τα ερεθίσματα που δέχεται ένα άτομο διαφοροποιούνται ανάλογα με τις οικογενειακές συνθήκες.

-Το χαμηλό κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον δε βοηθά την ανάπτυξη των παιδιών που αναπτύσσονται σ' αυτό και δεν τους καλλιεργεί κίνητρα για επιτυχία και άνοδο.

-Η εξελικτική αυτή υστέρηση μετασχηματίζεται μέσα από τους σχολικούς μηχανισμούς σε μορφωτική υστέρηση

- Η μορφωτική υστέρηση συνεπάγεται μειωμένη επαγγελματική αποκατάσταση.
- Τέλος, μειωμένη επαγγελματική αποκατάσταση καθηλώνει τα άτομα στο χαμηλό κοινωνικό στρώμα από το οποίο προέρχονται. Με τη διαδικασία αυτή ολοκληρώνεται ο « φαύλος κύκλος της πενίας». (Πυργιωτάκης, 2000)

Στην έρευνα του ο Williams (1972) η οποία έγινε στον Καναδά με σκοπό να μελετήσει πως οι γονείς, καθηγητές, συμμαθητές, μαθησιακές επιδόσεις μαθητών, κοινωνικοοικονομική κατάσταση των οικογενειών συσχετίζονται με τις προσδοκίες των σπουδαστών για την ανώτερη εκπαίδευση, συμπέρανε ότι γονείς ασκούν μεγαλύτερη επίδραση στα παιδιά, ακολουθούν οι εκπαιδευτικοί και έπειτα συμμαθητές. Οι επιδράσεις των μεγαλύτερων είναι ισχυρότερες ίσως επειδή λειτουργούν σαν πρότυπα για τα παιδιά. Μαθητικός πληθυσμός με υψηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο ήταν και μαθητές με υψηλές επιδόσεις, άρα υπάρχει και υψηλότερη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, από αυτήν την ομάδα ατόμων.

Πολυάριθμες έρευνες οδήγησαν σε ορισμένα συμπεράσματα, που συνοψίζονται στα ακόλουθα: η άνιση επίδοση στο σχολείο δεν οφείλεται στις ατομικές διαφορές ικανοτήτων, αλλά στην κοινωνική προέλευση των ατόμων, η κοινωνικά καθορισμένη άνιση επίδοση στο σχολείο επιβιώνει και μετά την άρση των οικονομικών και κοινωνικών εμποδίων (προσφορά κτιρίων, δασκάλων και γενικά "δωρεάν παιδείας"), η αξιολογική κλίμακα του σχολείου κατατάσσει τους καλούς και τους κακούς μαθητές, αναπαράγει με εντυπωσιακή ακρίβεια την ταξική διαστρωμάτωση της κοινωνίας. Φαίνεται ότι οι μαθητές είναι άριστοι, μέτριοι και κακοί και οι κατηγορίες αυτές σε όλες τις χώρες αντιστοιχούν, με μεγάλη στατιστική αυστηρότητα, στις κοινωνικές τάξεις από όπου προέρχονται : κακοί μαθητές είναι τα παιδιά των αγροτών και των εργατών, μέτριοι τα παιδιά ορισμένων μικροαστικών κατηγοριών και μεσαίων στρωμάτων, καλοί και άριστοι τα παιδιά των ανώτερων στρωμάτων.

Τα παιδιά των χαμηλότερων οικονομικών στρωμάτων αντιμετωπίζουν επίσης οικονομικά προβλήματα και πολλές φορές δεν ακολουθούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση εξαιτίας των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και λόγω του άμεσου κόστους που έχουν οι σπουδές. Όσο αυξάνεται το κόστος σπουδών τόσο μειώνονται οι πιθανότητες ζήτησης και ιδιαίτερα από άτομα με χαμηλότερο εισόδημα.

Οι Duchesne and Noenneman (1988), μελέτησαν τη σημαντικότητα του οικογενειακού εισοδήματος για τη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στο Βέλγιο (1953-1992). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι τα εισοδήματα των νοικοκυριών αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα που επηρεάζει τις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Στην έρευνα τους ο Handa and Skolnik (1975) που πραγματοποιήθηκε στον Καναδά, το 1950-1965, σε δείγμα φοιτητών και υποψήφιοι φοιτητές στα πανεπιστήμια του Ontario του Καναδά.

Ανέπτυξαν ένα υπόδειγμα ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπου το ύψος ετήσιων εγγραφών σε πανεπιστήμια του Ontario εμφανίζονται ως συνάρτηση του άμεσου κόστους, διαφορετικών συνδυασμών μισθών ή και ανεργίας για άτομα που δεν κατέχουν δίπλωμα πανεπιστημίου, το ύψος του οικογενειακού εισοδήματος και των μισθολογικών διαφορών πτυχιούχων και μη πτυχιούχων. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν επιβεβαιώνουν την αρνητική επίδραση του άμεσου κόστους στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση στο Ontario του Καναδά. Δηλαδή όσο αυξάνεται το κόστος σπουδών μειώνεται η ζήτηση για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Άλλα συμπεράσματα της έρευνα είναι ότι η μερική απασχόληση αυξάνει τα ατομικά τους εισοδήματα και υπάρχει θετική επίδραση στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση, επίσης η απασχόληση αντισταθμίζει την αρνητική επίδραση της απώλειας εισοδημάτων λόγω παρακολούθησης των σπουδών. Η επίδραση της ανεργίας στα επίπεδα εγγραφών στα Πανεπιστήμια του Ontario αποδείχθηκε ασθενής τόσο για τους φοιτητές όσο και για τους υποψήφιους φοιτητές. Οι μεταβολές μέσων αποδοχών των πτυχιούχων και κατόχων μεταπτυχιακών τίτλων επηρεάζει σημαντικά τις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Επίσης βρέθηκε ότι πιθανότητα εύρεσης εργασίας ασκεί πολύ μεγάλη επίδραση στις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους απ' ότι η πληροφόρηση σχετικά με τον μέσο μισθό με τον οποίο αμείβονται τα άτομα με αντίστοιχα επίπεδα εκπαίδευσης στην αγορά εργασίας.

Με βάση τις πιο πάνω έρευνες καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η σχολική επίδοση καθορίζεται πάνω απ' όλα από την κοινωνική προέλευση των ατόμων, και όπως ήταν αναμενόμενο στις σχολές μεγάλης ζήτησης –ιατρικές, πολυτεχνικές, νομικές, οικονομικές εισάγονται με σημαντικό ποσοστιαίο προβάδισμα οι γόνοι των ανώτερων (μορφωτικά και οικονομικά) ομάδων, οι οποίοι αποτελούν και την

συντριπτική πλειοψηφία του μαθητικού πληθυσμού των καλών ιδιωτικών σχολείων και φροντιστηρίων (Ξανθόπουλος, 2005).

Από τη μελέτη της βιβλιογραφίας που ασχολείται με το πρόβλημα των εκπαιδευτικών ανισοτήτων βγαίνει συμπέρασμα ότι, παρά την πρόοδο και την βελτίωση των συνθηκών ζωής, καθώς και την αύξηση συμμετοχής όλων των τάξεων στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης, παιδιά που προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Παπακωνσταντίνου, 1981), γιατί οι εκπαιδευτικές ανισότητες είναι άμεσα συνδεδεμένες με το κοινωνικό-οικονομικό status του σπουδαστή. (Σακέλης, 1988).

Από έρευνες που έχουν γίνει διαπιστώθηκε ότι τα παιδιά που προέρχονται από τα ανώτερα και μεσαία κοινωνικά στρώματα " ενθαρρύνονται " από την νηπιακή τους ηλικία να αποκτούν τα απαραίτητα πνευματικά εφόδια και τις κατάλληλες δεξιότητες που θα τα βοηθήσουν να ανέλθουν αβίαστα και με υψηλή βαθμολογία την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και να έχουν περισσότερες πιθανότητες εισόδου στις Πανεπιστημιακές σχολές (Φρειδερίκου, Φολερού-Τσερούλη, 1992).

Τα παιδιά που προέρχονται από φτωχά κοινωνικά στρώματα, λόγω οικονομικών δυσκολιών, δε βοηθούνται από το οικογενειακό περιβάλλον να παραμείνουν στο σχολείο για μεγάλο χρονικά διάστημα, εκτός και αν η υψηλή επίδοση τους εγγυάται μια μελλοντική επιτυχία, σε αντίθεση με τα παιδιά που προέρχονται από υψηλές κοινωνικές τάξεις, που παραμένουν στο σχολείο έστω και αν η επίδοση τους δεν είναι ικανοποιητική (Χρυσάκης, 1984). Γιατί οι φτωχοί δεν δίνουν μεγάλη βαρύτητα στα μελλοντικά αποτελέσματα μιας επένδυσης για μόρφωση και την εκπαίδευση των παιδιών τους, ενώ υπολογίζουν υπερβολικά το κόστος μιας τέτοιας προσπάθειας. Ακόμα και μετά το τέλος των σπουδών του κάθε μαθητή η αξία του πτυχίου που θα αποκτήσει και η αναζήτηση εργασίας, επηρεάζεται κατά μεγάλο ποσοστό από την κοινωνική του προέλευση.

Ο Δρουκόπουλος (1989) παρατηρεί ότι ακόμα κι αν τα παιδιά των φτωχών αποκτήσουν το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης με τα παιδιά μη φτωχών δεν έχουν τις ίδιες με αυτά ευκαιρίες για επαγγελματική αποκατάσταση και κοινωνική ανέλιξη. Με άλλα λόγια η λειτουργία της εκπαίδευσης και μια σειρά από άλλων μηχανισμών που λειτουργούν έξω από το σχολικό σύστημα δεν επιτρέπουν στα παιδιά των μη προνομιούχων τάξεων να προχωρήσουν πέρα από ένα σημείο. (Τσουκαλάς, 1987)

Το ότι το κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο της οικογενειακής καταγωγής του ατόμου επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την εκπαιδευτική πορεία του είναι πλέον γνωστό στις μέρες μας. Μεταξύ άλλων, παρατηρείται ισχυρότατη, στατιστικά σημαντική συνάφεια μεταξύ των επαγγελματικών επιπέδων του πατέρα και του γιου. Μια έρευνα που έγινε στην Κύπρο και κάλυψε 7000 περιπτώσεις μαθητών (Κεφάλαια, 1981) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι παιδιά που προέρχονται από υψηλές κοινωνικοοικονομικά οικογένειες ακολουθούν πολλές φορές το επάγγελμα του πατέρα ή της μητέρας.

Οι οικογένειες διαφέρουν μεταξύ τους. Καθεμία διαθέτει το δικό της κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον και κάτω από τις δικές της ιδιόμορφες συνθήκες ασκεί διαφορετικές επιδράσεις στα μέλη της.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι παιδιά που προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Τα παιδιά που προέρχονται από υψηλότερες κοινωνικές τάξεις είναι πιο ευνοημένα στο τομέα της εκπαίδευσης από ότι τα παιδιά των κατώτερων τάξεων. Οι κυριότεροι παράγοντες που δημιουργούν τις εκπαιδευτικές ανισότητες είναι το επάγγελμα των γονέων, το οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο των γονέων, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων κ.α.

2.2 Εκπαίδευση και απασχόληση

Τόσο το ζήτημα της εκπαίδευσης όσο και αυτό της εργασίας βρίσκονται στο επίκεντρο των κοινωνικών αλλά και των επιστημονικών συζητήσεων σε ολόκληρο τον κόσμο. Η εκπαίδευση και η εργασία αποτελούν δύο θεσμούς που εμπλέκονται και αλληλοεξαρτώνται στα πλαίσια της κοινωνικής πραγματικότητας.

Η μελέτη των σχέσεων εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας είναι ενδιαφέρουσα για πολλούς λόγους. Το κάθε κράτος και τα νοικοκυριά δαπανούν αρκετά χρήματα για εκπαίδευση στοχεύοντας να επενδύσουν στο ανθρώπινο κεφάλαιο και να προετοιμάσουν το ανθρώπινο δυναμικό για αποδοτική σταδιοδρομία. Η θετική συσχέτιση εκπαιδευτικού επιπέδου ή τύπου εκπαίδευσης με την απασχόληση και τα εισοδήματα αποτελεί σαφή ένδειξη για άσκηση ανάλογης εκπαιδευτικής πολιτικής (Ψαχαρόπουλος, 1999). Οι εκπαιδευτικές αυτές επιλογές των ατόμων και των

οικογενειών τους μπορούν να διευκολυνθούν από την επίκαιρη και συνεχή σύνδεση και αλληλεξάρτηση των σχέσεων εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας μέσα από την δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. (Παπακωνσταντίνου, 2003).

Οι σχέσεις τώρα μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας διακρίνονται σε δύο κυρίως κατηγορίες: (Κανελλοπούλου ,Μαυρομαρά και Μητράκου 2003)

Αρχικά, στις σχέσεις εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας, όπου εξετάζονται η πιθανότητα ένταξης στην αγορά εργασίας, καθώς και επιτυχούς απασχόλησης ή παραμονής στην ανεργία ανάλογα με τον τύπο και επίπεδο εκπαίδευσης. Και τέλος στις σχέσεις εκπαίδευσης και αμοιβών όπου εξετάζονται κατά πόσο η εκπαίδευση επηρεάζει το πόσα χρήματα κερδίζει κάποιος στην αγορά εργασίας (Σιάκαρης, 1990)

Η μετάβαση από το σχολείο στην εργασία είναι μια κρίσιμη περίοδος για τους νέους ανθρώπους, γιατί κατά τη διάρκεια της η γνώση και οι ικανότητες που έχουν αποκτηθεί στην τυπική εκπαίδευση δοκιμάζονται έναντι των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας. Η σημερινή αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από αντιφατικές απαιτήσεις: οι εργοδότες αναζητούν άτομα που κατέχουν γενικές γνώσεις και επομένως είναι σε θέση να προσαρμόζονται εύκολα, αλλά ταυτόχρονα έχουν και ειδικές γνώσεις, ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν άμεσα. (Descy, 2002)

Οι σπουδές στα Ανώτατα και Ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα βελτιώνουν τις γνώσεις και τις ικανότητές των ατόμων ώστε να γίνονται καλύτεροι και να μπορούν να προσφέρουν περισσότερα στους εαυτούς τους , στις οικογένειές τους, και στην κοινωνία γενικότερα. Στον επαγγελματικό τομέα, το πτυχίο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προσφέρει καλύτερες προοπτικές απασχόλησης. Οι στατιστικές της απασχόλησης αποδεικνύουν τη σημασία ενός πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η καλύτερη εκπαίδευση φαίνεται ότι επιδρά στις εργασιακές συνθήκες, καθώς εξασφαλίζει καλύτερες προοπτικές απασχόλησης και αμοιβής. Το εκπαιδευτικό επίπεδο που προσθέτει περισσότερα στις απολαβές των ατόμων είναι το πανεπιστήμιο, του οποίου οι απόφοιτοι τυπικά κερδίζουν από 20-100% περισσότερα από τους αποφοίτους ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη μέση της καριέρας τους. (OECD, 2003).

Επίσης ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης δεν αυξάνονται μόνο οι πιθανότητες εύρεσης εργασίας αλλά και οι μέσες αμοιβές. Όσο υψηλότερη είναι η εκπαίδευση τόσο υψηλότερη είναι η αύξηση των αμοιβών κατά τις πρώτες δεκαετίες απασχόλησης και τόσο καλύτερες είναι οι συνθήκες εργασίας. .

Τα τελευταία χρόνια έχουν διενεργηθεί διάφορες έρευνες που μελετούν την επίδραση της εκπαίδευσης στη δημιουργία μισθολογικών διαφοροποιήσεων. Κατά γενική ομολογία, το επίπεδο της εκπαίδευσης ενός ατόμου του δίνει τη δυνατότητα διεκδίκησης ενός μεγαλύτερου μισθού και επομένως έχει άμεση θετική επίπτωση στα εισοδήματα του (Phacharopoulos and Patrinos, 2002). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα σε όλες τις χώρες οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απολαμβάνουν μεγαλύτερους μισθούς από εκείνους που έχουν πτυχίο της ανώτερης δευτεροβάθμιας και της μεταδευροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πέρα από τη συμβολή του επιπέδου των γνώσεων στην αύξηση των αποδοχών και επομένως στη δημιουργία μισθολογικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των ατόμων, σημαντική θεωρείται και η επιλογή του ατόμου για το πιο είδος σπουδών θα ακολουθήσει, έτσι ώστε να υπάρχει και αρκετά μεγάλη ζήτηση στην αγορά εργασίας (Solmon and Fagnano, 1993). Σύμφωνα με τους οποίους, η επιλογή κάποιων ατόμων να απασχοληθούν σε επαγγέλματα που αφορούσαν την πληροφορική και τη μηχανική τους εξασφάλιζε το δικαίωμα να αμείβονται κατά μέσο όρο 35,8% υψηλότερα από αποφοίτους άλλων σχολών.

Τα προβλήματα στην απασχόληση είναι συχνά προβλήματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση, ενώ το εκπαιδευτικό επίπεδο ενός ατόμου αποτελεί δείκτη για την πρόγνωση της συχνότητας και της διάρκειας της ανεργίας του. Ανεργία με μεγαλύτερη συχνότητα παρατηρείται μεταξύ ανειδίκευτων ατόμων ή λιγότερο ειδικευμένων, ενώ θέσεις εργασίας προσφέρονται κυρίως σε εργαζομένους με προσόντα (Μούσης, 1981). Τα στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι η είσοδος στην αγορά εργασίας καθίσταται πιο δύσκολη για τους νέους με λίγη ή καθόλου εξειδίκευση και ότι η ανεργία τους επηρεάζει περισσότερο σε σχέση με τους ειδικευμένους Descy, 2002.

Όμως παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των νέων στις περισσότερες χώρες παρουσιάζει μείωση κι ότι οι νέοι εισέρχονται στην αγορά εργασίας με περισσότερη εκπαίδευση από ότι τα προηγούμενα χρόνια(Descy, 2002) η μετάβαση των νέων κυρίως ανθρώπων από την εκπαίδευση στην εργασία έχει γίνει πολύ δύσκολη, τείνει να συμβαίνει αργότερα από ότι συνέβαινε και συχνά είναι εύθραυστη και αβέβαιη ακόμη και για επιτυχημένους αποφοίτους. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2002).

Γενικά μιλώντας όμως για απασχόληση στην Κύπρο, ο απασχολούμενος πληθυσμός αυξήθηκε το 2007 και έφτασε 370.000 πρόσωπα σε σύγκριση με 358,900 το 2006. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώθηκαν στον τομέα του χονδρικού εμπορίου

και λιανικού εμπορίου, στις κατασκευές και στον τομέα διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωσης και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Επίσης σημαντικές αυξήσεις στον αριθμό των εργαζομένων παρατηρήθηκαν στους τομείς των ξενοδοχείων και εστιατορίων, αντίθετα η απασχόληση στον τομέα της γεωργίας μειώθηκε.

Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω εξελίξεων στην απασχόληση, το μερίδιο του τριτογενούς τομέα αυξήθηκε στο 71,4% το 2007 από 71,1% το 2006, το ποσοστό του δευτερογενούς τομέα αυξήθηκε στο 20,5% από 20,4% το 2006, ενώ το ποσοστό του πρωτογενή τομέα μειώθηκε στο 8,2% από 8,5% το 2006 (Στατιστική Υπηρεσία, Εργατικές Στατιστικές, Σειρά 2, Αρ. Έκθεσης 26).

2.3 Εκπαίδευση για ποια αγορά

Η σύνδεση της εκπαίδευσης με την απασχόληση, με την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, με την ανταγωνιστικότητα, κλπ., δεν σημαίνει τίποτα άλλο από τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.

Σε κάθε οικονομία υπάρχει η τάση τα άτομα με δεδομένο επίπεδο εκπαίδευσης να καταλαμβάνουν συγκεκριμένες θέσεις εργασίας. Παρατηρείται ότι συνήθως όλοι οι απόφοιτοι πανεπιστημίου εργάζονται σε επαγγελματικές, τεχνικές ή διοικητικές θέσεις, συνήθως είτε στο δημόσιο τομέα είτε ως ελεύθεροι επαγγελματίες. Άτομα των οποίων η εκπαίδευση έφτασε μέχρι την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας βαθμίδας τείνουν να καταλαμβάνουν θέσεις μεσαίου επιπέδου ως υπάλληλοι, πωλητές ή ως εργαζόμενοι στον τομέα των υπηρεσιών. Όμως οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται τα τελευταία χρόνια απαιτούν αυξημένες δεξιότητες και υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο.

Οι νέες τεχνολογίες, ολοένα αυξανόμενος ανταγωνισμός και οι νέες μορφές απασχόλησης χαρακτηρίζουν και αναδιαμορφώνουν κάθε σύγχρονη αγορά εργασίας. Η νέα αγορά εργασίας απαιτεί ουσιαστικά την ολοκληρωμένη ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων, γνώση και εφαρμογή της απαραίτητης τεχνογνωσίας και ασφαλώς την άριστη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών στα πλαίσια του εκάστοτε χώρου εργασίας.

Σύμφωνα με αυτά τα δεδομένα, η εκπαιδευτική πολιτική και ο επαγγελματικός προσανατολισμός αποκτούν νέα διάσταση. Βασικός στόχος πρέπει να είναι η κατάλληλη εκπαίδευση και κατάρτιση ατόμων. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός οφείλει και πρέπει να βοηθά τα νέα παιδιά να διαλέξουν το κατάλληλο για τον κάθε μαθητή επάγγελμα ώστε η επαγγελματική τους πορεία και ικανοποίηση που θα εισπράξουν από το επάγγελμα να είναι θετική.

Πέρα από την απόφαση αν θα συνεχίσουν ή όχι τις σπουδές τους μετά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να διαλέξουν και κλάδα σπουδών που επιθυμούν να ακολουθήσουν. Οι απόφοιτοι στην προσπάθειά τους να επιλέξουν κάποιο ίδρυμα κάνουν έρευνα, ρωτάνε τους φίλους και γνωστούς, συμβουλευόμαστε το σχολικό σύμβουλο κλπ.

Μια σχετική έρευνα της Eliophotou-Menon και Saiti, έγινε στην Ελλάδα το 2003-2004 σε δείγμα 220 φοιτητών του ακαδημαϊκού έτους 2003-2004 στο Χαροκόπειο πανεπιστήμιο και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Μελέτησαν την ορθολογιστική συμπεριφορά των μαθητών πριν την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. ερεύνησαν το βαθμό στον οποίο οι υποψήφιοι φοιτητές συμμετέχουν στην αναζήτηση πληροφοριών πριν από την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η ανάλυση των ερωτηματολογίων έδειξε ότι οι φοιτητές του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου είχαν εξετάσει άλλες εναλλακτικές λύσεις όπως τα ιδιωτικά κολλέγια ή τα πανεπιστήμια στο εξωτερικό σε μια πολύ μεγαλύτερη έκταση από πανεπιστημιακή των σπουδαστών του πανεπιστημίου Αθηνών. Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στο γεγονός ότι το Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει μεγάλη ανταγωνιστικότητα και είναι περισσότερο δημοφιλές και κατά συνέπεια έχει υψηλότερο βαθμό δυσκολίας στην εισαγωγή. Αντίθετα, το Χαροκόπειο είναι λιγότερο δημοφιλές γεγονός που καθιστά τους υποψήφιους φοιτητές να εξετάσουν άλλες εναλλακτικές λύσεις πριν από την τελική απόφαση εγγραφής.

Ας δούμε την κατάσταση (βλ. Πίνακα 4α,4β) που επικρατεί στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση κατά κλάδο σπουδών στην Κύπρο.

Πίνακας 4α: Αριθμός φοιτητών κατά τύπο εκπαιδευτικού ιδρύματος, κατά φύλο, 2007/08 (Δημόσια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα)

	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Παιδαγωγικά	96	569	665
Ανθρωπιστικές σπουδές	145	798	943
Κοινωνικές επιστήμες	232	607	839
Διοίκηση επιχειρήσεων	191	298	489
Πληροφορική	154	126	280
Αρχιτεκτονική, Πολιτικοί μηχανικοί	89	149	238

Στα Δημόσια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ,οι ανθρωπιστικές σπουδές είναι οι σπουδές που έχουν το μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών, ακολουθούν κοινωνικές σπουδές και τα παιδαγωγικά. Συνολικές εγγραφές στα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα για το 2007/08 ήταν 4556 φοιτητές. Από τους οποίους 1366 ήταν άνδρες και 3190 γυναίκες.

Πίνακας 4β :Αριθμός φοιτητών κατά τύπο εκπαιδευτικού ιδρύματος, κατά φύλο,2007/08 (Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα)

	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Παιδαγωγικά	75	942	1017
Ανθρωπιστικές σπουδές	22	124	146
Κοινωνικές επιστήμες	128	300	428
Διοίκηση επιχειρήσεων	1142	878	2020
Πληροφορική	394	109	503
Αρχιτεκτονική, Πολιτικοί μηχανικοί	236	37	273

Στον παραπάνω πίνακα 4β, στα Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, οι σπουδές στη διοίκηση επιχειρήσεων καταλαμβάνουν την πρώτη θέση με 2020 εγγραφές, ακολουθούν τα παιδαγωγικά και η πληροφορική. Συνολικές εγγραφές στα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα για το 2007/08 ήταν 11594 φοιτητές. Από τους οποίους 4768 ήταν άνδρες και 6826 γυναίκες.

Καθοριστικός παράγοντας στην επιλογή αντικειμένου σπουδών είναι το φύλο. Παραδοσιακά, οι γυναίκες επιλέγουν συνήθως ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, οι οποίες θεωρούνται ότι ταιριάζουν περισσότερο στις γυναίκες (Kornbrot, 1987). Οι διάφορες έρευνες έχουν δείξει ότι παρόλο που αυξάνεται η συμμετοχή των γυναικών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι γυναίκες εξακολουθούν να συγκεντρώνονται σε σχολές τέτοιων αντικειμένων. Οι διαφορές ανάμεσα στα φύλα, σχετικά με την επιλογή αντικειμένου σπουδών συνδέεται με τις κοινωνικές αξίες και δομές

Πέρα από τη συμβολή του επιπέδου των γνώσεων στην αύξηση των αποδοχών και επομένως στη δημιουργία μισθολογικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των ατόμων, σημαντική θεωρείται και η επιλογή του ατόμου για το πιο είδος σπουδών θα ακολουθήσει, έτσι ώστε να υπάρχει και αρκετά μεγάλη ζήτηση στην αγορά εργασίας (Solmon and Fagnano, 1993), όπως επίσης είναι σημαντική απόφαση σε ποιο τομέα θα εργαστούν στον ιδιωτικό ή στο δημόσιο τομέα.

Η ύπαρξη των μισθολογικών διαφοροποιήσεων, ανάμεσα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, τυχάνει μεγάλης προσοχής και υπάρχουν αρκετοί ερευνητές, οι οποίοι έχουν μελετήσει διεξοδικά τις αμοιβές και στους δύο τομείς (Mueller, 1998; Παπαπέτρου 2003). Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως, στις μεγάλες διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας και επομένως στις πολλαπλές δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο κάθε ερευνητής για την άντληση συγκρίσιμων και αξιοποιήσιμων στοιχείων.

Η ύπαρξη μελών στην οικογένεια που να απασχολούνται στο δημόσιο τομέα επηρεάζει την πιθανότητα της επιλογής του ίδιου τομέα. Οι εργαζόμενοι στο δημόσιο τομέα απολαμβάνουν κάποιες επιπλέον παροχές που σχετίζονται με την παροχή κοινωνικής ασφάλισης και επιπλέον με τη μείωση του κινδύνου της εργασίας υπεισέρχεται, επομένως, ο παράγοντας της μονιμότητας που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για τους εργαζόμενους. Η έρευνα των Christofides and Pashardes (2002), για την Κύπρο, μελετώντας την επιλογή του τομέα απασχόλησης, διαπίστωσαν ότι οι Κύπριοι που έχουν φίλους ή μέλη στην οικογένεια τους που εργάζονται στο δημόσιο τομέα αυξάνουν την πιθανότητα της επιλογής του ίδιου τομέα, σε αντίθεση με εκείνους που δεν έχουν μέλη στην οικογένειά τους που να απασχολούνται στον αντίστοιχο τομέα. Τέλος, σύμφωνα με τους Hyder and Reilly (2005), ο δημόσιος τομέας στο Πακιστάν, θεωρείται ως μία ελκυστική επιλογή, λόγω των επιπλέον

πλεονεκτημάτων που απολαμβάνουν οι εργαζόμενοι, όπως η εργασιακή ασφάλεια, δωρεάν περίθαλψη κ.α

Ο ρόλος της οικογένειας είναι επίσης σημαντικός όχι μόνο στο τομέα που θα εργαστούν αλλά και στο αντικείμενο σπουδών που θα ακολουθήσουν τα παιδιά. Έρευνες που βασίζονται στην ποιοτική ανάλυση δεδομένων έχουν δείξει ότι, μολονότι οι γονείς ασκούν σημαντική επιρροή στα άτομα, τόσο στην επιλογή αντικειμένου σπουδών όσο και ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια σε ό,τι αφορά το βαθμό, στον οποίο εμπλέκουν τους γονείς στη διαδικασία λήψης σχετικών αποφάσεων, αλλά και διαφορές στο ρόλο των γονέων. Πιο συγκεκριμένα, φαίνεται ότι τα κορίτσια περισσότερο από τα αγόρια εμπλέκουν τους γονείς στους στις επιλογές τους σχετικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, όταν οι γονείς δεν διαθέτουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο και ανάλογη επαγγελματική εμπειρία, τα άτομα (αγόρια και κορίτσια) δεν τους εμπλέκουν στις αποφάσεις τους, δεν τους λαμβάνουν υπόψη ως πηγές πληροφόρησης και εμπιστεύονται κυρίως επαγγελματίες, όπως οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού (Al-Yousef, 2009; Brooks, 2004; David et al., 2003).

Στην έρευνα των Blau and Ferber (1991), που βασίστηκε σε διαστρωματικά δεδομένα από τελειόφοιτους (δείγμα 722 άτομα) οικονομικών τμημάτων του Πανεπιστημίου στο Ιλινόις των ΗΠΑ, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1987-1988, βρέθηκε ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, καθώς και το επάγγελμα είναι καθοριστικοί παράγοντες για τη συμμετοχή των ατόμων στα τμήματα αυτά. Επίσης, βρέθηκε ότι τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες επιθυμούν η εργασία να προσφέρει κυρίως καλό μισθό, ευκαιρίες ανέλιξης και διανοητική πρόκληση αν και οι γυναίκες αξιολογούν το τρίτο ως το πιο σημαντικό ενώ τέλος, οι άνδρες αποδίδουν μεγαλύτερη σημασία στην «αναγνώριση» σε σχέση με τις γυναίκες.

Η έρευνα των Cristofides and Pashardes (2002), και επιχειρεί να διαπιστώσει αν οι διαφορές των μισθών οφείλονται σε διαφορετικά χαρακτηριστικά και σε επιμέρους δεξιότητες των εργαζομένων και αν οι πρόσθετες αμοιβές αποτελούν οικονομική πρόσοδο ή πλεόνασμα. Η έρευνα εστιάζει στην Κυπριακή Δημοκρατία που αποτελεί ένα τυπικό παράδειγμα οικονομίας που συνδυάζει ρυθμούς ανάπτυξης τέτοιους ώστε, να αποτελεί ένα από τα οικονομικά θαύματα της σύγχρονης οικονομικής ιστορίας.

Συγκεκριμένα, προσπαθεί να μελετήσει τους παράγοντες που επηρεάζουν την

απόφαση των εργαζόμενων να επιλέξουν την αυτοαπασχόληση, ή την απασχόληση τους σε έναν από τους δύο κλάδους οικονομίας (ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα). Ενώ πολλές έρευνες στη διεθνή βιβλιογραφία εστιάζουν την προσοχή τους και επισημαίνουν πολύ σημαντικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο δομούνται οι αμοιβές στον ιδιωτικό και στο δημόσιο τομέα, η ανωτέρω έρευνα θέτει και το ζήτημα της επιλογής στην αυτοαπασχόληση, δηλαδή επιλογή τομέα και επιλογή είδους απασχόλησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι πολύ σημαντικά ιδιαίτερα για τις χώρες εκείνες όπου η αυτοαπασχόληση κατέχει πάρα πολύ σημαντικό μερίδιο στην αγορά και θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, προτού γίνει διεξαγωγή συμπερασμάτων που αφορούν τον τομέα επιλογής απασχόλησης και των μισθολογικών διαφορών που προκύπτουν. Για την πραγματοποίηση της έρευνας οι συγγραφείς άντλησαν στοιχεία από την 'Υπηρεσία Δαπανών και Εισοδημάτων για τα Νοικοκυριά της Κύπρου Household Expenditure Income Survey' (CCHEIS), για το έτος 1990-1991. Το σύνολο των παρατηρήσεων έφθασε τα 3.714 άτομα και αντιστοιχούσε σε άνδρες και γυναίκες που εργάζονταν στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Από το σύνολο του δείγματος υπήρχαν 849 άτομα που ήταν αυτοαπασχολούμενα και 2865 που ήταν μισθωτοί. Ειδικότερα, από τις 3.714 παρατηρήσεις, οι 3.063 αναφέρονταν σε εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα και οι υπόλοιπες 651 σε εργαζόμενους στο δημόσιο τομέα. Στο ανωτέρω υπόδειγμα ως ανεξάρτητες μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν το φύλο, η ηλικία, η εκπαίδευση, η οικογενειακή κατάσταση (έγγαμος, άγαμος, αριθμός παιδιών), οι πηγές εισοδήματος εκτός του βασικού μισθού που προέρχονται από συντάξεις, περιουσιακά στοιχεία και ιδιοκτησία, η περιοχή της μόνιμης κατοικίας, το ποσό της αποπληρωμής των δανείων ετησίως, τα ετήσια έξοδα του νοικοκυριού, τα ετήσια έξοδα για την ασφάλεια ζωής, ο αριθμός των μελών που απασχολούνται στο δημόσιο τομέα, καθώς και το είδος της απασχόλησης. Τέλος, στην έρευνα χρησιμοποιείται η ανάλυση ή η διάσπαση των μισθών κατά προσδιοριστικούς παράγοντες (Oaxaca). Τα πιο σημαντικά συμπεράσματα που απορρέουν από την έρευνα φαίνεται να είναι το γεγονός ότι η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου επιβεβαιώνεται. Ακόμα, πολύ σημαντικό εύρημα είναι ότι η εκπαίδευση επηρεάζει το είδος της απασχόλησης καθώς και τον τομέα της επιλογής. Ειδικότερα, οι αναλφάβητοι τείνουν να εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα και πιο συγκεκριμένα, ο τύπος της απασχόλησης που επιλέγουν είναι η αυτοαπασχόληση. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το 41% των ατόμων που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα είναι απόφοιτοι του δημοτικού, ενώ στο δημόσιο τομέα το ποσοστό φθάνει το 20%. Τέλος,

διαπιστώνεται ότι οι γυναίκες τείνουν να απασχολούνται πολύ περισσότερο στον ιδιωτικό τομέα, ενώ ο αριθμός τους είναι πολύ μικρότερος όσον αφορά την αυτοαπασχόληση τους.

2.4 Εκπαίδευση, χρηματικές απολαβές και διανομή εισοδήματος.

Οι διαφορές στα εισοδήματα από την εργασία υπήρξαν από παλιά ένα σημαντικό ερώτημα για τους οικονομολόγους και τους κοινωνιολόγους. Σε όλες τις χώρες, αναπτυγμένες ή λιγότερο αναπτυγμένες διαπιστώθηκε ισχυρή σχέση μεταξύ επιπέδου εκπαίδευσης των εργαζομένων και των εισοδημάτων από εργασία.

Οι πρώτες ερευνητικές προσπάθειες ανάλυσης της σχέσης εκπαίδευσης και εισοδήματος από μισθωτή εργασία έγιναν στις Η.Π.Α. Οι εμπειρικές έρευνες επαλήθευσαν τη θετική σχέση επιπέδου εκπαίδευσης και εισοδήματος από την εργασία.

Οι μισθολογικές διαφορές που εμφανίζονται ανάμεσα σε άτομα με διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης, είναι αποτέλεσμα των διαφορετικών επιλογών σχετικά με την εκπαίδευση. Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο είναι μια ελεύθερη επιλογή του κάθε ατόμου. Τα άτομα που επενδύουν στον εαυτό τους, θυσιάζουν κάποιο εισόδημα για να ακολουθήσουν την εκπαιδευτική διαδικασία και υπολογίζουν να ανακτήσουν το ποσό που είχαν επενδύσει για τις σπουδές τους με την ένταξη τους στην αγορά εργασίας. Ο Mincer (1958) μελέτησε τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη διάρκεια της εκπαίδευσης και στο ύψος των αμοιβών και διαπίστωσε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο αυτών μεταβλητών και ότι η διάρκεια της εκπαίδευσης επηρεάζει θετικά το ύψος των μελλοντικών αμοιβών.

Οι θέσεις εργασίας που απαιτούν υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης, κατάρτισης και εμπειρίας, είναι υψηλότερα αμειβόμενες και οι εργαζόμενοι σε αυτές απασχολούνται λιγότερα χρόνια σε σχέση με εργαζόμενους σε θέσεις χωρίς μεγάλες απαιτήσεις σε προσόντα και αυτό επειδή λόγω της εκπαίδευσης εντάσσονται αργότερα στην αγορά εργασίας. Τα άτομα με περισσότερα έτη εκπαίδευσης απαιτούν μεγαλύτερες ετήσιες αποδοχές λόγω του εισοδήματος που είχαν θυσιάσει κατά τη διάρκεια των σπουδών. Η διαφορά μεγαλώνει ακόμα περισσότερο όσο τα επίπεδα της εκπαίδευσης αυξάνονται, αφού έχουν μεγαλύτερο κόστος εκπαίδευσης και λιγότερα χρόνια στη διάθεσή τους για να καλύψουν το κόστος εκπαίδευσης.

Τα άτομα με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης θεωρείται ότι έχουν περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης, διότι είναι πιθανό να προσληφθούν σε μια θέση εργασίας που απαιτεί ακόμη και χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο από αυτό που τα ίδια κατέχουν. Αντίθετα, η πιθανότητα πρόσληψης σε μια θέση εργασίας με υψηλότερες απαιτήσεις αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο του εργαζομένου θεωρείται πολύ μικρή.

Ο Psacharopoulos and Sanyal (1981) μελέτησαν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην εκπαίδευση και στις μισθολογικές διαφοροποιήσεις. Η έρευνα έγινε στις Φιλιππίνες το 1977, με δείγμα 10000 σπουδαστών και 5000 εργαζόμενων πτυχιούχων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αναμενόμενη αύξηση των αποδοχών για τους σπουδαστές ήταν περίπου ίση με την πραγματική των εργαζομένων.

Οι Solmon and Fagnano (1993) εκτιμούν ότι οι μεγάλες μισθολογικές διαφορές υφίστανται και μεταξύ των αποφοίτων ανώτατων σχολών, ανάλογα με το αντικείμενο των σπουδών τους και τη ζήτηση αυτού από την αγορά εργασίας. Το 1993 στις ΗΠΑ ο μέσος όρος μισθών αποφοίτων πληροφορικής και μηχανικής ήταν κατά 35.8% υψηλότερος από το μισθό όλων των άλλων αποφοίτων. Η απόφαση λοιπόν του ατόμου για το είδος των σπουδών που θα ακολουθήσει είναι εξίσου σημαντική με την απόφαση του να αποκτήσει υψηλότερο επίπεδο γνώσεων.

Ο Psacharopoulos (1982) έχει συγκρίνει τα εισοδήματα από την εργασία των εργαζομένων στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα σε έξι χώρες (Μ. Βρετανία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Βραζιλία, Κολομβία, Μαλαισία). Τα βασικά συμπεράσματα της σύγκρισης είναι τα εξής:

- Τα μέσα εισοδήματα στον ευρύτερο δημόσιο τομέα είναι υψηλότερα απ' ότι στον ιδιωτικό τομέα .
- Οι διαφορές ευρύτερου δημοσίου και ιδιωτικού τομέα είναι θετικές στα κατώτερα επίπεδα εκπαίδευσης, αλλά είναι αρνητικές στις τρεις από τις έξι χώρες στα ανώτερα επίπεδα εκπαίδευσης.
- Και στους δύο τομείς απασχόλησης (δημόσιο, ιδιωτικό) οι διαφορές αυξάνουν με το επίπεδο εκπαίδευση, αλλά στον ιδιωτικό τομέα, είναι πιο διευρυμένες σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης.

Η έρευνα των Ψαχαρόπουλου και Καζαμιά (1985) έγινε με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε (1977) στο πλαίσιο της μελέτης για τη γυμνασιακή εκπαίδευση. Κάλυπτε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας και στρωματοποιήθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε το 50% του συνόλου να αφορά απόφοιτους ανώτατης εκπαίδευσης. Το

δείγμα κάλυπτε 8.756 παρατηρήσεις . Μεταξύ συμπερασμάτων που προέκυψαν είναι ότι οι αμοιβές αυξάνονται σταθερά όσο το επίπεδο εκπαίδευσης ανεβαίνει. Οι άνδρες κερδίζουν πολύ περισσότερα από τις γυναίκες (πολλές εμπειρικές μελέτες έχουν γίνει, για να μετρηθεί η διάκριση σε βάρος των γυναικών στη αγορά εργασία, παρατηρείται ότι ακόμη και στις ίδιες θέσεις οι γυναίκες πληρώνονται λιγότερο από τους άνδρες). Τα υψηλότερα εισοδήματα αντιστοιχούν στις δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας. Οι πτυχιούχοι ανώτατων σχολών έχουν υψηλότερα εισοδήματα στο δημόσιο τομέα, ενώ οι πτυχιούχοι ανώτερων τεχνικών σχολών στον ιδιωτικό.

Οι Heinrich and Hildebrand (2005) μελέτησαν τις μισθολογικές διαφορές μεταξύ αποφοίτων διαφορετικών βαθμίδων εκπαίδευσης στις 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως υποστηρίζουν οι παραπάνω ερευνητές, οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αμείβονται στατιστικά σημαντικά υψηλότερα από τους αποφοίτους κατώτερης βαθμίδας. Η διαφορά αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη στην Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, την Ισπανία και την Πορτογαλία τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο η μισθολογικές διαφορές είναι εντονότερες στους άνδρες, ενώ στο Βέλγιο στις γυναίκες. Σε όλες τις χώρες, οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν υψηλότερες απολαβές από τους αποφοίτους της ανώτερης δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2.5 Ανεργία

Η ανεργία είναι κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο είναι σε αναζήτηση εργασίας και δεν βρίσκει εργασία, είναι δηλαδή το σύνολο των ατόμων που υπάρχουν χωρίς εργασία, αλλά είναι διαθέσιμοι να εργαστούν. Η μαζική ανεργία, που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες οικονομίες αποτελεί τον υπ' αριθμόν ένα κοινωνικό κίνδυνο σήμερα, βιώνεται ως ένας βαθύς τραυματισμός που αγγίζει το σύνολο της ιδιωτικής, οικογενειακής και κοινωνικής ζωής.

Μια από τις αιτίες της ανεργίας είναι η έλευση στην αγορά εργασίας ενός αυξανόμενου ενεργού πληθυσμού ηλικίας 16εώς 65 ετών. Η φυσιολογική αύξηση του γενικού πληθυσμού είχε ως αποτέλεσμα να εισέλθει στην αγορά εργασίας ένα αυξανόμενος ενεργός πληθυσμός ηλικίας 15 εως 65 ετών. Όσον αφορά το υψηλό

ποσοστό ανεργίας των νέων εξηγήσεις πρέπει να αναζητηθούν στους μηχανισμούς μετάβασης από το εκπαιδευτικό σύστημα στην αγορά εργασίας.

Η εξέλιξη αυτού του πληθυσμού εξαρτάται αφενός από την φυσιολογική αύξηση του γενικού πληθυσμού και αφετέρου από το μεταναστευτικό κίνημα. Άρα λοιπόν, δύο φαινόμενα, το ένα δημογραφικό και το έτερο πολιτιστικό, αρκούν να εξηγήσουν την ανεργία. (Σκουτέλης,1996). Επίσης η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, η εντατικοποίηση του ανταγωνισμού, οι ελεύθερες ανταλλαγές, οι εισαγωγές από χώρες χαμηλού κόστους του συντελεστή εργασίας, θεωρούνται από πολλούς ως μια από τις αιτίες αύξησης ανεργίας.

Σε περιόδους επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας, δηλαδή όταν η αύξηση της ανεργίας συμπίπτει με την εμφάνιση και εφαρμογή των νέων τεχνολογιών, γίνεται προσπάθεια να θεωρηθεί η τεχνολογική πρόοδος ως πηγή ανεργίας. Πολλοί οικονομολόγοι βλέπουν ότι υπάρχει μια έντονη στροφή προς τη ζήτηση για εκπαιδευμένους εργάτες μέσα στις βιομηχανίες. Με αυτόν τον τρόπο αυξάνεται η ανεργία για τα άτομα με λιγότερη εξειδίκευση, όπως επίσης μειώνεται και ο μισθός τους (Krugman,1995). Συνεπώς, φαίνεται ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας από την μία δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και από την άλλη καταργεί κάποιες άλλες.

Η παγκοσμιοποίηση από την άλλη, δηλαδή η αύξηση του μεγέθους του διεθνούς εμπορίου και η εντατικοποίηση του διεθνούς ανταγωνισμού, αποτελούν σημαντικό παράγοντα αρνητικής επιρροής της απασχόλησης. Τα εισαγόμενα προϊόντα των άλλων χωρών έχουν χαμηλότερη τιμή και χαμηλότερο κόστος εργασίας και με αυτόν τον τρόπο υποβαθμίζουν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα, αυξάνοντας τα επίπεδα ανεργίας.(Pelagidis, 1998).

Ένα ακόμα αίτιο ανεργίας είναι το μορφωτικό επίπεδο του ατόμου που αναζητεί εργασία (όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω).Οι σχέσεις εκπαίδευσης και ανεργίας είναι πολυσυζητημένες σε διεθνές επίπεδο, μιας κι πέρα από την πρακτική τους σημασία θα μπορούσαν να αποτελέσουν ενδείξεις προς τους αρμόδιους φορείς εκπαιδευτικής πολιτικής για τις ανισορροπίες που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας για διάφορα επίπεδα εργασίας και εκπαίδευσης.

Η υψηλότερη εκπαίδευση αναμένεται να ενισχύσει τη θέση του ατόμου που ψάχνει για εργασία καθιστώντας το πιο ελκυστικό στους εργοδότες σε σχέση με τους λιγότερο εκπαιδευμένους.

Ο Πίνακας 5 δείχνει ότι πράγματι, όσο υψηλότερο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο, τόσο πιθανότερο είναι να ευρίσκεται κάποιος στην αγορά εργασίας. Άνθρωποι που έχουν ολοκληρώσει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τείνουν πιο συχνά να είναι στην αγορά εργασίας από ότι οι άνθρωποι με επίπεδο εκπαίδευσης χαμηλότερο από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Καλύτερη εκπαίδευση φέρνει μεγαλύτερες απολαβές, όχι μόνο στο μισθό αλλά και στις δυνατότητες απασχόλησης, τα άτομα με μόνο γυμνασιακή μόρφωση παραμένουν εκτός αγοράς εργασίας πολύ περισσότερο χρόνο από τα άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα ποσοστά ανεργίας στους νέους ποικίλουν από χώρα σε χώρα, όμως γενικά μειώνονται όσο ανεβαίνει το επίπεδο μόρφωσης.

Στον πιο κάτω Πίνακα 5 παρουσιάζεται αριθμός απασχολουμένων κατά επίπεδο εκπαίδευσης από το 2003 μέχρι 2007. Και από τον πίνακα προκύπτει ότι η απασχόληση διαφοροποιείται συστηματικά και αντίστροφα με το επίπεδο εκπαίδευσης. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι σύμφωνα με συμπεράσματα το επίπεδο εκπαίδευσης είναι κατώτερο του Λυκείου και δεν αποτελεί ικανή προετοιμασία για την άμεση απόκτηση θέσεων εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Αριθμός απασχολούμενων κατά μορφωτικό επίπεδο, 2003-2007, Κύπρος

Μορφωτικό επίπεδο	Έτος				
	2003	2004	2005	2006	2007
Χωρίς μόρφωση	11,7	8,8	6,9	5,0	5,1
Στοιχειώδης	54,4	54,2	55,1	51,7	47,9
Γυμνάσιο	29,2	35,3	35,7	35,3	35,5
Λύκειο/τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση	125,7	130,9	141,2	145,8	154,7
Κολλέγιο	37,7	40,6	41,2	46,1	48,8
Πανεπιστήμιο	68,4	68,3	68,0	73,4	86,0
ΣΥΝΟΛΟ	327,1	338,0	348,0	357,3	377,9

Πηγή: (Στατιστική Υπηρεσία, Εργατικές Στατιστικές, Σειρά 2, Αρ. Έκθεσης 26)

Από την άλλη πλευρά, άτομα τα οποία μέσο της υψηλής εκπαίδευσης έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες με συγκεκριμένο επάγγελμα, σε περίπτωση μείωσης της ζήτησης του προϊόντος αυτού του επαγγέλματος ή αύξησης του αριθμού των εισερχομένων στο επάγγελμα μπορεί να βρεθούν σε μακράς περιόδους ανεργίας, επειδή οι γνώσεις και οι δεξιότητες που έχουν αποκτήσει δεν είναι κατάλληλες για άλλα καλοπληρωμένα επαγγέλματα. (Κανελλοπούλου, 2003)

Επίσης άτομα με υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης μπορεί να απασχολούνται σε θέσεις εργασίας που δεν απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις και να αμείβονται το ίδιο με κάποιο άτομο που έχει χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο.

Στην έρευνα του ο Glytsos (1989) η οποία έγινε στην Αθήνα, προσπαθεί να εξετάσει και να αξιολόγηση την σύνδεση μεταξύ της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας. Τα συμπεράσματα της έρευνας δείχνουν ότι δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ του εκπαιδευτικού συστήματος και της αγοράς εργασίας. Οι κακοί συνδυασμοί οδήγησαν στην μειωμένη αξία των πανεπιστημιακών τίτλων, συνεπώς σε αντικατάσταση των πτυχιούχων από μη πτυχιούχους, αποτέλεσμα είναι ότι η κοινωνική θέση και η οικονομική αξία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μικραίνουν. Μειώνεται ζήτηση για πανεπιστημιακά επαγγέλματα ενώ αυξάνεται για επαγγέλματα όπως γραφείου και εργαζόμενοι πωλήσεων για τους οποίους ο πανεπιστημιακός τίτλος δεν είναι απαραίτητος. Η αγορά εργασίας, αφήνει έναν μεγάλο αριθμό πτυχιούχων άνεργους.

Ιδιαίτερα η Κυπριακή κοινωνία έχει γίνει ανίκανη να συμβαδίσει με το μεγάλο αριθμό κολλεγίων και πανεπιστημιακών πτυχίων, γιατί όπως έχει αναφερθεί επανειλημμένες φορές στην παρούσα εργασία η ζήτηση για σπουδές όλο αυξάνεται. Οι γονείς σχεδιάζουν την εκπαίδευση του παιδιού τους από μικρή ηλικία. (Koyzis 1989).

Η ανεργία συμπερασματικά είναι ένα φαινόμενο που αφορά όλους, είναι μια κατάσταση με την οποία οφείλουν οι εργαζόμενοι να προσαρμοστούν ώστε να μην βιώσουν τις αρνητικές συνέπειές της. Βέβαια η ανεργία επηρεάζει διαφορετικά κάθε τμήμα του πληθυσμού, παράδειγμα αποτελεί ότι το ποσοστό των νέων είναι υψηλότερο από το μέσο όρο. Επίσης η ανεργία είναι υψηλότερη στις γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες. Όπως και ότι τα ποσοστά ποικίλουν από περιοχή σε περιοχή, όπου έχει διαπιστωθεί ότι στις αστικές περιοχές παρατηρείται υψηλότερο ποσοστό ανεργίας, το οποίο πάλι κυμαίνεται ανάλογα των αγορών εργασίας των περιοχών.

Οι νέοι που διέκοψαν το σχολείο πριν το τέλος της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης σε σχέση με τους άλλους που συνέχισαν είναι περισσότερο δυσαρεστημένοι από την εργασία που κάνουν κι έχουν συχνότερα την εμπειρία της ανεργίας. Το γεγονός ότι εγκατέλειψαν το σχολείο πρόωρα το αποδίδουν στα οικονομικά προβλήματα της οικογένειας και την ανάγκη συνεισφοράς στο οικογενειακό εισόδημα. Αντιθέτως, όσοι διέκοψαν το σχολείο μετά το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, σε σχέση με τους υπόλοιπους είναι ικανοποιημένοι από την εργασία που κάνουν και συγχρόνως έχουν μικρή εμπειρία ανεργίας(Καμπέρης, 2001) .

Στην προσπάθεια τους να εξετάσουν την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στο Oregon και αποτύπωσαν προφίλ των σπουδαστών που επιλέγουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους ή όχι, οι Lehr and Newton(1978), πραγματοποίησαν μια έρευνα σε 2100 τελιόφοιτοι σπουδαστές.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στα επίπεδα ανεργίας και στη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, συγκεκριμένα βρέθηκε ότι η αύξηση των επιπέδων ανεργίας περιορίζει τις ευκαιρίες απασχόλησης των νέων και το κόστος ευκαιρίας της εκπαίδευσης μειώνεται με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ζήτηση για σπουδές.

Επίσης, τα αποτελέσματα της ίδια έρευνας έδειξαν ότι οι σπουδαστές που φοιτούν σε δημόσια σχολεία προέρχονται από οικογένειες χαμηλών εισοδηματικών τάξεων και στηρίζονται σε οικονομικά βοηθήματα που παρέχει η πολιτεία, έχουν την τάση να εγγραφούν σε κοντινά στον τόπο κατοικίας τους ιδρύματα. Δεν υπήρχαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα ή ανάμεσα στα άτομα με διαφορετική εθνικότητα σχετικά με την επιλογή ανάμεσα σε εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι οικονομικοί περιορισμοί και οι σχολικές επιδόσεις είναι οι παράγοντες που ασκούν την μεγαλύτερη επίδραση στις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο ακριβό και καταξιωμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Γενικά μιλώντας όμως για Κύπρο τα ποσοστά ανεργίας με βάση την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού μειώθηκε στο 3,9% από το 4,5%. Συγκεκριμένα οι άνεργοι μειώθηκαν στις 15.428 το 2007 από 17.004 που ήταν το 2006. οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας (δηλ. τα άτομα που δεν εργάστηκαν ποτέ στο παρελθόν και έψαχναν εργασία για πρώτη φορά) ήταν 3.339 και αποτελούσαν 21,6% του συνόλου των ανέργων. Η ανάλυση των ανέργων κατά επαγγελματική κατηγορία δείχνει ότι η πλειοψηφία των ανέργων, εξαιρουμένων των νεοεισερχομένων, ήταν υπάλληλοι υπηρεσιών και πωλητές με 3.422 ανέργους. Ακολουθούν καθαριστές φύλακες, εργάτες με 2.907 άτομα, οι γραφείς δακτυλογράφοι, ταμίες 1.622. Ο αριθμός των ανέργων είναι μεγαλύτερος στις νεότερες ηλικίες. Η ηλικιακή ομάδα με τον μεγαλύτερο αριθμό ανέργων είναι 20-24 και ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 25-29. Τα δύο τρίτα ανέργων 67% είναι άτομα με μορφωτικό επίπεδο λυκείου ή χαμηλότερου επιπέδου. (Στατιστική Υπηρεσία, Εργατικές Στατιστικές, Σειρά 2, Αρ. Έκθεσης 26)

Η εκπαίδευση από μόνη της όμως φαίνεται ότι δεν αρκεί. Πρέπει να συνδυαστεί με περιβάλλον ενίσχυσης και αξιοποίησης της ώστε να συμβάλλει στην ανταγωνιστικότητα. Μια ολοκληρωμένη και ριζική αναδιάρθρωση του συστήματος

προς όφελος της εκπαίδευσης αλλά και της αγοράς εργασίας συγχρόνως θα φανεί σωτηρία (Καραγιάννη, 2002). Συνοπτικά η επιτυχία ή ατυχία που θα έχει κάποιος στην ανεύρεση εργασίας εξαρτάται όχι μόνο από την εκπαίδευση του, αλλά και από άλλους παράγοντες όπως ζήτηση για εργασία και τον τρόπο λειτουργίας της ίδιας της αγοράς εργασίας.

ΜΕΡΟΣ Β: ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο, όπως αυτό αναπτύχθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, προκειμένου να διερευνηθούν οι προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο, επιχειρείται και η εμπειρική προσέγγιση. Η έρευνα στηρίζεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν με τη χρήση ερωτηματολογίου που απευθυνόταν σε μαθητές στην Κύπρο.

3.1 Σκοπός και κίνητρα της εργασίας

Ο αριθμός σπουδαστών που προσπαθούν να εγγραφούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει αυξηθεί αρκετά, επειδή οι σπουδαστές θεωρούν ότι το πτυχίο είναι ένα εισιτήριο για την καλύτερη επαγγελματική σταδιοδρομία. ενώ η αγορά εργασίας αδυνατεί να απορροφήσει όλους τους πτυχιούχους ή τους προσφέρει εργασίες που δεν είναι κατάλληλες για το επίπεδο παιδείας τους. Οι υψηλές απαιτήσεις της εποχής αναγκάζουν τους νέους να συνεχίζουν τις σπουδές μετά το λύκειο και οι γνώσεις που αποκομίζουν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση τους προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας. Οι υψηλότερες αμοιβές οφείλονται στα υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης των ατόμων. Τα άτομα επενδύουν στη τριτοβάθμια εκπαίδευση και προσδοκούν αναμενόμενα οφέλη στο μέλλον όπως για παράδειγμα υψηλότερες αμοιβές, καλύτερες συνθήκες εργασίας κ.α. Κατά τη διάρκεια του 80 παρατηρήθηκε ότι πολύ μεγάλος αριθμός των σπουδαστών συνέχιζαν τις σπουδές τους σε χώρες του εξωτερικού αυτό υποδεικνύει την υπερβάλλουσα ζήτηση που παρατηρείται για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η οποία συνδέεται άμεσα με την επαγγελματική και συνεπώς με την οικονομικά αποκατάσταση. Εμπειρικές πρόσφατες έρευνες σχετικές με τη ζήτηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έδειξαν ότι η επιλογή των μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως για παράδειγμα το γεγονός

ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρει υψηλού επιπέδου γνώσεις, καλύτερα αμειβόμενη εργασία, κύρος και αναγνώριση κ.α.

Με βάση το παραπάνω σκοπός της παρούσας μελέτης διαμέσου εμπειρικής έρευνας είναι να προσδιορίσει: α) τους καθοριστικούς παράγοντες και τα κίνητρα που ωθούν τους Κύπριους μαθητές να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση και β) τους παράγοντες που ερμηνεύουν την προτίμηση των μαθητών προς τις Οικονομικές-Διοικητικές Επιστήμες.

3.2 Η επιλογή του δείγματος

Με τη χρήση ερωτηματολογίου, συγκεντρώθηκαν πρωτογενή στοιχεία από το δείγμα μαθητών που φοιτούν στην τελευταία τάξη του σχολείου (δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης). Πιο συγκεκριμένα, μοιράστηκαν ερωτηματολόγια σε 160 μαθητές της τρίτης τάξης Λυκείου και Τεχνικής Σχολής. Η έρευνα αφορά τους τελειόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διότι αυτοί βρίσκονται κοντά στην αποφοίτηση και επομένως, είναι πολύ κοντά στην απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή να ενταχθούν άμεσα στην αγορά εργασίας. Η πρακτική αυτή ακολουθήθηκε και από άλλους ερευνητές, δηλαδή επιλέγονται τελειόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όταν το αντικείμενο έρευνας είναι ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ο σκοπός είναι να εξεταστούν και να βρεθούν παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την απόφαση τους αναφορικά με την συνέχιση των σπουδών ή την ένταξη στην αγορά εργασίας (ενδεικτικά, Menon, 1997;2008, Saiti and Prokopiadou,2008)

Ο σχεδιασμός και η προπαρασκευή της έρευνας έγιναν κατά χρονικό διάστημα Οκτωβρίου του 2009 – Φεβρουαρίου 2010, ενώ η συμπλήρωση έγινε το Μάρτιο του 2010. Η επιλογή των μαθητών του δείγματος έγινε με τυχαία δειγματοληψία. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε την ώρα του μαθήματος, απασχολήσαμε τα παιδιά τα 10 λεπτά πριν την ολοκλήρωση της διδακτικής ώρας. Τα ερωτηματολόγια απαντήθηκαν από τους μαθητές, χωρίς την παρέμβαση του ερευνητή, ώστε να μην υπάρχουν μεροληψίες στις απαντήσεις των ερωτώμενων και για να διατηρηθεί η αναφερόμενη ανωνυμία του. Στην περίπτωση της τεχνικής σχολής η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε παρουσία της

ερευνήτριας, όπως και η συγκέντρωση των ερωτηματολογίων. Ενώ τα υπόλοιπα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν κατόπιν συνεννόησης ερευνήτριας και των καθηγητών που ανέλαβαν να μοιράσουν και να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια.

Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε Δημόσια Σχολεία Για να διανεμηθούν τα ερωτηματολόγια στα σχολεία χρειάστηκε έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Συμπληρώθηκε και στάλθηκε ηλεκτρονικά το Αναλυτικό Σχέδιο Έρευνας, το οποίο εγκρίθηκε οπότε και παραχωρήθηκε άδεια για διεξαγωγή έρευνας.

3.3 Το ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε (παρατίθεται αυτούσιο στο παράρτημα της παρούσας εργασίας), αποτελείται από τρία μέρη. Οι ερωτήσεις προκύπτουν με βάση το θεωρητικό μέρος το οποίο αναπτύχθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια. Οι ερωτήσεις έχουν να κάνουν με το θέμα το οποίο διερευνάται, δηλαδή η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Και μέσω αυτών των ερωτήσεων γίνεται μια προσπάθεια μελέτης των παραγόντων που επηρεάζουν την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση από τους τελειόφοιτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει τριάντα (30) ερωτήσεις, οι οποίες επιλέχθηκαν βάσει των προηγούμενων ερευνών που αναφέρονται για τη ζήτηση για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Από τις ερωτήσεις οι οκτώ (8) είναι «ανοικτού τύπου» και οι είκοσι δύο (22) «κλειστού τύπου», εκ των οποίων οι τέσσερις (4) είναι κλίμακας Λίκερτ (Likert) και οι είκοσι έξι (26) είναι ψευδομεταβλητές, καθώς ο ερωτώμενος κλίθηκε να επιλέξει μόνο μία απάντηση.

Όσον αφορά τις ερωτήσεις έγινε κατηγοριοποίηση τους σε τρεις (3) ομάδες, οι οποίες είναι οι εξής: α) τα προσωπικά χαρακτηριστικά β) τα οικογενειακά και δημογραφικά χαρακτηριστικά γ) η ζήτηση για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει τέσσερις ερωτήσεις. Αρχικά, ερωτήθηκαν τα προσωπικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων για να έχουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα για το προφίλ των μαθητών. Οι ερωτήσεις είναι οι ακόλουθες: το φύλο, η ηλικία, σχολείο φοίτησης και η υπηκοότητα.

Στη συνέχεια ρωτήθηκαν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά όπως, η περιοχή μόνιμης κατοικίας, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων όπως και η απασχόληση, το

μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα, αν έχουν αδέρφια (αριθμός, ηλικίες, εάν έχουν σπουδάσει και αν ακόμα σπουδάζουν το έτος φοίτησης στον οποίο βρίσκονται). Αυτό είναι και το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου, το οποίο περιγράφει τους κυριότερους παράγοντες, που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των ατόμων σχετικά με την εκπαίδευση.

Ειδικότερα το οικογενειακό υπόβαθρο είναι καθοριστικός παράγοντας στις αποφάσεις των ατόμων. Όπως επίσης το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και κατ' επέκταση το οικογενειακό εισόδημα. Πρόκειται για μεταβλητές των οποίων η επίδραση εξετάζεται σε όλες σχεδόν τις εμπειρικές μελέτες για την εκπαίδευση. (Handa and Skolnik, 1975, Menon, 1997). Επίσης, ρωτήθηκαν για τον αριθμό αδελφών που έχουν και εάν σπουδάζουν ή έχουν σπουδάσει, διότι η παρουσία περισσότερων προστατευόμενων μελών που επίσης σπουδάζουν, αυξάνουν το ύψος των εκπαιδευτικών δαπανών των νοικοκυριών, που είναι πιθανών να μειώνουν το οικογενειακό διαθέσιμο εισόδημα με συνέπεια να μειώνεται η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (Psacharopoulos and Sanyal, 1981, Duchesne and Nonneman 1998).

Ακολούθησε το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου, το οποίο είναι και το πιο μεγάλο σε έκταση. Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις για τη ζήτηση για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ποιοι είναι οι παράγοντες που οδηγούν τους μαθητές να σπουδάσουν, ποιο επιστημονικό πεδίο προτιμούν, τι θα κάνουν σε περίπτωση που αποτύχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις για πανεπιστήμια. Συγκεκριμένα οι μαθητές ρωτήθηκαν τα εξής: εάν θα σπούδαζαν αυτό που θέλουν ακόμα και αν οι προοπτικές για εύρεση εργασίας μετά την λήψη του πτυχίου ήταν αποθαρρυντικές, αν ο φόβος της ανεργίας θα τους επηρέαζε στην επιλογή του τομέα/τμήματος που θέλουν να ακολουθήσουν, αν θα ακολουθούσαν σπουδές στη δημόσια ή ιδιωτική εκπαίδευση και ποιός είναι ο λόγος, αν θα συνεχίσουν τις σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση, και όσοι έδωσαν θετική απάντηση κλήθηκαν να συμπληρώσουν βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σε 5 δηλώσεις. Η πρώτη ομάδα προτάσεων αφορά τους παράγοντες που τους επηρέασαν στο να πάρουν την απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ακολούθως τους ρωτήσαμε σε ποιο επιστημονικό πεδίο ανήκουν οι σπουδές που θέλουν να ακολουθήσουν και γιατί επιλέγουν σπουδές με αυτό το προσανατολισμό (κλήθηκαν να συμπληρώσουν βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σε 7 δηλώσεις). Απόψεις αναφορικά με τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η σκοπιμότητα όλων των πιο πάνω ερωτήσεων είναι

για να διαπιστωθεί ο βαθμός στον οποίο το οικογενειακό περιβάλλον ή το σχολικό, όπως επίσης και οι φίλοι και γνωστοί επιδρούν στις αποφάσεις των νέων. Από τις έρευνες έχει διαπιστωθεί το οικογενειακό περιβάλλον και οι φίλοι και γνωστοί, όπως επίσης και η κοινωνία παίζουν σημαντικό ρόλο στην απόφαση αυτή (Williams, 1972).

Επίσης ρωτήθηκαν σε ποια χώρα θα επέλεγαν να σπουδάσουν και γιατί, αν πιστεύουν ότι έχουν τις ικανότητες που απαιτούνται (σχολική επίδοση) να εισέλθουν στο τμήμα που επιθυμούν. Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους, πού θα ήθελαν να εργαστούν. Στη συνέχεια ζητήθηκε να απαντήσουν σε 6 δηλώσεις με ένα ναι ή ένα όχι. Οι δηλώσεις είχαν να κάνουν με την άποψη που έχουν για τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως για παράδειγμα: *«η άποψη που επικρατεί για τις ανώτατες σπουδές επηρέασε την απόφαση μου να σπουδάσω»*, *«πιστεύω ότι οι σπουδές θα μου προσφέρουν μια καλύτερη δουλειά στο μέλλον»*, *«πιστεύω ότι με το να συνεχίσω τις σπουδές μου στη τριτοβάθμια εκπαίδευση θα προσφέρω στην κοινωνία και στους γύρω μου»*, κ.λπ. Όπως επίσης και όσοι έδωσαν αρνητική απάντηση στην ερώτηση αν θα συνεχίσουν τις σπουδές στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση διερευνήσαμε που οφειλόταν η απόφαση τους αυτή, παραθέτοντας τους 8 δηλώσεις και ζητώντας από αυτούς να απαντήσουν με ένα ναι ή με ένα όχι στις δηλώσεις αυτές.

Όπως επίσης οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν είναι ευχαριστημένοι με τον επαγγελματικό προσανατολισμό που τους παρέχει το σχολείο τους, τι πιστεύουν είναι προτιμότερο να επενδύσει κανείς στην εκπαίδευση ή να βγει κατευθείαν στην αγορά εργασίας και να έχει κάποιο εισόδημα, ζητήθηκε να αναφέρουν ποιο νομίζουν θα είναι το εισόδημα τους μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους και ποιο εάν τελικά δεν ακολουθήσουν τις σπουδές στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, δηλαδή προσδοκίες για τις αναμενόμενες αποδοχές με ή χωρίς την απόκτηση κάποιου τίτλου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από την εκτίμηση των αναμενόμενων αποδοχών είναι δυνατό να διαπιστωθεί ο ρεαλισμός και η ορθολογικότητα των προσδοκιών.

Τέλος, ακολούθησαν 8 δηλώσεις και ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν βαθμό διαφωνίας ή συμφωνίας σε αυτές, δηλώσεις όπως παραδείγματος χάρι: κατά πόσο πιστεύουν ότι οι σπουδές βελτιώνουν τους ανθρώπους, αν πιστεύουν ότι οι σπουδές προσφέρουν στην κοινωνία και επιφέρουν πολλά οφέλη και κυρίως οικονομικά, αν οι σπουδές σημαίνουν μεγαλύτερο κύρος κλπ.

Η σύνταξη του ερωτηματολογίου έγινε με βάση το θεωρητικό μέρος, και με βάση τις παρόμοιες έρευνες που έχουν γίνει από άλλους ερευνητές διεθνώς.

3.4 Η μεθοδολογία της έρευνας

Με βάση το θεωρητικό πλαίσιο, όπως αυτό αναπτύσσεται στα προηγούμενα κεφάλαια, προχωρήσαμε στην εμπειρική προσέγγιση της παρούσας έρευνας με στόχο να προσδιορίσουμε τους καθοριστικούς παράγοντες ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (ανάπτυξη υποδειγμάτων ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση). Όπως επίσης, εξετάσαμε τι διαφοροποιεί τα άτομα που επιλέγουν να σπουδάσουν Οικονομικά και Διοικητικές επιστήμες από τα άλλα άτομα. (Οικονομικά και Διοικητικές επιστήμες ήταν το πεδίο με την μεγαλύτερη προτίμηση).

Η εκτίμηση αυτών των παραγόντων γίνεται με την μέθοδο της λογιστικής παλινδρόμησης. Η ανάλυση λογιστικής παλινδρόμησης είναι ανάλυση παλινδρόμησης κατά την οποία η εξαρτημένη μεταβλητή είναι διμερής (διχοτομημένη). Μπορεί κανείς, έτσι να χρησιμοποιήσει τη διαδικασία της ανάλυσης αυτής προκειμένου να εκτιμήσει την πιθανότητα επιτυχίας από την σύναψη μιας επιχειρηματικής συμφωνίας με βάση την εμπειρία του, την μόρφωση, την ηλικία, το ύψος της επένδυσης κλπ. Όπως ήδη αναφέρθηκε, με το υπόδειγμα της λογιστικής παλινδρόμησης μπορεί κανείς να προβλέψει άμεσα την πιθανότητα (P) πραγματοποίησης ενός γεγονότος (A). Πιο κάτω βλέπουμε πως μπορεί να γραφεί ια περισσότερες το υπόδειγμα για περισσότερες από μια ανεξάρτητες μεταβλητές.

$$P(A) = \frac{e^Z}{1 + e^Z} \text{ ή ισοδύναμα ως: } P(A) = \frac{e^Z}{1 + e^{-Z}}, \text{ όπου } Z \text{ είναι γραμμικός συνδυασμός των } X_1, X_2, \dots, X_p \text{ ανεξάρτητων μεταβλητών, κατά τη σχέση:}$$

$$Z = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_pX_p.$$

Στην περίπτωση μας θεωρούμε ότι η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι συνάρτηση των προσωπικών χαρακτηριστικών των ατόμων, του οικογενειακού περιβάλλοντος, των ψυχολογικών παραγόντων ή των προσδοκιών των ερωτώμενων

και τέλος των οικονομικών παραγόντων. Τα υποδείγματα, που αναπτύσσονται περιγράφουν τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εκτιμήθηκε ότι η ακόλουθη εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης (logistic). Το υπόδειγμα της λογιστικής παλινδρόμησης μπορεί κανείς να προβλέψει άμεσα την πιθανότητα (P) πραγματοποίησης ενός γεγονότος (A):

$$\begin{aligned} \text{THASPUDASETE} = & b_0 + b_1 * \text{SEX} + b_2 * \text{FATHERSEDUCATION} + \\ & b_3 * \text{MOTHERSEDUCATION} + b_4 * \text{INCOME} + \\ & b_5 * \text{IKANOTITES} + b_6 * \text{PROSDOKEISODIMA} + E_i \end{aligned}$$

Όπου

THASPUDASETE: είναι η εξαρτημένη διμερής (διχοτομημένη) η οποία παίρνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι δηλώνουν ότι θα συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και 0 σε αντίθετη περίπτωση, b_0 είναι σταθερά, SEX: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και την τιμή 0 όταν είναι γυναίκα. FATHERSEDUCATION: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα των ερωτώμενων, λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι και την τιμή 0 όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι χαμηλό. MOTHERSEDUCATION: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας των ερωτώμενων, λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας είναι υψηλό και την τιμή 0 όταν το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας είναι χαμηλό). INCOME: είναι μια ανεξάρτητη ποσοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το λογάριθμο του εισοδήματος. IKANOTITES: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι συμφωνούν ότι έχουν τις ικανότητες να σπουδάσουν και την τιμή 0 όταν οι ερωτώμενοι δηλώνουν ότι πιστεύουν ότι δεν έχουν τις ικανότητες να σπουδάσουν. PROSDOKEISODIMA: είναι μια ανεξάρτητη ποσοτική η οποία εκφράζει το προσδοκώμενο εισόδημα (εισόδημα με κατοχή κάποιου τίτλου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (-) εισόδημα χωρίς κατοχή κάποιου τίτλου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), τέλος το E_i : σφάλματα της παλινδρόμησης.

Με την ολοκλήρωση του πρώτου υποδείγματος και με την διεξαγωγή συμπερασμάτων προχωράμε στο δεύτερο υπόδειγμα το οποίο είναι για την επιλογή του

τομέα σπουδών. Συγκεκριμένα, θέλουμε να μελετήσουμε τι διαφοροποιεί τα άτομα που επιλέγουν να ακολουθήσουν σπουδές Οικονομικές και Διοικητικές σπουδές επιστήμες οδηγούν σε επαγγέλματα καριέρας (*career oriented*) από τα άλλα άτομα. Θεωρούμε ότι η ζήτηση για Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες είναι συνάρτηση των προσωπικών χαρακτηριστικών των ατόμων, του οικογενειακού περιβάλλοντος, των ψυχολογικών παραγόντων ή των προσδοκιών των ερωτώμενων (απόψεις για το συγκεκριμένο αντικείμενο σπουδών), κατά πόσο επηρεάζονται από το κοινωνικό τους περιβάλλον (γονείς, καθηγητές), και τέλος των οικονομικών παραγόντων.

Εκτιμήθηκε λοιπόν η ακόλουθη εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης (*logistic*) για τον τομέα σπουδών (επιστημονικό πεδίο):

$$\begin{aligned} \text{DIIKITIKESEPISTIMES} = & b_0 + b_1 * \text{SEX} + b_2 * \text{FATHERSEEDUCATION} + \\ & b_3 * \text{APASXOLISI} + b_4 * \text{INCOME} + \\ & b_5 * \text{MISTHPROOPTIKES} + b_6 * \text{KIROSANAGNORISI} + \\ & b_7 * \text{GONIS} + b_8 * \text{KATHIGITES} + E_i \end{aligned}$$

Όπου

DIIKITIKESEPISTIMES: είναι η εξαρτημένη διμερής (διχοτομημένη) μεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι δηλώνουν ότι θα συνεχίσουν τις σπουδές στις Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες, και 0 σε άλλη περίπτωση, b_0 είναι σταθερά , **SEX:** είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και την τιμή 0 όταν είναι γυναίκα. **FATHERSEEDUCATION:** είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα των ερωτώμενων, λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι υψηλό (πανεπιστημιακή εκπαίδευση) και την τιμή 0 όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι χαμηλό. **INCOME:** είναι μια ανεξάρτητη ποσοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το λογάριθμο του εισοδήματος. **MISTHPROOPTIKES, KIROSANAGNORISI, GONIS, KATHIGITES** είναι μεταβλητές οι οποίες δηλώνουν το βαθμού συμφωνίας ή διαφωνίας με τις πιο κάτω προτάσεις:

επιλέγω σπουδές με αυτόν τον προσανατολισμό:

- πιστεύω ότι αυτό το αντικείμενο έχει καλές μισθολογικές προοπτικές
- πιστεύω ότι αυτό το αντικείμενο έχει μεγαλύτερο κύρος και αναγνώριση

-με παρότρυναν οι γονείς

-η προσωπικότητα και η καθοδήγηση των καθηγητών μου, με επηρέασαν στην απόφαση μου. Και τέλος το Eι: σφάλματα της παλινδρόμησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

4.1 Τα βασικά χαρακτηριστικά του δείγματος

Από το σύνολο των μαθητών (152 άτομα) που έλαβαν μέρος στην έρευνα και συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, το 54% είναι γυναίκες και το υπόλοιπο 46 % είναι άνδρες, δηλαδή 82 και 70 άτομα αντίστοιχα. Από τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα, από το Μακάρειο Λύκειο Γ' το ποσοστό κοριτσιών ήταν 32,2%, ενώ τα αγόρια 20,4 %, το 10,5 % των αγοριών και το 16% κοριτσιών ήταν από το Παγκύπριο Λύκειο, από την Τεχνική Σχολή τα ποσοστά κοριτσιών και αγοριών ήταν αντίστοιχα 2,3% και 12,5 και τέλος από άλλα σχολεία τα κορίτσια ήταν 3,3% ενώ τα αγόρια 2, 6 (βλέπε Πίνακα: 5.1.1)

Πίνακας 5.1.1 Σχολείο και ποσοστά συμμετοχής ανά φύλο						
ΣΧΟΛΕΙΟ	ΑΤΟΜΑ		ΑΓΟΡΙΑ		ΚΟΡΙΤΣΙΑ	
	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό
Μακάρειο Λύκειο Γ'	80	52,6	31	20,4	49	32,2
Παγκύπριο Λύκειο	40	26,3	16	10,52	24	16
Τεχνική Σχολή	23	15,1	19	12,5	4	2,3
Άλλο	9	6	4	2,6	5	3,3
Σύνολο	152	100%	70	46%	82	54%

Από τα σχολεία της Λάρνακας (Μακάρειο Λύκειο Γ', Παγκύπριο Λύκειο, Τεχνική Σχολή Λάρνακας, Λύκειο Αγίου Γεωργίου και Βεργίνα) τα οποία έχουν πληθυσμό τελειόφοιτων μαθητών 942 άτομα, καλύψαμε το ποσοστό μαθητών 16,1% (152 άτομα).

Το δείγμα των κοριτσιών από όλα τα σχολεία ήταν μεγαλύτερο, εκτός από την Τεχνική Σχολή όπου η συμμετοχή των αγοριών ήταν σε μεγαλύτερο ποσοστό. Οι τεχνικές και επαγγελματικές σχολές στοχεύουν να παρέχουν στους μαθητές τις

τεχνικές δεξιότητες και την κατάρτιση έτσι ώστε μπορούν να βρουν την απασχόληση ως τεχνικοί και βιοτέχνες στην τοπική βιομηχανία, ενώ τις τεχνικές σχολές επιλέγουν κυρίως οι «αδύνατοι» μαθητές που συνήθως μετά την αποφοίτηση τους βγαίνουν στην αγορά εργασίας. Αυτό ίσως εξηγεί και το γεγονός ότι τα αγόρια είναι περισσότερα. Συγκεκριμένα από τα σχολεία, τα ποσοστά που συμμετείχαν είναι :

Πίνακας 5.1.2 Ποσοστά συμμετοχής μαθητών στην έρευνα σε σύγκριση με το συνολικό πληθυσμό τελειόφοιτων μαθητών του κάθε σχολείου				
ΣΧΟΛΕΙΟ	ΑΤΟΜΑ ΑΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ		ΑΤΟΜΑ ΑΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗ ΕΡΕΥΝΑ	
	N	Ποσοστό%	N	Ποσοστό%
Μακάρειο Λύκειο Γ'	223	23,60%	80	8,5%
Παγκύπριο Λύκειο	149	16,00%	40	4,24%
Τεχνική Σχολή	160	17,00%	23	2,4%
Αγίου Γεωργίου	230	24,4%	2	0,2%
Βεργίνα	180	19%	3	0,3%
Σύνολο	942	100%	152	16,1%

Οι ηλικίες των ερωτώμενων κυμαίνονται μεταξύ 17 με 20 ετών, ηλικία αναμενόμενη, δεδομένου ότι οι ερωτώμενοι έχουν το κοινό χαρακτηριστικό να είναι τελειόφοιτοι τρίτης τάξης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.(βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα 1.2).

Από τα 148 (ποσοστό 97%) άτομα που δήλωσαν ότι το σχολείο στο οποίο φοιτάνε είναι Δημόσιο, το 84% προέρχεται από Ενιαία Λύκεια και το υπόλοιπο 16% από Τεχνικές Σχολές. Το 90% των ερωτώμενων είχε Κυπριακή υπηκοότητα και το 10% είχε άλλη υπηκοότητα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα 1.4)

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου αφορούσε τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων.

Το 67% των ερωτώμενων, από τα 152 άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα δήλωσε ότι προέρχεται από την πόλη (Λάρνακα) και το υπόλοιπο 33% από τα χωριά (Λιβάδια, Δρομολαξιά, Μενεού, Κίτι, Τερσεφάνου, κλπ.(βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα 1.5)

4.2 Τα χαρακτηριστικά του Οικογενειακού Περιβάλλοντος

Γνωρίζουμε ότι η οικογένεια είναι το βασικότερο κύτταρο της ανθρώπινης κοινωνίας. Είναι μία έννοια που μπορεί να οριστεί με διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με την πλευρά στην οποία δίνεται έμφαση κάθε φορά. Όσον αφορά την πλευρά κατά την οποία το οικογενειακό περιβάλλον σχετίζεται με τις επιδόσεις των παιδιών στο σχολείο, η οικογένεια ορίζεται ως αλληλεπίδραση μιας ομάδας ατόμων, όπου το κάθε άτομο κατέχει μια συγκεκριμένη θέση με ρόλους που είτε επιλέγει είτε του ανατίθενται (Τσακιράκης, Παπαρούνας, 2001).

Το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο της οικογένειας μέσα στην οποία μεγαλώνουν και αναπτύσσονται τα άτομα, που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, έχει διαπιστωθεί θεωρητικά και πρακτικά ότι συνδέεται με τη συμπεριφορά των ατόμων και με τις εκπαιδευτικές επαγγελματικές επιλογές. Άρα η οικογένεια αποτελεί την πιο σημαντική ομάδα αναφοράς, η οποία η οικογένεια παίζει πολύ σημαντικό ρόλο για την μελλοντική αποκατάσταση των παιδιών όπως επίσης και για τις επιλογές που θα κάνουν τα παιδιά της οικογένειας.

Το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα και της μητέρας είναι καθοριστικός παράγοντας που ευθύνεται για την επιτυχία ή την αποτυχία του παιδιού και θα καθορίσει την πορεία του παιδιού στο σχολείο. Το κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη σχολική επίδοση και την κοινωνική επιτυχία πριν ακόμα το παιδί φοιτήσει στο σχολείο. (Πυργιωτάκης, 2000). Οι νέοι οδηγούνται στην επιλογή συνέχισης των σπουδών σε υψηλότερες βαθμίδες εκπαίδευσης, επειδή αναγνωρίζουν ότι αυτή έχει κάποια αξία και μελλοντικές αποδόσεις. Η ενθάρρυνση των παιδιών και η δημιουργία του κατάλληλου οικογενειακού περιβάλλοντος που ενισχύει την μαθησιακή διαδικασία και τη χρηματοδότηση των σπουδών απορρέει από το μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο της οικογένειας.

Άρα ο οικογενειακός παράγοντας είναι πρωταρχικής σημασίας για την μετέπειτα πορεία των παιδιών της οικογένειας. Σχετικές έρευνες που έχουν γίνει κατά καιρούς αποκαλύπτουν πως το μορφωτικό επίπεδο των γονιών και κατ' επέκταση οι

συνήθειες αλλά και ο τρόπος συμπεριφοράς τους παίζουν πρωταρχικό ρόλο στην επιτυχία ή αποτυχία του παιδιού στο σχολείο και σε ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Με λίγα λόγια, η μελέτη της επίδρασης των χαρακτηριστικών της οικογένειας είναι καθοριστική. Το οικογενειακό εισόδημα είναι ίσος ο σημαντικότερος παράγοντας, όπως επίσης και η εξέταση του μορφωτικού επιπέδων των γονέων, ακόμα και το μέγεθος της οικογένειας και το γεγονός αν έχουν σπουδάσει τα αδέλφια παίζει σημαντικό ρόλο, όπως και το γεγονός εάν έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους τα αδέλφια που σπουδάζουν ή όχι. Διότι στην περίπτωση που ακόμα σπουδάζουν τα αδέλφια τους και το οικογενειακό εισόδημα είναι χαμηλό και δεν επαρκεί, ίσος να είναι σημαντικός παράγοντας να μην επακολουθήσει τις σπουδές του κάποιο άλλο παιδί το οποίο ενώ θέλει και έχει τις δυνατότητες λόγω οικονομικών δυσκολιών να μην είναι σε θέση η οικογένεια να το σπουδάσει. Επίσης τα αδέλφια και αυτά αποτελούν μια ομάδα αναφοράς, παιδί του οποίου τα αδέλφια σπουδάζουν ή έχουν σπουδάσει έχει περισσότερες πιθανότητες να σπουδάσει και αυτό, σε αντίθεση με τα παιδιά των οποίων τα αδέλφια δεν έχουν σπουδάσει.

Αναφορικά, λοιπόν, με το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα των ερωτώμενων (βλέπε στο παράρτημα , Πίνακα1.6α) διαπιστώνεται ότι το σύνολο των ερωτώμενων, το 36,2% προέρχονται από οικογένειες, όπου ο πατέρας κατέχει το απολυτήριο Λυκείου. Επίσης, ένα ποσοστό 21,1% έχει ολοκληρώσει το Γυμνάσιο, ενώ το 14,5% έχουν πτυχίο ΑΕΙ. Ποσοστό 11,8% δηλώνουν ότι ο πατέρας τους είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου. Το 11,2% έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (απολυτήριο Δημοτικού), τέλος 3,3% και 2,6% έχουν αποφοιτήσει από ΤΕΙ και δεν έχουν τελειώσει το Δημοτικό, αντίστοιχα.

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.6β) διαπιστώνεται ότι το σύνολο των ερωτώμενων, το 36,2% προέρχονται από οικογένειες, όπου η μητέρα κατέχει το απολυτήριο Λυκείου. Ένα ποσοστό 19,7% είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ και 11,2% είναι κάτοχοι του μεταπτυχιακού τίτλου. Το 14,5% έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (απολυτήριο Δημοτικού), ενώ το 10,5% έχει τελειώσει το Γυμνάσιο. Τέλος το 5,9% έχει πτυχίο ΤΕΙ και μόλις 2% δεν έχουν τελειώσει ούτε το Δημοτικό (βλέπε Πίνακα 5.2.1 Μορφωτικό επίπεδο των γονέων παιδιών που θα συνεχίσουν τα σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και των παιδιών που δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές τους).

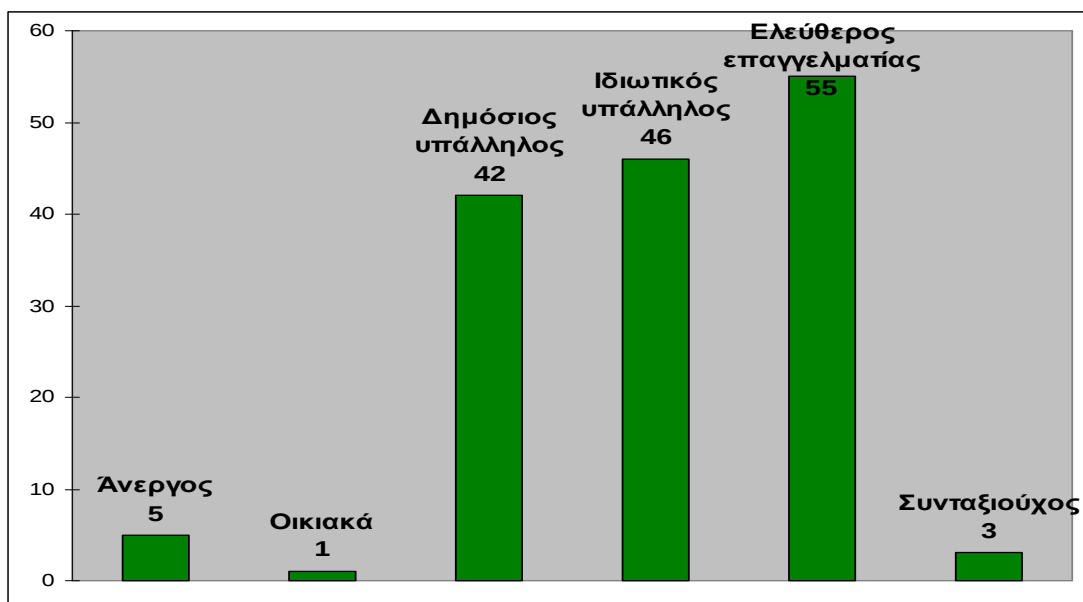
Πίνακας 5.2.1 Μορφωτικό επίπεδο των γονέων νέων που θα συνεχίσουν τα σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και των νέων που δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές τους

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΟΝΕΩΝ	ΔΕΝ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΝ		ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΝ	
	Πατέρας	Μητέρα	Πατέρας	Μητέρα
Δεν τελείωσε Δημοτικό	1,31% (2άτομα)	1,31% (2άτομα)	1,31% (2άτομα)	0,60% (1άτομο)
Απολυτήριο Δημοτικού	2,63% (4άτομα)	4,60% (7άτομα)	8,55% (13άτομα)	9,90% (15άτομα)
Απολυτήριο Γυμνασίου	4,60% (7άτομα)	1,31% (2άτομα)	16,45% (25άτομα)	9,21% (14άτομα)
Απολυτήριο Λυκείου	0,60% (1άτομο)	5,92% (2άτομα)	35,52% (54άτομα)	34,90% (53άτομα)
Πτυχίο ΤΕΙ	0% (0άτομα)	0,60% (1άτομα)	3,29% (5άτομα)	5,26% (8άτομα)
Πτυχίο ΑΕΙ	0% (0άτομα)	0% (0άτομα)	14,47% (22άτομα)	19,74% (30άτομα)
Μεταπτυχιακός τίτλος	0% (0άτομα)	0% (0άτομα)	11,18% (17άτομα)	11,18% (17άτομα)
ΣΥΝΟΛΟ	9% (14άτομα)	9% (14άτομα)	91% (138άτομα)	91% (138άτομα)

Από τον πιο πάνω πίνακα φαίνεται ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων των παιδιών που δήλωσαν ότι δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανήκουν στα χαμηλότερα μορφωτικά επίπεδα, και κανένα παιδί δεν έχει γονιό που να είναι κάτοχος ΑΕΙ. Άρα το μορφωτικό επίπεδο ασκεί σημαντική επίδραση στην πορεία των μαθητών, στην απόφαση δηλαδή να συνεχίσουν ή όχι τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

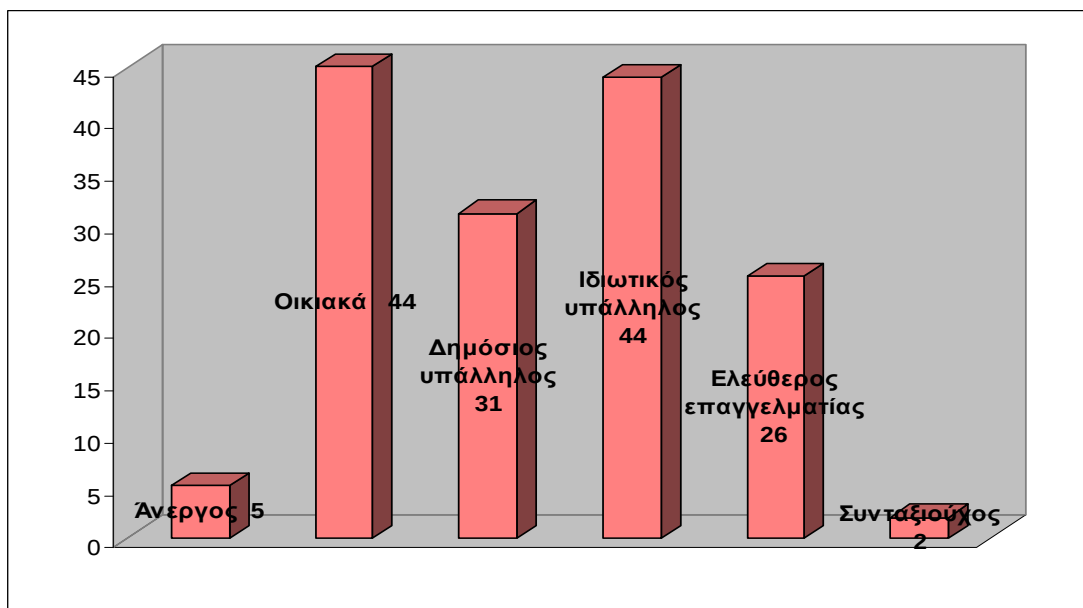
Αναφορικά με το επάγγελμα του πατέρα από το 36,2% δηλώθηκε ότι ο πατέρας τους είναι ελεύθερος επαγγελματίας, το 30% ότι ο πατέρας τους είναι ιδιωτικός υπάλληλος, και το 27,6% δημόσιος υπάλληλος. Ενώ το 3,3% δήλωσε ότι ο πατέρας τους είναι άνεργος. Τέλος 2% και 0,7% δήλωσε, συνταξιούχος και οικιακά, αντίστοιχα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.7α. και πιο κάτω, Διάγραμμα Α1):

Διάγραμμα A1: Κατανομή συχνοτήτων για το επάγγελμα του πατέρα των ερωτώμενων

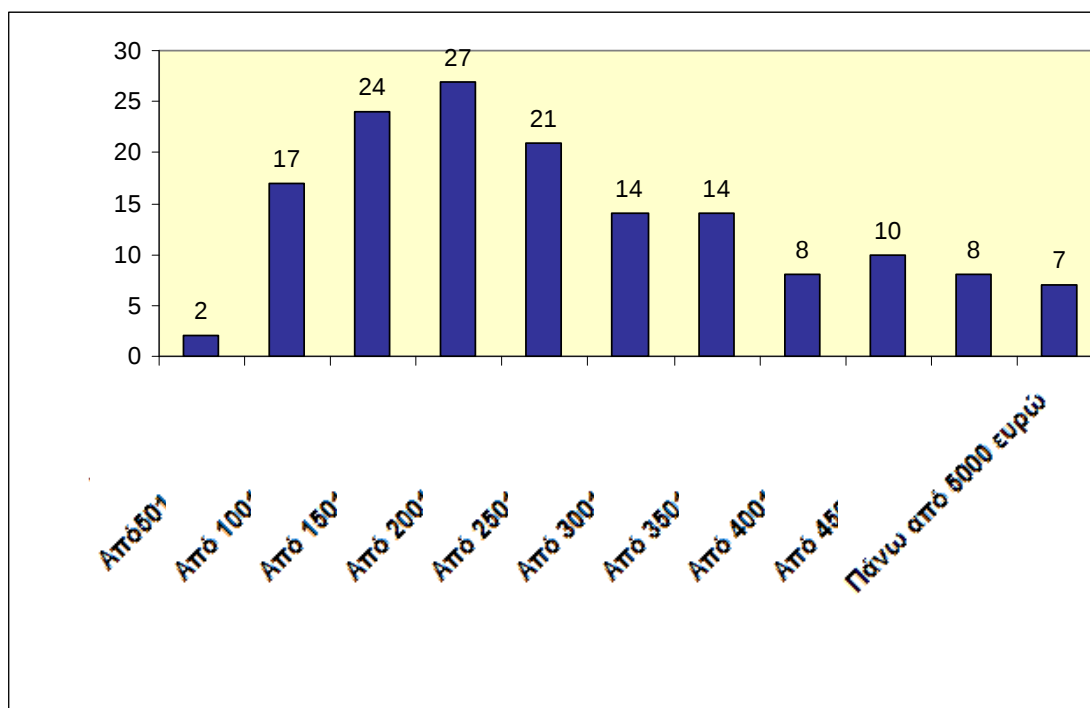
Όσον αφορά το επάγγελμα της μητέρας (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.7β. και πιο κάτω Διάγραμμα A2): το μεγαλύτερο ποσοστό 29,6% δηλώνει ότι η μητέρα τους ασχολείται με τα οικιακά ακολουθεί το 28,9 το οποίο δηλώνει ότι η μητέρα τους είναι ιδιωτικός υπάλληλος, το 20,4% δημόσιος υπάλληλος, ακολουθεί με ποσοστό 17,1 ελεύθερος επαγγελματίας, το 3,3% δηλώνει ότι η μητέρα τους είναι άνεργη, τέλος 1,3% δηλώνει συνταξιούχος.

Διάγραμμα A2: Κατανομή συχνοτήτων για το επάγγελμα της μητέρας των ερωτώμενων

Στα οικογενειακά χαρακτηριστικά περιλαμβάνεται και το οικογενειακό εισόδημα των μαθητών, το οποίο αποτελεί σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα της συμπεριφοράς των ατόμων, επηρεάζοντας την διαδικασία λήψης εκπαιδευτικών αποφάσεων. Έτσι από το σύνολο των ερωτώμενων, 17,8% δήλωσε ότι το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα κυμαίνεται μεταξύ 1501-2000 ευρώ, το 15,8% 1001-1500 ευρώ, το 13,8% δήλωσε ότι το εισόδημα τους κυμαίνεται μεταξύ 2001-2500 ευρώ. Στη συνέχεια 11,2% έχει εισόδημα 501-1000 ευρώ. Ακολούθως το 9,2% δήλωσε εισόδημα 2501-3000 ευρώ, ενώ το ίδιο ποσοστό δηλώνει 3001-3500 ευρώ το μήνα. Ένα ποσοστό 6,6% δηλώνει ότι έχει ως μηνιαίο εισόδημα 4001-1500 ευρώ. Το 10,6% (5,3% η κάθε ομάδα) μοιράζονται ανάμεσα στα εισοδήματα 3501-4000 ευρώ, 4501-5000 ευρώ, ενώ το ποσοστό 4,6% δηλώνει εισόδημα άνω των 5000 ευρώ το μήνα. Τέλος υπάρχει και ένα 1,3% που δήλωσε ότι η οικογένεια του εισοδηματικά ανήκει στην πρώτη ομάδα από τις επιλέξιμες κατηγορίες, δηλαδή έως 500 ευρώ το μήνα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.8. και πιο κάτω Διάγραμμα Β):

Διάγραμμα Β: Κατανομή συχνοτήτων για το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα των ερωτώμενων

Στον πιο κάτω πίνακα (βλέπε, Πίνακα 5.2.2: Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα των νέων που θα συνεχίσουν τα σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και των νέων που δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές τους) φαίνεται ότι τα άτομα τα οποία έχουν

απαντήσει ότι δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές τους ανήκουν στις οικογένειες με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα και ότι μόνο τρία άτομα τα οποία δεν θα συνεχίσει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν απαντήσει ότι ανήκουν στην κατηγορία όπου το εισόδημα είναι άνω των 1000 ευρώ το μήνα.

Πίνακας 5.2.2 μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα των νέων που θα συνεχίσουν τα σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και των νέων που δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές τους

Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (σε ευρώ)	ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΝ		ΔΕΝ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΝ	
	N	Ποσοστό%	N	Ποσοστό%
Έως 500 ευρώ	2 άτομα	1,30%	0 άτομα	0,00%
Από 501 - 1000 ευρώ	6 άτομα	3,95%	11 άτομα	7,24%
Από 1001 - 1500 ευρώ	21 άτομα	13,82%	3 άτομα	1,97%
Από 1501 - 2000 ευρώ	27 άτομα	17,76%	0 άτομα	0,00%
Από 2001 - 2500 ευρώ	21 άτομα	13,82%	0 άτομα	0,00%
Από 2501 - 3000 ευρώ	14 άτομα	9,21%	0 άτομο	0,00%
Από 3001 - 3500 ευρώ	14 άτομα	9,21%	0 άτομο	0,00%
Από 3501 - 4000 ευρώ	8 άτομα	2,23%	0 άτομα	0,00%
Από 4001 - 4500 ευρώ	10 άτομα	6,58%	0 άτομα	0,00%
Από 4501 - 5000 ευρώ	8 άτομα	5,23%	0 άτομα	0,00%
Πάνω από 5000 ευρώ	7 άτομα	4,6%	0 άτομα	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	138 άτομα		14 άτομα	

Όσον αφορά τα αδέλφια ποσοστό 91% δηλώνει ότι έχει αδέλφια, ενώ μόλις 9% δεν έχει αδέλφια. Το 51% απαντάει ότι τα αδέλφια τους δεν έχουν σπουδάσει, ενώ το 49% δηλώνει ότι τα αδέλφια τους έχουν σπουδάσει. (σχετικά βλέπε στο παράρτημα, Πίνακες 1.9 μέχρι 1.13).

4.3 Προθέσεις των μαθητών μετά την ολοκλήρωση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Στην προσπάθεια να μελετήσουμε τους παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση από τους ερωτώμενους ζητήθηκε να επιλέξουν εάν θα συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή όχι. Ένα αξιοσημείωτο ποσοστό 91% δήλωσε ότι θα συνεχίσει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ μόλις το 9% του δείγματος δήλωσε ότι δεν θα συνεχίσει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.19).

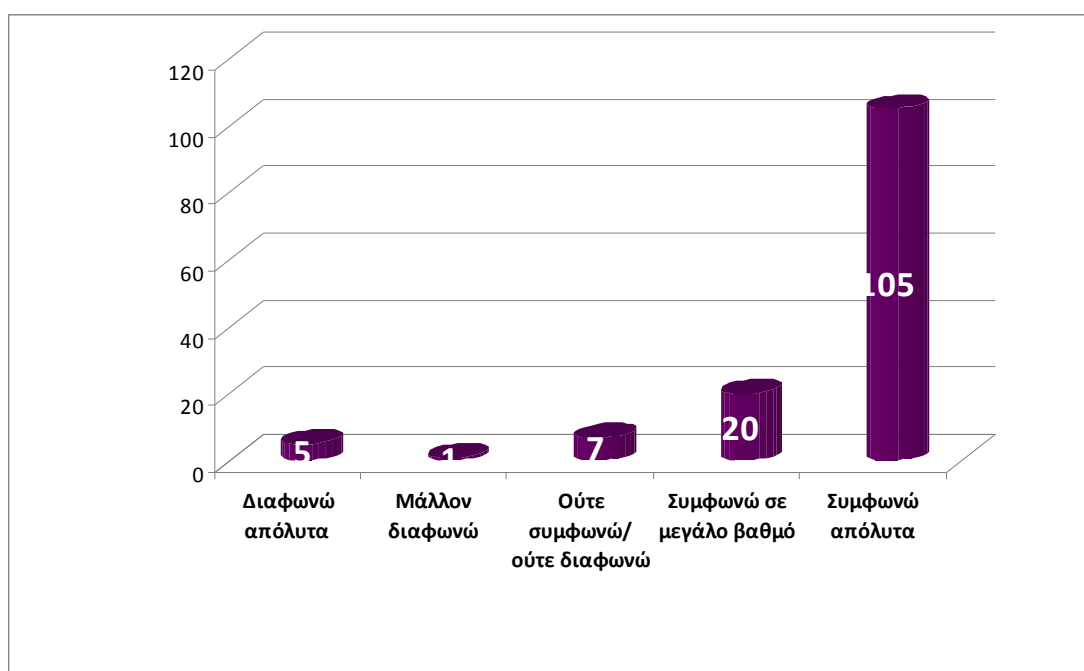
Επίσης ένας ακόμα προσδιοριστικός παράγοντας είναι οι επιδόσεις των ερωτώμενων (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.14) και οι ικανότητες των ερωτώμενων (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.33), οι εκτιμήσεις των ατόμων σχετικά με τις ικανότητες δεν συμφωνούν απόλυτα με τις επιδόσεις τους, μερικά άτομα θεωρούν ότι έχουν τις κατάλληλες ικανότητες να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ οι επιδόσεις τους στο σχολείο είναι κάτω του 16/20, σε ποσοστά 10% των ερωτώμενων που δήλωσαν ότι θα συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν επίδοση κάτω του 16/20, αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι τα νεαρά άτομα είναι αισιόδοξα για το μέλλον και πιστεύουν ότι μπορούν να καταφέρουν πολλά πράγματα.

Στο ερώτημα εάν θα σπούδαζαν το αντικείμενο που επιθυμούν ακόμα και αν οι προοπτικές για εύρεση εργασίας μετά την λήψη του πτυχίου ήταν αποθαρρυντικές, το μεγαλύτερο ποσοστό 67% απαντάει θετικά και δηλώνει ότι θα σπούδαζαν το αντικείμενο που επιθυμούν ακόμα και αν οι προοπτικές για εύρεση εργασίας μετά την λήψη του πτυχίου ήταν αποθαρρυντικές, ενώ το 33% δηλώνει ότι δεν θα το έκανε. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.15)

Αναφορικά για το φόβο της ανεργίας και εάν θα τους επηρέαζε στην επιλογή του αντικειμένου σπουδών, το 69% δήλωσε ότι θα επηρεαζόταν από την ανεργία για το αντικείμενο σπουδών (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.16).

Από τα άτομα που δήλωσαν ότι θα συνεχίσουν τις σπουδές τους το 76,1% δηλώνει η απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν δική τους επιλογή (ισχυρή θέληση). Ακολουθεί το 14,5% το οποίο δηλώνει ότι συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό με την δήλωση, μόλις το 3,6% διαφωνούν απόλυτα με την δήλωση ότι η απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν από δική του ισχυρή θέληση, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό σχεδόν μοιράζεται ανάμεσα στις απαντήσεις ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ και μάλλον διαφωνώ με ποσοστά 5,1% και 0,7% αντίστοιχα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.20 και πιο κάτω Διάγραμμα Γ1):

Διάγραμμα Γ1: Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση "Η απόφαση να συνεχίσω τις σπουδές μου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν δική μου επιλογή (ισχυρή θέληση)"

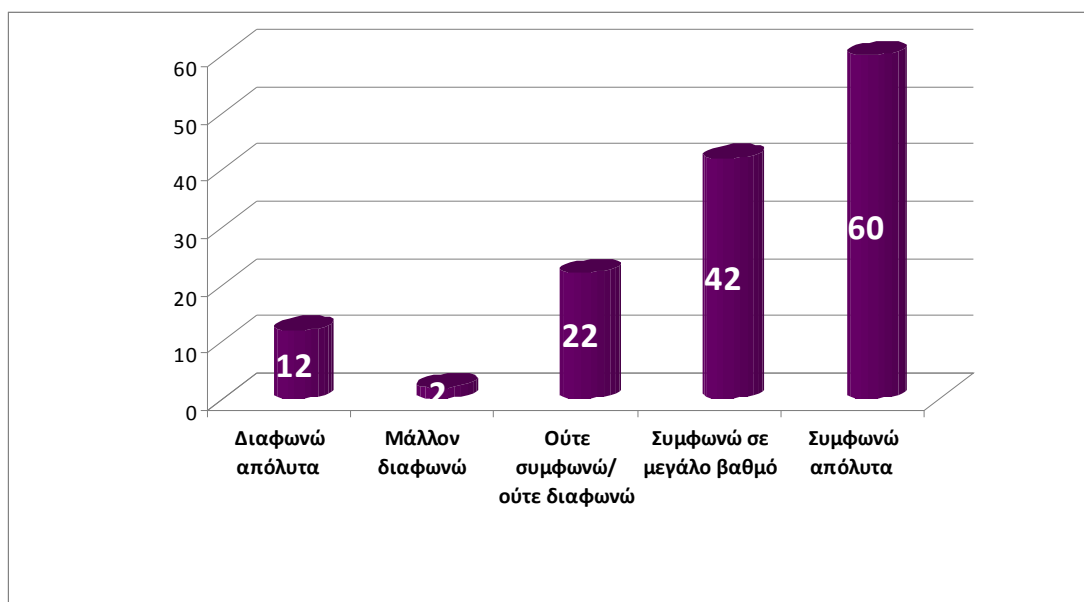

Ωστόσο, όσον αφορά τη δήλωση ότι η απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν από πίεση/επιρροή γονέων το μεγαλύτερο ποσοστό 43,5% διαφωνούν απόλυτα, ακολουθούν με ποσοστό 21,7% οι οποίοι είναι αδιάφοροι και δηλώνουν ότι ούτε συμφωνούν αλλά ούτε διαφωνούν με την δήλωση, το 17,4% μάλλον διαφωνούν, το 13% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό, ενώ μόλις το 4,3% συμφωνεί απόλυτα (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.21).

Σχετικά με την δήλωση ότι η απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν από επιρροή από τους φίλους, σχεδόν το μισό του δείγματος διαφωνεί απόλυτα, ποσοστό 48,6% , το 20,3% είναι αδιάφορο και δηλώνει ότι ούτε συμφωνεί/ούτε διαφωνεί με την δήλωση, ακολουθεί το 16,7% το οποίο μάλλον διαφωνεί, ακολουθούν 10,9% και 3,6% οι οποίοι δηλώνουν ότι συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό και συμφωνούν απόλυτα αντίστοιχα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.22)

Στην συνέχεια ρωτήθηκαν εάν η απόφαση να συνεχίσουν της σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν λόγω των αναμενόμενων ωφελειών (χρηματικών και μη χρηματικών) που προέρχονται από την εκπαίδευση στο μέλλον, ένα αξιοσημείωτο ποσοστό 43,5% συμφωνεί απόλυτα με την δήλωση, το 30,4% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό, ακολουθεί το 15,9% το οποίο ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί τέλος 8,7% και 1,4% διαφωνεί απόλυτα και μάλλον διαφωνεί αντίστοιχα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.23 και πιο κάτω Διάγραμμα Γ2):

Διάγραμμα Γ2: Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση: "Η απόφαση να συνεχίσω τις σπουδές μου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν για τα αναμενόμενα οφέλη (χρηματικά, μη χρηματικά) που προκύπτουν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση"

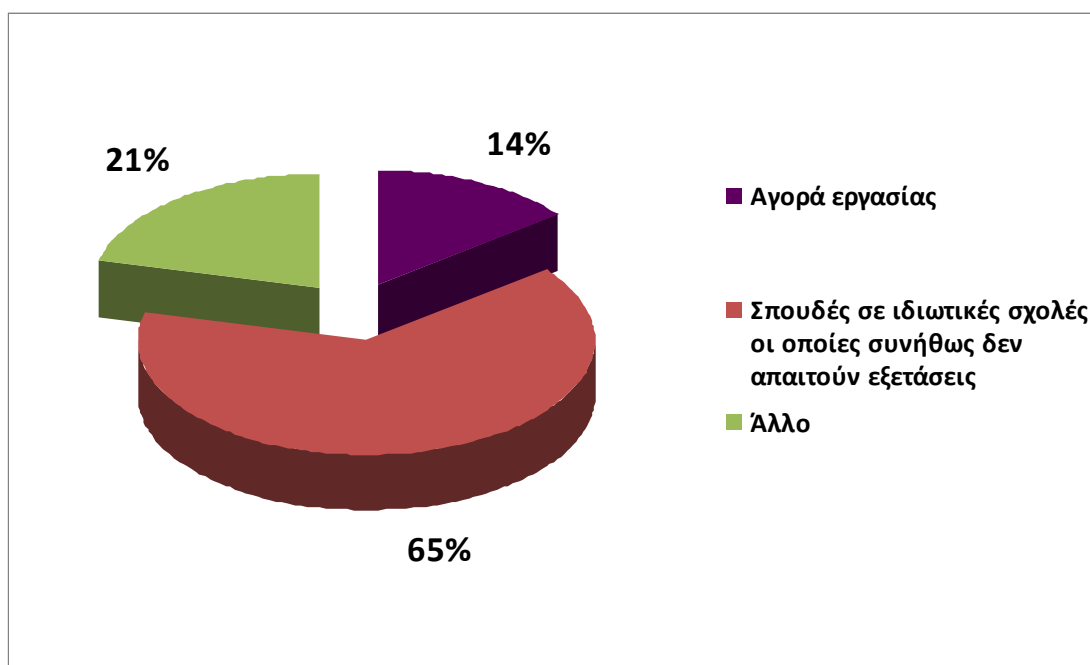

Στην δήλωση ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες στη σταδιοδρομία ενός ατόμου και καλύτερο επάγγελμα, το ποσοστό 63% δηλώνει ότι συμφωνεί απόλυτα. Το 21,7% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό. Ακολουθεί το 8,7% το

οποίο είναι αδιάφορο και τέλος 3,6% και 2,2% το οποίο δηλώνει ότι μάλλον διαφωνεί και διαφωνεί απόλυτα αντίστοιχα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.24)

Όταν ρωτήθηκαν τι θα κάνουν σε περίπτωση που αποτύχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις για τα δημόσια πανεπιστήμια, ποσοστό 65% δήλωσε ότι θα συνεχίσει τις σπουδές σε ιδιωτικές σχολές, το 21% δήλωσε ότι θα προσπαθήσει ξανά την επόμενη χρονιά εξετάσεις για δημόσια πανεπιστήμια και εξετάσεις για το δημόσιο ή θα πάει για σπουδές στο εξωτερικό, το 14% θα βγει στην αγορά εργασίας. Όπως βλέπουμε, υπάρχει μεγάλη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, και ο καθένας προσπαθεί να εξασφαλίσει μια θέση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ εάν αποτύχει στις εξετάσεις για τα δημόσια πανεπιστήμια, αναζητάει διεξόδους, όπως για παράδειγμα στις ιδιωτικές σχολές οι οποίες συνήθως δεν απαιτούν εξετάσεις ή ξενιτεύονται στο εξωτερικό. Ένα μικρό ποσοστό μετά την αποτυχία αναζητάει εργασία και δεν συνεχίζει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλέπε στο παράρτημα , Πίνακα1.34 και Πίνακα1.35, και πιο κάτω Διάγραμμα Δ):

Διάγραμμα Δ: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση τι θα κάνουν σε περίπτωση που αποτύχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις για δημόσια πανεπιστήμια.

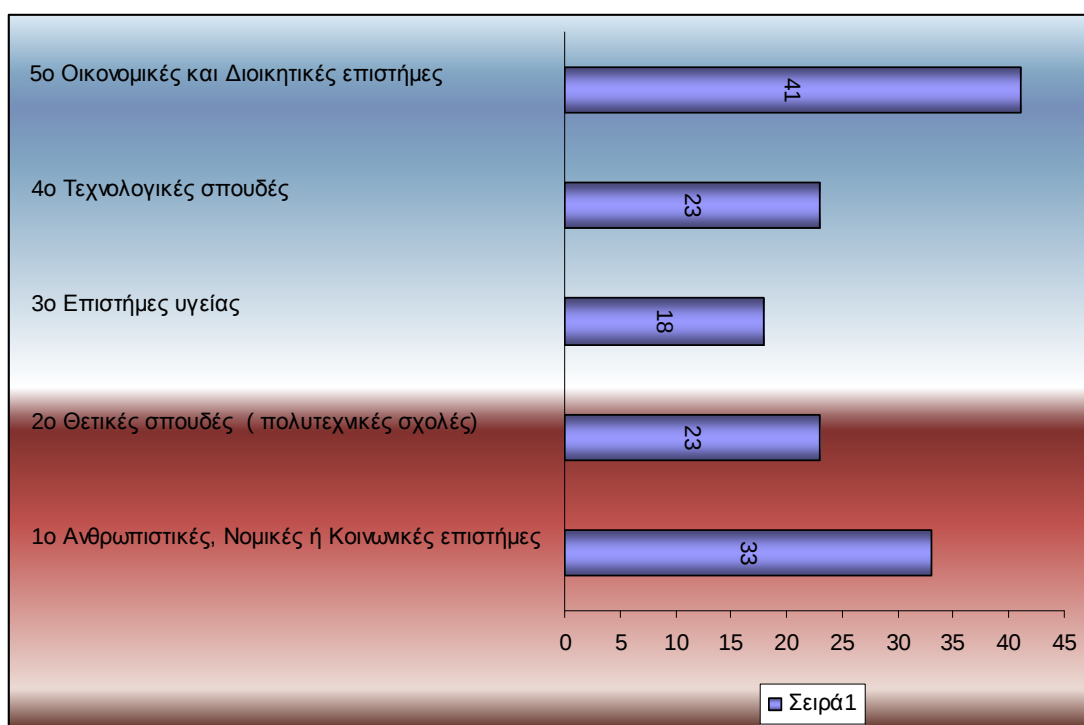
Τέλος, στην ερώτηση που θα ήθελαν να εργαστούν μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους, το μεγαλύτερο ποσοστό 43% επιλέγει το δημόσιο τομέα. Οι γονείς και οι σπουδαστές βλέπουν δηλαδή την τριτοβάθμια εκπαίδευση ως μέσο για ένα «άνετο και καλοπληρωμένο επάγγελμα» (Demetriades 1989 Eliophotou-Menon 1998). Επίσης ο δημόσιος τομέας είναι πολύ δημοφιλής επειδή προσφέρει στους υπαλλήλους του τη σταθερότητα και την ασφάλεια μιας μόνιμης εργασίας (οι δημόσιοι υπάλληλοι μισθώνονται για τη ζωή) στο οποίο η απόλυση είναι αδύνατη (Saiti και Mitrosili, 2005). Ακολουθεί το 33% το οποίο επιλέγει μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του να εργαστεί σε δική του δουλειά, το 18% επιλέγει τον ιδιωτικό τομέα, ενώ το 6% θέλει να απασχοληθεί σε οικογενειακή επιχείρηση (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.46).

4.4 Επιλογή επιστημονικού πεδίου και λόγος για τον οποίο διαλέγουν σπουδές με αυτό το προσανατολισμό

Το επάγγελμα το οποίο θα ακολουθήσει ο μαθητής έχει άμεση σχέση με το οικονομικό και κοινωνικό υπόβαθρο της οικογένειας, οι έρευνες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι παιδιά που προέρχονται από υψηλές κοινωνικοοικονομικά οικογένειες ακολουθούν πολλές φορές το επάγγελμα του πατέρα ή της μητέρας και ότι οι οικογένειες υψηλότερων κοινωνικών στρωμάτων στοχεύουν στις σπουδές με μεγαλύτερο κύρος και χρήμα (Κεφάλαια, 1981).

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος με ποσοστό 29,7% διάλεξε το 5^ο πεδίο σπουδών ως πρώτη επιλογή, στο οποίο ανήκουν Οικονομικές και Διοικητικές σπουδές. Ακολουθεί το 1^ο πεδίο με ποσοστό 23,9% στο οποίο ανήκουν Ανθρωπιστικές, Νομικές και κοινωνικές επιστήμες. Στη συνέχεια μοιράζονται το ποσοστό 32,4% το 2^ο πεδίο στο οποίο ανήκουν Θετικές Επιστήμες και Πολυτεχνικές Σχολές και το 4^ο πεδίο στο οποίο ανήκουν Τεχνολογικές σπουδές. Τέλος, είναι το 3^ο πεδίο οι Επιστήμες Υγείας με ποσοστό 13%. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.25 και πιο κάτω Διάγραμμα Ε):

Διάγραμμα Ε : Κατανομή συχνοτήτων για την προτίμηση επιστημονικού πεδίου

Στην δήλωση εάν επιλέγουν το συγκεκριμένο αντικείμενο σπουδών επειδή πιστεύουν ότι το αντικείμενο έχει καλές μισθολογικές προοπτικές, 37,7% των ερωτώμενων συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με την δήλωση. Το 27,5% συμφωνούν απόλυτα με την δήλωση, το 21,7% είναι ουδέτερο, και το υπόλοιπο ποσοστό μοιράζεται ανάμεσα στο μάλλον διαφωνώ και διαφωνώ απόλυτα σε αντιστοιχία 6,5% και 6,5% (βλέπε στο παράρτημα , Πίνακα1.26).

Επίσης, παρατηρούνται διαφορές στην επιλογή του τομέα σπουδών ανάμεσα στο φύλο. Τα αγόρια προτιμούν το 5^ο επιστημονικό πεδίο στο οποίο ανήκουν οι Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες, ποσοστό 17,39% ενώ τα κορίτσια δείχνουν μια προτίμηση στο 1^ο επιστημονικό πεδίο, στο οποίο ανήκουν οι Ανθρωπιστικές, Νομικές ή Κοινωνικές επιστήμες . (βλέπε, Πίνακα 5.4.1: Επιλογή επιστημονικού πεδίου και φύλο):

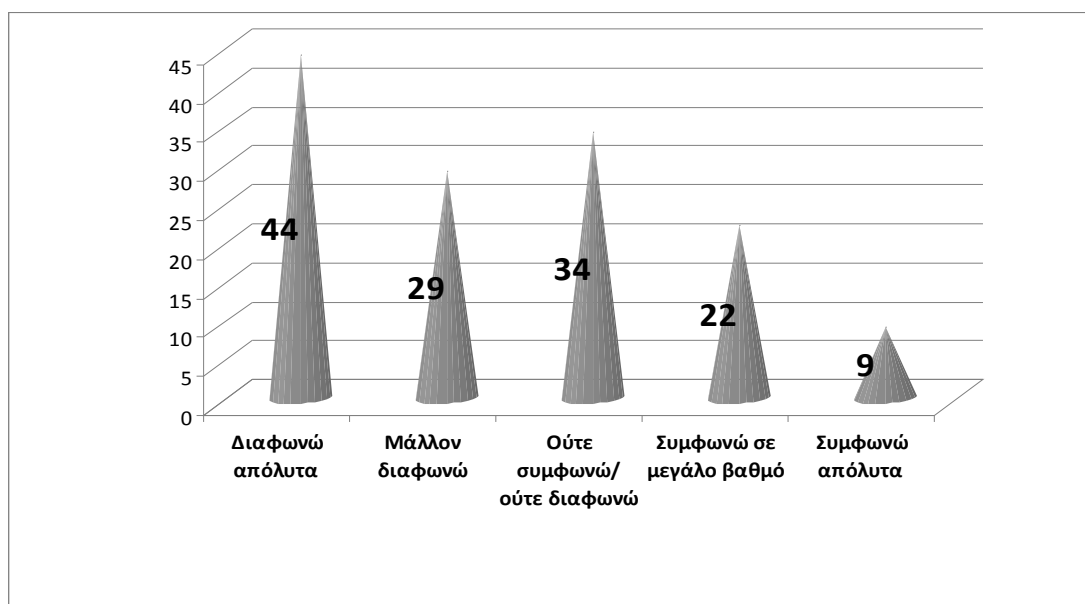
Πίνακας 5.4.1: Επιλογή επιστημονικού πεδίου και φύλο

Επιστημονικό Πεδίο	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ
1ο Ανθρωπιστικές, Νομικές ή Κοινωνικές επιστήμες	3,6% (5 άτομα)	20,30% (28 άτομα)
2ο Θετικές σπουδές (πολυτεχνικές σχολές)	5% (7 άτομα)	11,60% (16 άτομα)
3ο Επιστήμες υγείας	4,35% (6 άτομα)	8,70% (12 άτομα)
4ο Τεχνολογικές σπουδές	10,90% (15 άτομα)	5,8% (8 άτομα)
5ο Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες	17,39% (24 άτομα)	12,35% (17 άτομα)

Στην επόμενη δήλωση εάν οι σπουδές που επιλέγουν έχει μεγαλύτερο κύρος και αναγνώριση, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό, δηλαδή το 37%, το επόμενο 28,3% είναι αδιάφορο και δηλώνει ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί με την πιο πάνω δήλωση, το 20,3% συμφωνεί απόλυτα ότι επιλέγουν τις σπουδές με αυτόν τον προσανατολισμό επειδή πιστεύουν ότι οι συγκεκριμένες σπουδές έχουν μεγαλύτερο κύρος και αναγνώριση, το 8% δηλώνει ότι μάλλον διαφωνεί με την δήλωση αυτή, ενώ το 6,5% δηλώνει ότι διαφωνεί απόλυτα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.27)

Εν συνεχεία, σχετικά για την επιλογή του τομέα σπουδών που έχουν διαλέξει τους έχουν παροτρύνει οι γονείς τους πήραμε τις εξής απαντήσεις: το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος 31,9% διαφωνεί με την παραπάνω δήλωση. Το 24,6% είναι αδιάφορο. Το 21% δηλώνει ότι μάλλον διαφωνεί , το 15,9% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό και τέλος το 6,5% συμφωνεί απόλυτα ότι για να επιλέξουν σπουδές με συγκεκριμένο προσανατολισμό τους παρότρυναν οι γονείς τους. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.28 και το πιο κάτω Διάγραμμα ΣΤ1):

Διάγραμμα ΣΤ1: Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση ότι τους παρότρυναν οι γονείς για να διαλέξουν σπουδές με τον συγκεκριμένο προσανατολισμό

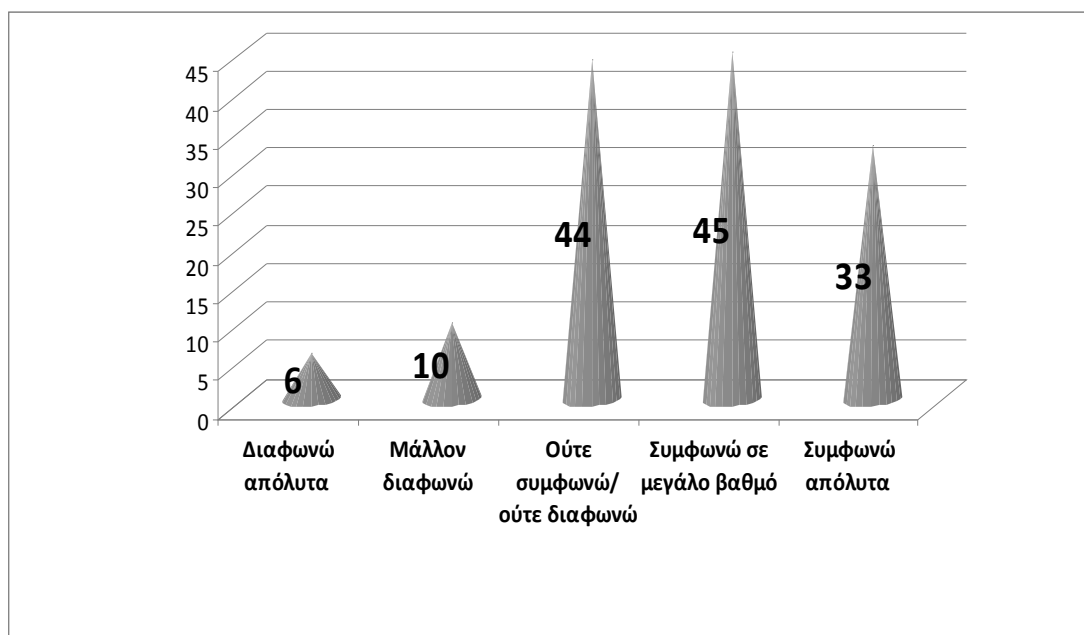
Σχετικά με την δήλωση εάν επιλέγουν το συγκεκριμένο κλάδο σπουδών επειδή έχουν κλίση σε αυτό το τομέα σπουδών, ποσοστό 47,1% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το αμέσως επόμενο μεγαλύτερο ποσοστό 32,6% το οποίο δηλώνει ότι συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό το 13% είναι αδιάφορο και το υπόλοιπο ποσοστό μοιράζεται ανάμεσα στις απαντήσεις μάλλον διαφωνώ 3,6% και διαφωνώ απόλυτα 3,6%. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.29)

Επιπλέον, στην επόμενη δήλωση που αφορούσε εάν επιλέγουν σπουδές με το συγκεκριμένο τομέα είναι επειδή αυτό το αντικείμενο σπουδών ήθελαν πάντα να ακολουθήσουν και το βρίσκουν ενδιαφέρον, το μεγαλύτερο ποσοστό συμφωνεί απόλυτα 47,8%, το 27,5% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό, το 14,5% είναι ουδέτερο, το 4,3% μάλλον διαφωνεί και τέλος το 5,8% διαφωνεί απόλυτα. (βλέπε στο παράρτημα , Πίνακα1.30)

Στην ερώτηση εάν διάλεξαν το συγκεκριμένο τομέα σπουδών επειδή τους επηρέασε η προσωπικότητα και η καθοδήγηση των καθηγητών το μεγαλύτερο ποσοστό 33,3% είναι αδιάφορο. Το 29,7% διαφωνεί απόλυτα, το 13,8% δηλώνει ότι μάλλον διαφωνεί, το υπόλοιπο ποσοστό 14,5% και 8,7% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό και συμφωνεί απόλυτα αντίστοιχα. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.31)

Τέλος, στη δήλωση ότι επιλέγουν σπουδές με συγκεκριμένο προσανατολισμό επειδή πιστεύουν ότι έχει καλύτερες προοπτικές απασχόλησης το μεγαλύτερο ποσοστό 32,6% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό, το 31,9% δηλώνουν ουδέτεροι, το 23,9% συμφωνεί απόλυτα, το 7,2% μάλλον διαφωνεί και τέλος το 4,3% διαφωνεί απόλυτα .(βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.32 και το πιο κάτω Διάγραμμα ΣΤ2):

Διάγραμμα ΣΤ2: Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση ότι διαλέγουν το τομέα σπουδών επειδή πιστεύουν ότι έχει καλύτερες προοπτικές απασχόλησης.

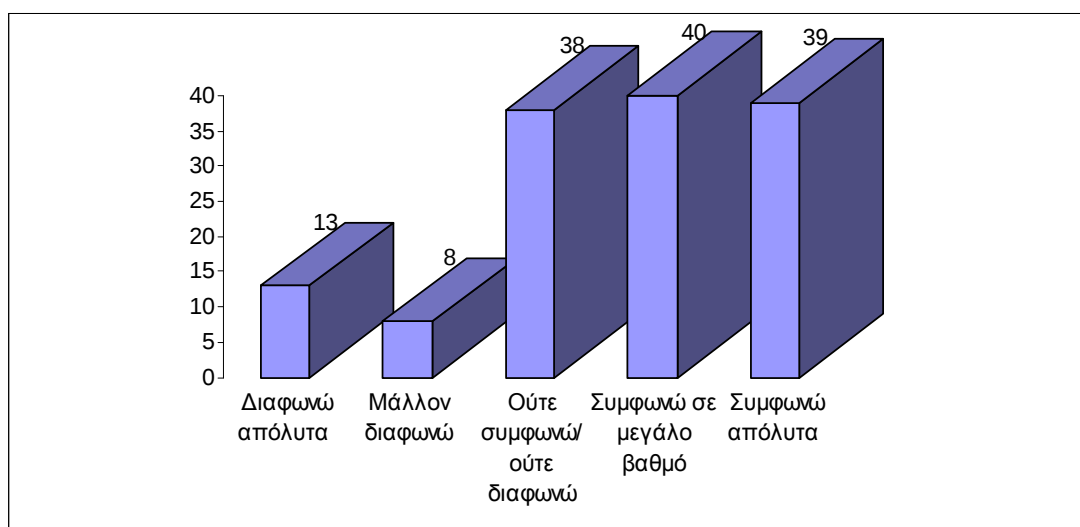
Όσον αφορά την χώρα στην οποία θα ήθελαν να σπουδάσουν, το 44,9% διαλέγουν την Κύπρο, το 25,4% την Ελλάδα, το 23,2% την Αγγλία και το 6,5% διαλέγουν άλλη χώρα (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.36,1.37)

Στη συνέχεια θέλαμε να διερευνήσουμε το λόγο για τον οποίο διαλέγουν την συγκεκριμένη χώρα για σπουδές. Στην δήλωση «επιλέγω αυτή τη χώρα επειδή επιθυμώ να είμαι κοντά στους γονείς μου και τους φίλους μου» το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος, το 27,5% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό. Το 23,9% είναι ουδέτερο, το 25,4% συμφωνεί απόλυτα, το 15,9% διαφωνεί απόλυτα, τέλος το 7,2% δηλώνει ότι μάλλον διαφωνεί. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.38)

Λόγος φαίνεται να είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας, τα οποία θεωρούν καλύτερα και θέλουν να εξασφαλίσουν μια θέση σε αυτά. Ας δούμε όμως τι απάντησαν στη δήλωση «λόγος για τον οποίο επιλέγω την συγκεκριμένη χώρα για

σπουδές είναι επειδή «θεωρώ ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της συγκεκριμένης χώρας είναι τα καλύτερα» τα μεγαλύτερα ποσοστά του δείγματος απαντάνε συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό και συμφωνώ απόλυτα με ποσοστά 29% και 28% αντίστοιχα. Το 28% δηλώνει ότι είναι ουδέτερο, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό σχεδόν μοιράζεται στις απαντήσεις μάλλον διαφωνώ 6% και διαφωνώ απόλυτα 9% (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.44 και το πιο κάτω Διάγραμμα Z).

Διάγραμμα Z: Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση: «Θεωρώ ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας που επιθυμώ να σπουδάσω είναι τα καλύτερα».

Τέλος, ένας άλλος λόγος φαίνεται να είναι η «ενδιαφέρουσα φοιτητική ζωή», στη δήλωση εάν επιλέγουν την συγκεκριμένη χώρα για να σπουδάσουν για την ενδιαφέρουσα φοιτητική ζωή, το 37% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 25% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό, το 24% είναι ουδέτερο και το υπόλοιπο ποσοστό μοιράζεται στις απαντήσεις διαφωνώ απόλυτα (7%) και μάλλον διαφωνώ (7%). (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.45).

Συνοψίζοντας για τα πιο πάνω, οι οικονομικές και διοικητικές σπουδές προτιμούνται από τους ερωτώμενους και οι περισσότεροι δηλώνουν ότι επιλέγουν σπουδές με αυτό το προσανατολισμό επειδή το αντικείμενο αυτό έχει καλές μισθολογικές προοπτικές, κύρος και αναγνώριση. Επίσης δηλώνουν ότι η επιλογή ήταν δική τους και διαλέγουν αυτόν τον προσανατολισμό σπουδών επειδή έχουν κλίσεις σε αυτό το τομέα και είναι αντικείμενο που τους αρέσει και ήθελαν πάντα να ασχοληθούν.

4.5 Δηλώσεις μαθητών οι οποίοι δεν θα συνεχίσουν τις σπουδές στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στις επόμενες δηλώσεις ζητήθηκε να απαντήσουν μόνο όσοι έχουν επιλέξει να μην συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η πρώτη ερώτηση αφορούσε εάν ήταν οι οικονομικοί οι λόγοι, (δηλαδή οι σπουδές είναι ακριβή υπόθεση) που τους οδήγησαν να πάρουν απόφαση να μείνουν εκτός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το 79% έδωσε θετική απάντηση, ενώ μόλις το 21% δήλωσε ότι η απόφαση να μην συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν οφειλόταν στους οικονομικούς λόγους. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.53)

Η επόμενη δήλωση αφορούσε εάν οι λόγοι ήταν οικογενειακοί/προσωπικοί, και το δείγμα σχεδόν μοιράστηκε στις δηλώσεις ναι και όχι. Ακριβώς τις ίδιες απαντήσεις λάβαμε και στην επόμενη δήλωση η οποία αφορούσε εάν η απόφαση αυτή ήταν δική τους προσωπική επιθυμία. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.54)

Στη συνέχεια ρωτήσαμε εάν είχαν κάποια βοήθεια από το κράτος θα συνέχιζαν ή όχι τις σπουδές τους και η συντριπτική πλειοψηφία 79% δήλωσε ότι θα το έκανε. Άρα οικονομικοί λόγοι όπως αναφέραμε και πριν είναι πολύ ισχυροί και επηρεάζουν τις αποφάσεις των ατόμων (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.55)

Στην ερώτηση εάν θεωρούν ότι έχουν τις κατάλληλες ικανότητες και γνώσεις για να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 60% δήλωσε ότι θεωρεί πως έχει κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες και υπόλοιπο 40% έδωσε αρνητική απάντηση (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.56)

Στην δήλωση επιθυμώ να μπω στην αγορά εργασίας για να είμαι οικονομικά ανεξάρτητος, το 86% του δείγματος απαντάει θετικά, αντίθετα το 14% δίνει αρνητική απάντηση (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.57)

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε εάν βρίσκουν την δουλειά πιο ενδιαφέρουσα από ότι τις σπουδές. Και οι απαντήσεις που πήραμε είναι ίδια με την προηγούμενη ερώτηση (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.58)

Τέλος, στην ερώτηση εάν πιστεύουν ότι ακόμη και χωρίς τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να βρουν μια καλή εργασία, το 64% δηλώνει πως ναι θα μπορούσαν να βρουν μια καλή εργασία και χωρίς τις σπουδές. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.59)

4.6 Αναμενόμενα οικονομικά οφέλη από την επένδυση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στις ερωτήσεις για αναμενόμενο εισόδημα με και χωρίς τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση βλέπε πίνακα με σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.61), (μέσος όρος 2000 ευρώ το μήνα) και πίνακα χωρίς σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλέπε στο παράρτημα , Πίνακα1.63), (μέσος όρος 1000 ευρώ το μήνα), είναι δηλαδή διπλάσια η διαφορά. Πιο συγκεκριμένα το 64% αναμένει εισόδημα από 1000 μέχρι 2000 ευρώ το μήνα, ένα ποσοστό 16% δηλώνει από 2000 μέχρι 3000 ευρώ το μήνα, το 10,5% δήλωσαν εισοδήματα ανάμεσα στις 3000 έως 8000 το μήνα, τέλος 9,5% του δείγματος πιστεύει ότι με σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα κερδίζει μέχρι 1000 ευρώ το μήνα.

Χωρίς τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το αναμενόμενο εισόδημα μειώνεται, το 81% δηλώνει ότι το εισόδημα που αναμένουν να έχουν εάν ενταχθούν στην αγορά εργασίας μετά την αποφοίτησή τους από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι μεταξύ 300 ευρώ το μήνα μέχρι 1000 ευρώ το μήνα, το 15% αναμένει εισόδημα μεταξύ 1000-1500 ευρώ το μήνα και μόλις το 4% αναμένει εισόδημα πάνω από 1500 ευρώ το μήνα.

Το χαμηλότερο εισόδημα που δήλωσαν οι ερωτώμενοι με σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι 500 ευρώ το μήνα και το υψηλότερο είναι 8000 ευρώ το μήνα, ενώ χωρίς σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οι μισθοί μειώνονται, συγκεκριμένα ο χαμηλότερος μισθός που δηλώθηκε είναι 300 ευρώ το μήνα και ο υψηλότερος 5000 ευρώ το μήνα.

Πιο κάτω ακολουθεί ο Πίνακας 5.6.1 στον οποίο φαίνεται ότι τα αγόρια έχουν υψηλότερες προσδοκίες, δηλαδή το εισόδημα που αναμένουν να έχουν και με και χωρίς τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μεγαλύτερο από ότι τα κορίτσια. Αυτό ίσως οφείλεται και στις μισθολογικές διαφορές που έχουν τα 2 φύλα. (Ψαχαρόπουλος και Καζαμιάς 1985)

Πίνακας 4.6.1 για το προσδοκώμενο εισόδημα με και χωρίς σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

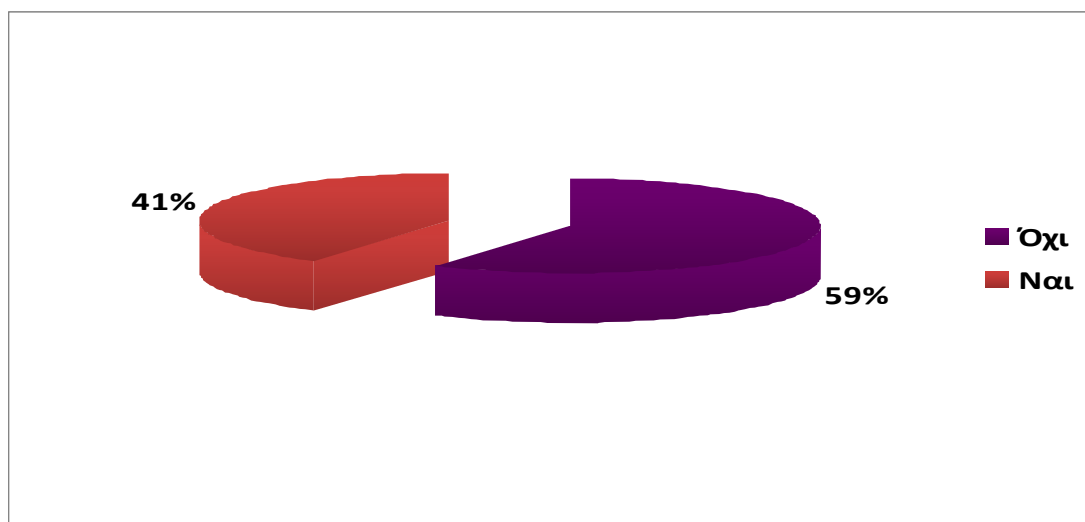
ΜΙΣΘΟΣ Ευρώ/ μήνα	ΑΓΟΡΙΑ		ΚΟΡΙΤΣΙΑ	
	ΜΕ ΣΠΟΥΔΕΣ	ΧΩΡΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	ΜΕ ΣΠΟΥΔΕΣ	ΧΩΡΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
300-1000	4,6% (7 άτομα)	35,5% (54 άτομα)	5,92% (9 άτομα)	45,39% (69 άτομα)
1001-2000	27,63% (42 άτομα)	9,89% (15 άτομα)	36,2% (55 άτομα)	7,89% (12 άτομα)
2001-3000	6,58% (10 άτομα)	0% (0 άτομα)	9,87% (15 άτομα)	0,65% (1 άτομο)
3001-4000	3,29% (5 άτομα)	0% (0 άτομα)	1,97% (3 άτομα)	0% (0 άτομα)
Άνω 4001	3,95% (6 άτομα)	0,65% (1 άτομο)	0% (0 άτομα)	0% (0 άτομα)
Max	8000 ευρώ	5000 ευρώ	5000 ευρώ	3000 ευρώ
Min	800 ευρώ	300 ευρώ	500 ευρώ	300 ευρώ

Άρα τα άτομα όταν επενδύουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αναμένουν και περισσότερα οικονομικά οφέλη στο μέλλον από αυτήν (Menon, 1997,2008, Psacharopoulos and Sanyal 1981, Heinrich and Hildebrand 2005).

Εν συνεχεία οι συμμετέχοντες στην έρευνα ρωτήθηκαν «*τι είναι προτιμότερο να επενδύσει κανείς στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή στην αγορά εργασίας;*» Ένα αξιοσημείωτο ποσοστό 88% απάντησε ότι είναι προτιμότερο να επενδύσει κανείς στην εκπαίδευση, παρά να ενταχθεί κατευθείαν στην αγορά εργασίας (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.62)

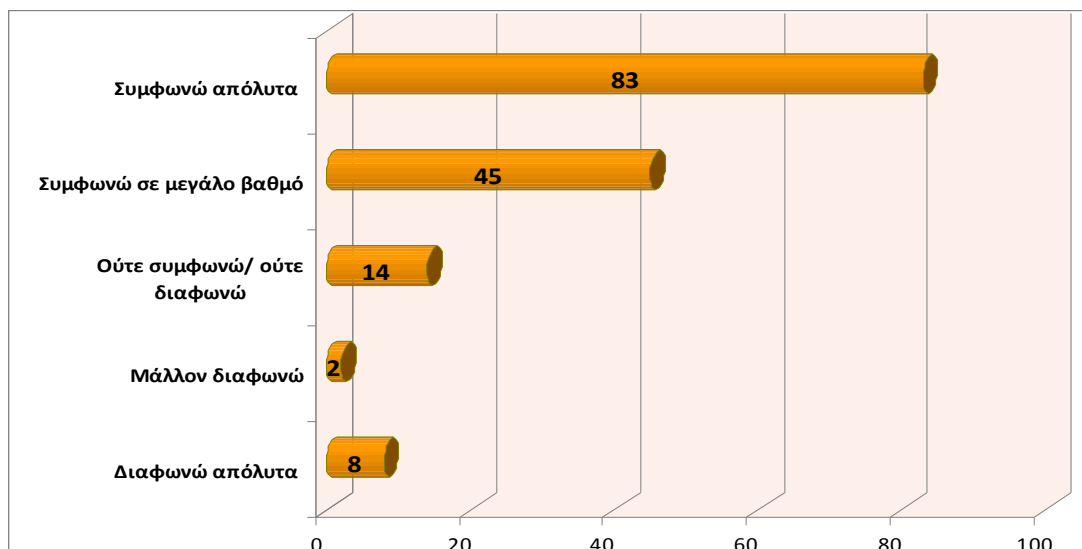
Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (59%) που έλαβαν μέρος στην έρευνα όταν ρωτήθηκαν για το επαγγελματικό προσανατολισμό που τους παρέχει το σχολείο τους, δήλωσαν ότι δεν είναι ευχαριστημένοι. (βλέπε στο παράρτημα, Πίνακα1.60 και πιο κάτω Διάγραμμα Η):

Διάγραμμα Η: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν είναι ευχαριστημένοι με τον επαγγελματικό προσανατολισμό που τους παρέχει το σχολείο τους

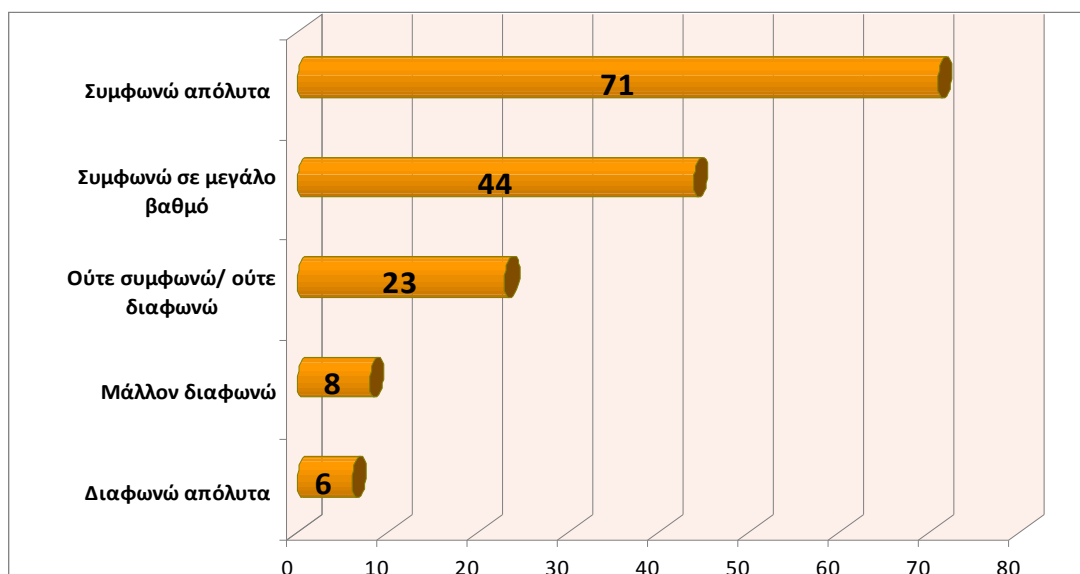
Η επόμενη ερώτηση είχε να κάνει αν οι σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρουν στην κοινωνία και στους συνανθρώπους. Το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσαν ότι συμφωνούν απόλυτα με ποσοστό 46,7%, ακολουθούν αυτοί που δηλώνουν ότι συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με ποσοστό 28,9 %, το 15,1% είναι αδιάφορο, και το υπόλοιπο μοιράζεται στις δηλώσεις ανάμεσα μάλλον διαφωνώ και διαφωνώ απόλυτα με ποσοστά 5,3%,3,9% αντίστοιχα (βλέπε στο παράρτημα Πίνακα 1.65 και πιο κάτω Διάγραμμα Θ1):

Διάγραμμα Θ1 :Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν θεωρούν ότι οι σπουδές βελτιώνουν τους ανθρώπους

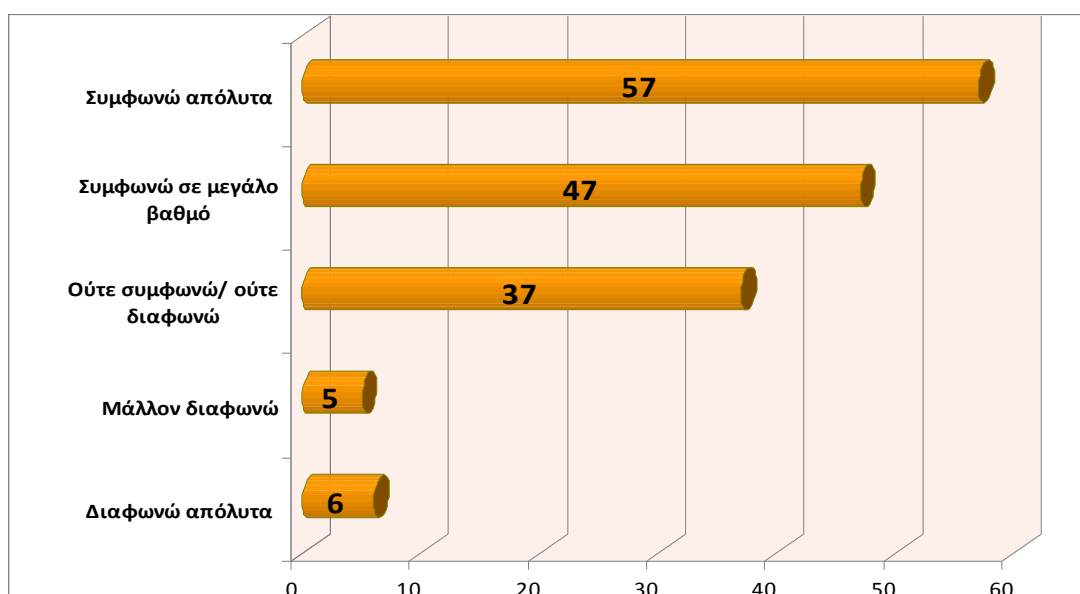
Όταν ρωτήθηκαν αν πιστεύουν πως οι σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα επιφέρουν πολλά οφέλη και κυρίως οικονομικά, τα ποσοστά 40,1% και 34,2% δήλωσαν ότι συμφωνούν απόλυτα και συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό, αντίστοιχα. Το 20,4% είναι ουδέτερο. Και το υπόλοιπο ποσοστό μοιράζεται ανάμεσα στις δηλώσεις με ποσοστά 4% διαφωνώ απόλυτα και μάλλον διαφωνώ. (βλέπε στο παράρτημα Πίνακα 1.66 και πιο κάτω Διάγραμμα Θ2):

Διάγραμμα Θ2: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν οι σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρουν στην κοινωνία και στους συνανθρώπους

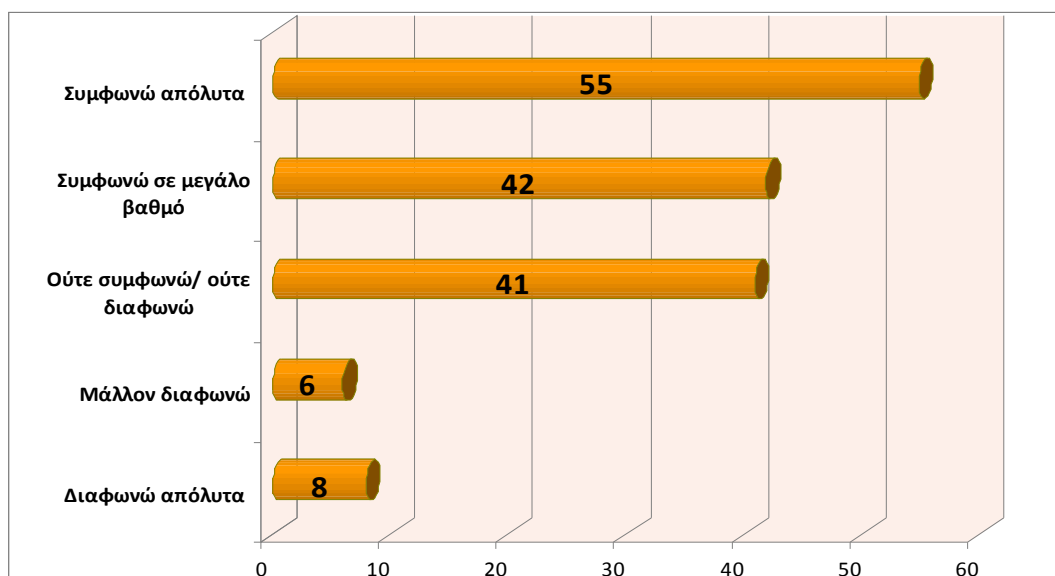
Στη συνέχεια όταν ρωτήθηκαν αν πιστεύουν ότι οι σπουδές σημαίνουν μεγαλύτερο κοινωνικό κύρος το 37,5% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το αμέσως επόμενο ποσοστό 30,9% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό, το 24,3% είναι ουδέτερο, και ακολουθεί το 3,9% το οποίο διαφωνεί απόλυτα και 3,3% μάλλον διαφωνεί.(βλέπε στο παράρτημα Πίνακα 1.67 και πιο κάτω Διάγραμμα Θ3).

Διάγραμμα Θ3: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν πιστεύουν πως οι σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αν πιστεύουν ότι οι σπουδές σημαίνουν μεγαλύτερο κοινωνικό κύρος.

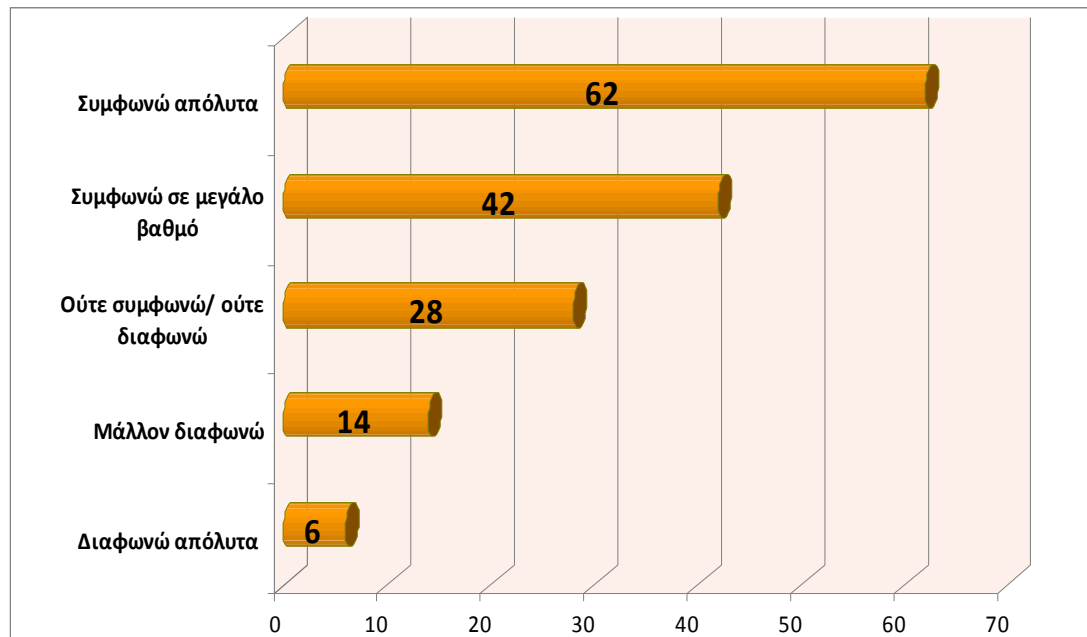
Στην ερώτηση εάν οι γονείς τους αποδίδουν μεγάλη αξία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι απαντήσεις που πήραμε ήταν οι εξής: 36,2%, 27,6%, 3,9%, 5,3% , συμφωνώ απόλυτα, συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό, μάλλον διαφωνώ, διαφωνώ απόλυτα, αντίστοιχα. Και τέλος το 27% ήταν αδιάφορο.(βλέπε στο παράρτημα Πίνακα 1.68και πιο κάτω Διάγραμμα Θ4).

Διάγραμμα Θ4: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν οι γονείς τους αποδίδουν μεγάλη αξία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Τέλος, στην ερώτηση αν οι περισσότεροι φίλοι των ερωτώμενων θα διεκδικήσουν μια θέση στη τριτοβάθμια εκπαίδευση, το μεγαλύτερο ποσοστό 40,8%, συμφωνεί απόλυτα. Το 27,6% συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό, το 18,4% δηλώνει ουδέτερο. Οι υπόλοιποι απαντάνε μάλλον διαφωνώ με ποσοστό 9,2% και διαφωνώ απόλυτα 3,9%. (βλέπε στο παράρτημα Πίνακα 1,71 και πιο κάτω Διάγραμμα Θ5):

Διάγραμμα Θ5: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν οι περισσότεροι φίλοι των ερωτώμενων θα διεκδικήσουν μια θέση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 Προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στο πρώτο υπόδειγμα γίνεται προσπάθεια να ερμηνευτεί η συμπεριφορά των ατόμων με βάση ορισμένα χαρακτηριστικά που έχουν. Στον πίνακα 5.1 παρουσιάζεται η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σχέση με το φύλο, το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα, το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα και της μητέρας, το αναμενόμενο εισόδημα και το αν πιστεύουν ότι έχουν τις κατάλληλες ικανότητες για να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές έχουν επιλεγεί μετά από την μελέτη των προηγούμενων εμπειρικών μελετών.

Εκτιμήθηκε η ακόλουθη εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης (logistic). Το υπόδειγμα της λογιστικής παλινδρόμησης μπορεί κανείς να προβλέψει άμεσα την πιθανότητα (P) πραγματοποίησης ενός γεγονότος (A):

$$\begin{aligned} \text{THASPUASETE} = & b_0 + b_1 * \text{SEX} + b_2 * \text{FATHERSEEDUCATION} + \\ & b_3 * \text{MOTHERSEEDUCATION} + b_4 * \text{INCOME} + \\ & b_5 * \text{IKANOTITES} + b_6 * \text{PROSDOKEISODIMA} + E_i \end{aligned}$$

όπου:

THASPUASETE: είναι μια ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει τιμή 1 στην περίπτωση που ο ερωτώμενος απαντάει θετικά στην ερώτηση «Θα συνεχίσετε τις σπουδές σας στη τριτοβάθμια εκπαίδευση ;» και την τιμή 0 στην αντίθετη περίπτωση

SEX: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και την τιμή 0 όταν είναι γυναίκα.

FATHERSEEDUCATION: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα των ερωτώμενων, λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι υψηλό (Πανεπιστημιακή μόρφωση) και την τιμή 0 όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι χαμηλό.

MOTHERSEDUCATION:	είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας των ερωτώμενων, λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας είναι υψηλό (Πανεπιστημιακή μόρφωση) και την τιμή 0 όταν το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας είναι χαμηλό).
INCOME:	είναι μια ανεξάρτητη ποσοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το λογάριθμο του εισοδήματος
IKANOTITES:	είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι συμφωνούν ότι έχουν τις ικανότητες να σπουδάσουν και την τιμή 0 όταν οι ερωτώμενοι δηλώνουν ότι πιστεύουν ότι δεν έχουν τις ικανότητες να σπουδάσουν.
PROSDOKEISODIMA:	είναι μια ανεξάρτητη ποσοτική η οποία εκφράζει το προσδοκώμενο εισόδημα (εισόδημα με κατοχή κάποιου τίτλου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (-) εισόδημα χωρίς κατοχή κάποιου τίτλου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης)
Ei:	σφάλματα της παλινδρόμησης

Η πιο πάνω παλινδρόμηση προέκυψε με την αφαίρεση των μη στατιστικά σημαντικών μεταβλητών, που στις παρόμοιες έρευνες είχαν βρεθεί στατιστικά σημαντικές. Μια από αυτές τις μεταβλητές ήταν η επίδραση της ανεργίας η οποία βρέθηκε να μην ασκεί στατιστικά σημαντική επίδραση (Handa and Skolnik 1975). Επίσης αφαιρέθηκαν από το υπόδειγμα και οι πραγματικές επιδόσεις, ενώ κρατήσαμε την εκτιμώμενη επίδοση από τους ίδιους τους μαθητές, δηλαδή τι γνώμη έχουν οι ίδιοι για τον εαυτό τους (Psacharopoulos and Soumelis 1979, Menon 1998, Williams 1979).

Πίνακας 5.1: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

METABΛΗΤΕΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ
CONSTANT	-72,771* (3,494)
SEX	-3,296 * (3,285)
FATHERSEDUCATION	9,381* (2,974)
MOTHERSEDUCATION	0,627 (0,168)
INCOME	9,659 * (3,535)
IKANOTITES	4,923* (3,774)
PROSDOKEISODIMA	0,007* (2,985)
R2 (Nagelkerke)	0,885
F (Hosmer and Lemeshow)	0,406

Σημείωση: στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική wald.

* υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 10%

Τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης παρουσιάζονται στον πίνακα 5.1 όπου παρουσιάζονται τα τελικά αποτελέσματα. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.1, το φύλο των ερωτώμενων επηρεάζει ουσιαστικά τους ερωτώμενους, αφού φαίνεται ότι τα αγόρια έχουν λιγότερες πιθανότητες να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%, ενώ τα κορίτσια έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Στο συμπέρασμα αυτό έχουν καταλήξει και άλλοι ερευνητές, όπως οι Mora 1997, Menon 1997a, κ.ά. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός, ότι οι γυναίκες έχουν γενικά μεγαλύτερη μαθησιακή ικανότητα.

Το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα των ερωτώμενων και αυτό επηρεάζει θετικά την απόφαση των ερωτώμενων να ακολουθήσουν ή όχι τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%, είναι πιθανότερο, οι ερωτώμενοι των οποίων ο πατέρας έχει υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα για την επίδραση του μορφωτικού επιπέδου στην ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι αναμενόμενα. Ο εκτιμώμενος συντελεστής για την μεταβλητή "MOTHERSEDUCATION" δεν είναι στατιστικά σημαντικός, όμως το πρόσημο είναι αναμενόμενο. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων επηρεάζει την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, αποτελέσματα είναι αναμενόμενα και έχουν βρεθεί και από άλλους ερευνητές, όπως Lehr and Newton 1978, Mora 1997 και άλλοι.

Φαίνεται ακόμα πως, τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με υψηλά εισοδήματα είναι πιθανότερο να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Saiti and Prokopiadou, 2008; Menon 1997a). Το αποτέλεσμα της παλινδρόμησης, για αυτή τη μεταβλητή είναι σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%.

Ένας ακόμη παράγοντας είναι η γνώμη που έχουν οι ίδιοι οι ερωτώμενοι για τις ικανότητες τους. Οι ερωτώμενοι που δήλωσαν ότι πιστεύουν ότι έχουν τις κατάλληλες ικανότητες και γνώσεις είναι πιθανότερο να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σχέση με τα άτομα που δεν εμπιστεύονται τις ικανότητες τους. Το επίπεδο σημαντικότητας φτάνει εδώ το 10%. Για την επιλογή συνέχισης των σπουδών απαιτείται τα άτομα να είναι, αλλά πιο πολύ να νιώθουν ότι είναι ικανά, ίδιες διαπιστώσεις έχουν γίνει και από άλλους ερευνητές βλέπε Menon 1998, Williams 1979.

Τέλος, το προσδοκώμενο εισόδημα και αυτό επηρεάζει θετικά την απόφαση των μαθητών. Ο εκτιμώμενος συντελεστής για αυτή την μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%, δηλαδή όσο αυξάνεται το προσδοκώμενο εισόδημα είναι πιθανότερο οι να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. (Menon 1997a; Demetriades 1989)

Συνοψίζοντας, η απόφαση των μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επηρεάζεται σημαντικά, από το φύλο, αφού όπως φαίνεται οι γυναίκες έχουν περισσότερες ικανότητες να συνεχίζουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το οικογενειακό εισόδημα όπως και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, επηρεάζουν και αυτά την απόφαση των ερωτώμενων, αφού όσο αυξάνεται το

οικογενειακό εισόδημα και η μόρφωση του πατέρα αυξάνονται και η πιθανότητες το παιδί της οικογένειας να ακολουθήσει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης και η γνώμη που έχουν οι ίδιοι οι ερωτώμενοι για τις ικανότητες τους παίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση, φαίνεται πως οι μαθητές που εμπιστεύονται τις ικανότητες τους είναι πιθανότερο να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, το προσδοκώμενο εισόδημα και αυτό επηρεάζει θετικά την απόφαση των μαθητών, όσο αυξάνεται το προσδοκώμενο εισόδημα είναι πιθανότερο οι ερωτώμενοι να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η ερμητικότητα του Υποδείγματος

Από τον έλεγχο των Hosmer- Lemeshow ($\chi^2= 40,6$) σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha > 0,05$, ότι υπάρχει καλή προσαρμογή του υποδείγματος στα δεδομένα δηλαδή, καλή προσαρμογή της ποσοστιαίας κατανομής των παρατηρήσεων σε ομάδες. Η ερμητικότητα του υποδείγματος θεωρείται ικανοποιητική, αφού το 88,5% των παρατηρήσεων κατανέμονται σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της εξαρτημένης κατά την πρόθεση συνέχισης των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

5.2 Επιλογή των Οικονομικών και Διοικητικών Επιστημών ως τομέα σπουδών

Στο δεύτερο υπόδειγμα επιχειρείται η εκτίμηση των προσδιοριστικών παραγόντων στην πιθανότητα συνέχισης σπουδών στο 5^ο επιστημονικό πεδίο στο οποίο ανήκουν οι Οικονομικές και Διοικητικές σπουδές. Εξετάζουμε δηλαδή τι διαφοροποιεί τα άτομα που επιλέγουν να σπουδάσουν Οικονομικά και Διοικητικές επιστήμες από τα άτομα που επιλέγουν σπουδές σε κάποιο άλλο επιστημονικό πεδίο. (Οικονομικά και Διοικητικές επιστήμες ήταν το πεδίο με την μεγαλύτερη προτίμηση)

Στις ερμηνευτικές μεταβλητές συμπεριλαμβάνονται, το φύλο, το οικογενειακό υπόβαθρο (οικογενειακό εισόδημα και μορφωτικό επίπεδο πατέρα), ο τομέας στο οποίο θα ήθελαν να εργαστούν μετά την λήψη του πτυχίου, και 4 μεταβλητές οι οποίες δηλώνουν το βαθμού συμφωνίας ή διαφωνίας για τις πιο κάτω προτάσεις:

επιλέγω σπουδές με αυτόν τον προσανατολισμό:

-πιστεύω ότι αυτό το αντικείμενο έχει καλές μισθολογικές προοπτικές

- πιστεύω ότι αυτό το αντικείμενο έχει μεγαλύτερο κύρος και αναγνώριση

-με παρότρυναν οι γονείς

-η προσωπικότητα και η καθοδήγηση των καθηγητών μου, με επηρέασαν στην απόφαση μου. (βλέπε Πίνακα 2)

Για να διεξαχθούν συμπεράσματα για τον τομέα σπουδών στις Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες εκτιμήθηκε η ακόλουθη εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης (*logistic*).

$$\begin{aligned} \text{DIIKITIKESEPISTIMES} = & b_0 + b_1 * \text{SEX} + b_2 * \text{FATHERSEEDUCATION} + \\ & b_3 * \text{INCOME} + b_4 * \text{APASXOLISI} + \\ & b_5 * \text{MISTHPROOPTIKES} + b_6 * \text{KIROSANAGNORISI} + \\ & b_7 * \text{GONIS} + b_8 * \text{KATHIGITES} + E_i \end{aligned}$$

Όπου:

DIIKITIKESEPISTIMES: είναι η εξαρτημένη μεταβλητή, διμερής (διχοτομημένη) η οποία παίρνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι δηλώνουν ότι θα συνεχίσουν τις σπουδές στις Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες, και 0 σε άλλη περίπτωση.

b_0 είναι σταθερά

SEX: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και την τιμή 0 όταν είναι γυναίκα.

FATHERSEEDUCATION: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα των ερωτώμενων, λαμβάνει την τιμή 1 όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι υψηλό (πανεπιστημιακή εκπαίδευση) και την τιμή 0 όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι χαμηλό.

INCOME: είναι μια ανεξάρτητη ποσοτική ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει το λογάριθμο του εισοδήματος.

APASXOLISI: είναι μια ανεξάρτητη ποιοτική ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει ότι θέλει να απασχοληθεί σε οικογενειακή επιχείρηση ή σε δική τους δουλειά, και την τιμή 0 αλλού.

MISTHPROOPTIKES: είναι η μεταβλητή που περιγράφει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση: πιστεύω ότι αυτό το αντικείμενο που επιλέγω να ακολουθήσω έχει καλές μισθολογικές προοπτικές.

KIROSANAGNORISI: είναι η μεταβλητή που περιγράφει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση: πιστεύω ότι αυτό το αντικείμενο που επιλέγω να ακολουθήσω έχει μεγαλύτερο κύρος και αναγνώριση.

GONIS: είναι η μεταβλητή που περιγράφει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση: επιλέγω τις σπουδές που θα ακολουθήσω λόγω του ότι με έχουν παροτρύνει οι γονείς μου.

KATHIGITES: είναι η μεταβλητή που περιγράφει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση: η προσωπικότητα και η καθοδήγηση των καθηγητών μου με επηρέασαν στην απόφαση μου για την σχολή και τη σπουδή που θα ακολουθήσω.

Ei: σφάλματα της παλινδρόμησης.

Πίνακας 5.2: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για την ζήτηση για τις Οικονομικές και Διοικητικές σπουδές.

METABΛΗΤΕΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ
CONSTANT	0,704 (1,613)
SEX	1,257*** (8,334)
FATHERSEDUCATION	0,495*** (8,217)
INCOME	0,116 (1,323)
APASXOLISI	1,082** (5,889)
MISTHPROOPTIKES	1,000*** (8,732)
KIROSANAGNORISI	0,570* (3,235)
GONIS	0,412* (2,754)
KATHIGITES	-0,152 (0,396)
R2 (Nagelkerke)	0,332
F(Hosmer and Lemeshow)	0,246

Σημείωση: στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική wald.

*,**,***υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 10% ,5% και 1% αντίστοιχα.

Η ερμηνεία των συντελεστών της λογιστικής παλινδρόμησης αναφέρεται στη μεταβολή του λόγου των λογαρίθμων των πιθανοτήτων να συμβεί ή όχι αυτό που περιγράφει η εξαρτημένη μεταβλητή (στην περίπτωση μας να ακολουθήσουν σπουδές στο 5^ο επιστημονικό πεδίο στο οποίο ανήκουν Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες).

Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.2, η επίδραση των ερμηνευτικών μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική με εξαίρεση το εισόδημα το οποίο όμως έχει αναμενόμενο πρόσημο, δηλαδή τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με υψηλά εισοδήματα είναι πιθανότερο να ακολουθήσουν τις σπουδές με το συγκεκριμένο προσανατολισμό, και η δήλωση η οποία αφορά την προσωπικότητα και η καθοδήγηση των καθηγητών και αν τους επηρέασε στην απόφασή τους αυτή.

Συγκεκριμένα τα αποτελέσματα τις παλινδρόμησης για το φύλο είναι αναμενόμενα. Αν και εκλείπουν οι διαφορές ανάμεσα στα φύλα, σχετικά με την επιλογή αντικειμένου σπουδών, φαίνεται ότι επειδή οι οικονομικές επιστήμες οδηγούν σε επαγγέλματα καριέρας (*career oriented*), επιλέγονται περισσότερο από τους άνδρες. Φαίνεται ότι τα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες να ακολουθήσουν τις σπουδές στις Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%, σε αντίθεση με τα κορίτσια. Παραδοσιακά, οι γυναίκες επιλέγουν συνήθως ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, οι οποίες θεωρούνται ότι ταιριάζουν περισσότερο στις γυναίκες (Kornbrot, 1987). Οι διάφορες έρευνες έχουν δείξει ότι παρόλο που αυξάνεται η συμμετοχή των γυναικών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι γυναίκες εξακολουθούν να συγκεντρώνονται σε σχολές τέτοιων αντικειμένων. Οι διαφορές ανάμεσα στα φύλα, σχετικά με την επιλογή αντικειμένου σπουδών συνδέεται με τις κοινωνικές αξίες και δομές.

Το οικογενειακό υπόβαθρο και αυτό, όπως αναμενόταν να ασκούν θετική επίδραση στην επιλογή τομέα σπουδών που θα ακολουθήσουν τα άτομα, και μάλιστα βρέθηκε ότι το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Φαίνεται λοιπόν ότι τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες υψηλού μηνιαίου εισοδήματος, όπου οι γονείς έχουν υψηλή μόρφωση, έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να ακολουθήσουν σπουδές με αυτό το προσανατολισμό. Πράγματι, όταν τα άτομα προέρχονται από πλούσιες οικογένειες επιλέγουν σπουδές και επάγγελμα με βασικό κριτήριο τις υψηλές αποδοχές, το κύρος κλπ. Τα αποτελέσματα αυτά διαπιστώνονται και από την έρευνα των Blau and Ferber (1991) στην οποία βρέθηκε ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων καθώς και το επάγγελμα είναι καθοριστικοί παράγοντες για τη συμμετοχή των ατόμων στα τμήματα αυτά. Επίσης, βρέθηκε ότι τα άτομα που επιλέγουν σπουδές με αυτό το προσανατολισμό επιθυμούν η εργασία να προσφέρει κυρίως καλό μισθό και ευκαιρίες ανέλιξης. Τα αποτελέσματα τις παλινδρόμησης για τις μισθολογικές προοπτικές είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Όσον αφορά το κύρος-αναγνώριση: Η πιθανότητα να επιλέξουν τα άτομα οικονομικές-διοικητικές επιστήμες αυξάνεται όσο περισσότερο τα άτομα δίνουν αξία στο κύρος και την αναγνώριση που προσφέρει ένα αντικείμενο σπουδών (Blau and Ferber, 1991). Αυτό συνδέεται με την επόμενη διαπίστωση, ότι δηλαδή τα αντικείμενα αυτά εξασφαλίζουν μισθολογικές προοπτικές (γενικά έχει βρεθεί ότι περισσότερο για τους άνδρες βασικό κριτήριο είναι τα χρήματα απ' ό,τι για τις γυναίκες). Πράγματι, η πιθανότητα να επιλέξουν τα άτομα οικονομικές-διοικητικές επιστήμες αυξάνεται όσο περισσότερο αξία δίνουν στις μισθολογικές απολαβές (Blau and Ferber 1991). Συγκεκριμένα, η μεταβλητές για το κύρος και αναγνώριση που προσφέρει το αντικείμενο σπουδών, όπως επίσης και για τις καλύτερες μισθολογικές προοπτικές που έχει ο κλάδος, βρέθηκε να είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%.

Επίσης φαίνεται ότι ο τομέας στον οποίο θα ήθελαν να εργαστούν επηρεάζει θετικά την επιλογή. Φαίνεται λοιπόν οι ερωτώμενοι, οι οποίοι δεν θέλουν να απασχοληθούν ως υπάλληλοι και έχουν υψηλότερους στόχους ίσως κάποια δική τους δουλειά, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ακολουθήσουν Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες.

Τέλος, η μεταβλητή που αναφέρεται στην επιρροή που έχουν οι γονείς στα τα παιδιά, φαίνεται περισσότερες πιθανότητες έχουν να επιλέξουν την συγκεκριμένο τομέα σπουδών άτομα τα οποία τους έχουν παροτρύνει οι γονείς. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%.

Μολονότι οι γονείς ασκούν σημαντική επιρροή στα άτομα, τόσο στην επιλογή αντικειμένου σπουδών όσο και ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα αποτελέσματα αυτά διαπιστώνονται και από άλλες έρευνες. Βέβαια, υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια σε ό,τι αφορά το βαθμό, στον οποίο εμπλέκουν τους γονείς στη διαδικασία λήψης σχετικών αποφάσεων, Ωστόσο, όταν οι γονείς δεν διαθέτουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο και ανάλογη επαγγελματική εμπειρία, τα άτομα (αγόρια και κορίτσια) δεν τους εμπλέκουν στις αποφάσεις τους, δεν τους λαμβάνουν υπόψη ως πηγές πληροφόρησης και εμπιστεύονται κυρίως επαγγελματίες, όπως οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού (Al-Yousef, 2009; Brooks, 2004; David et al., 2003).

Συμπερασματικά, η απόφαση των μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές στις Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες επηρεάζεται σημαντικά, από το φύλο, αφού όπως φαίνεται οι άνδρες έχουν περισσότερες πιθανότητες να συνεχίζουν τις σπουδές με συγκεκριμένο προσανατολισμό, και αυτό επειδή είναι περισσότερο ριψοκίνδυνοι σαν

άτομα και επιδιώκουν υψηλότερα κέρδη. Το οικογενειακό εισόδημα όπως και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, επηρεάζουν και αυτά την απόφαση των ερωτώμενων, αφού όσο αυξάνεται το οικογενειακό εισόδημα και η μόρφωση του πατέρα αυξάνονται και η πιθανότητες το παιδί της οικογένειας να ακολουθήσει σπουδές με συγκεκριμένο προσανατολισμό. Επίσης φαίνεται ότι ο τομέας στον οποίο θα ήθελαν να εργαστούν επηρεάζει θετικά την επιλογή, όπως επίσης και η άποψη που έχουν για το συγκεκριμένο τομέα σπουδών, ότι δηλαδή έχει κύρος και αναγνώριση με καλές μισθολογικές προοπτικές. Τέλος, στην απόφαση τους αυτή παίζει σημαντικό ρόλο και η επιρροή που έχουν από τους γονείς.

Η ερμητικότητα του Υποδείγματος

Από τον έλεγχο των Hosmer- Lemeshow ($\chi^2 = 0,246$) σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha > 0,05$, ότι υπάρχει καλή προσαρμογή του υποδείγματος στα δεδομένα δηλαδή, καλή προσαρμογή της ποσοστιαίας κατανομής των παρατηρήσεων σε ομάδες. Η ερμητικότητα του υποδείγματος θεωρείται ικανοποιητική, αφού το 33,2% των παρατηρήσεων κατανέμονται σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της εξαρτημένης κατά την πρόθεση συνέχισης των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα άτομα επενδύουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναμένοντας μελλοντικά κάποια οφέλη, όπως για παράδειγμα χρηματικά οφέλη, καλοπληρωμένο επάγγελμα, καλές συνθήκες εργασίας και μη χρηματικά οφέλη.

Στόχος της έρευνας ήταν να διερευνηθεί η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο και εξέτασε τους καθοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των ερωτώμενων να ακολουθήσουν σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για τις ανάγκες της έρευνας, συγκεντρώθηκαν πρωτογενή στοιχεία από δείγμα 152 μαθητών, στην επαρχία της Λάρνακας.

Η έρευνα βασίστηκε σε πρωτογενή στοιχεία, τα οποία παρέχουν το πλεονέκτημα έναντι των χρονολογικών σειρών, διότι δίνουν μια συνολική εικόνα για τα χαρακτηριστικά των ατόμων, των προσδοκιών, των πεποιθήσεων κλπ. Τα πορίσματα της έρευνας έδειξαν ότι την απόφαση των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επηρεάζουν πολλοί παράγοντες. Ιδιαίτερα βρέθηκε ότι το φύλο των ερωτώμενων επηρεάζει τους ερωτώμενους, αφού βρέθηκε ότι τα αγόρια έχουν λιγότερες πιθανότητες από τα κορίτσια να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το οικογενειακό εισόδημα όπως και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, επηρεάζουν και αυτά την απόφαση των ερωτώμενων, αφού όσο αυξάνεται το οικογενειακό εισόδημα και η μόρφωση του πατέρα αυξάνονται και η πιθανότητες το παιδί της οικογένειας να ακολουθήσει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα πορίσματα αυτά είναι σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο των μελετών που έχουν γίνει κατά καιρούς, όπως Mora 1997, Menon 1997a, Lehr and Newton 1978, Saiti and Prokopiadou, 2008; Demetriades 1989).

Επίσης και η γνώμη που έχουν οι ίδιοι οι ερωτώμενοι για τις ικανότητες τους παίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση, φαίνεται πως οι μαθητές που εμπιστεύονται τις ικανότητες τους είναι πιθανότερο να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι ικανότητες των ατόμων είναι σημαντική προϋπόθεση προκειμένου τα άτομα να συνεχίσουν τις σπουδές τους, οι απόψεις των ατόμων για τις ικανότητες και τις δυνατότητες επηρεάζουν σημαντικά την απόφαση τους να εισαχθούν σε Ανώτερα και ανώτατα ιδρύματα, και δημιουργούν προϋποθέσεις συνέχισης σπουδών.

Τέλος, το προσδοκώμενο εισόδημα και αυτό επηρεάζει θετικά την απόφαση των μαθητών, όσο αυξάνεται το προσδοκώμενο εισόδημα είναι πιθανότερο οι ερωτώμενοι να ακολουθήσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η επίδραση της αναμενόμενης αποδοτικότητας είναι θετική και στατιστικά σημαντική και επιβεβαιώνει ότι τα άτομα έχουν οικονομικά κίνητρα για να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Ένας άλλος στόχος της έρευνας ήταν η μελέτη των προσδιοριστικών παραγόντων για την ζήτηση σπουδών στις Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες. Αναπτύχθηκε ένα δεύτερο υπόδειγμα για αυτό το σκοπό, που συμπεριλαμβάνει ερμηνευτικές μεταβλητές τα προσωπικά χαρακτηριστικά των ατόμων, το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα, και μεταβλητές που αναφέρονται στην άποψη που έχουν για τις σπουδές και στα άτομα που τους επηρεάζουν στην απόφαση τους για το τομέα σπουδών.

Φαίνεται η απόφαση των μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές στις Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες επηρεάζεται σημαντικά, από το φύλο, αφού όπως φαίνεται οι άνδρες έχουν περισσότερες πιθανότητες να συνεχίσουν τις σπουδές με συγκεκριμένο προσανατολισμό, και αυτό επειδή είναι περισσότερο ριψοκίνδυνοι σαν άτομα και επιδιώκουν υψηλότερα κέρδη. Ομοίως το οικογενειακό εισόδημα όπως και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, επηρεάζουν και αυτά την απόφαση των ερωτώμενων, αφού όσο αυξάνεται το οικογενειακό εισόδημα και η μόρφωση του πατέρα αυξάνονται και η πιθανότητες το παιδί της οικογένειας να ακολουθήσει σπουδές με συγκεκριμένο προσανατολισμό. Στατιστικά σημαντική και μάλιστα θετική βρέθηκε η μεταβλητή για τον τομέα στον οποίο θα ήθελαν να απασχοληθούν οι ερωτώμενοι, δηλαδή η απόφαση να μην εργαστούν ως απλοί υπάλληλοι αλλά ίσως να απασχοληθούν σε κάποια οικογενειακή επιχείρηση επηρεάζει θετικά την επιλογή, όπως επίσης και η άποψη που έχουν για το συγκεκριμένο τομέα σπουδών, ότι δηλαδή έχει κύρος και αναγνώριση με καλές μισθολογικές προοπτικές. Τέλος, στην απόφαση τους αυτή παίζει σημαντικό ρόλο και η επιρροή που έχουν από τους γονείς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

1. Γκαρή Α., (1992), «Αξίες και στάσεις των μαθητών στην Ελλάδα σχετικά με εκπαιδευτικούς θεσμούς και τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις τους», Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
2. Δημητρόπουλος Ε., (1994), «Οι εξετάσεις για εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο», Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
3. Δρεττάκης Μ., (1979), «Οι εισαγωγικές εξετάσεις για το Α.Ε.Ι, οι υποψήφιοι και τα προσόντα επιτυχίας», Αθήνα
4. Δρουκόπουλος Β., (1989), « Η άνιση πρόσβαση» , Οδυσσέας, Αθήνα.
5. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2002), «Αριθμοί-κλειδιά της εκπαίδευσης στην Ευρώπη-2202, Eurostat», Γραφείο Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.
6. Καμπέρης Ν., (2001), «Κοινωνικές Αναπαραστάσεις των Νέων Εργαζομένων για την Εργασία και Εκπαίδευση», Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
7. Κανελλοπούλου Κ., Μαυρομαρά Κ., και Μητράκου Θ., (2003), « Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας», Επιμέλεια έκδοσης: Ελένη Σουλτανάκη, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα.
8. Καραγιάννη Α.,(2002), Η επιδοτούμενη ανεργία στην Ελλάδα. Στο βιβλίο: «Το σύστημα κοινωνικής προστασίας από την Ανεργία», Εμπειρίες, διαστάσεις και πολιτικές, Επιμέλεια: Κικιλίας και Χλέτσος,Σάκκουλα, Αθήνα.
9. Κασσωτάκης Μ.,(1995), «Η αξιολόγηση μαθητών: ένα χρόνιο πρόβλημα της Ελληνικής εκπαίδευσης», στο Ανδρέας Καζαμιάς-Μηχλαλής Κασσωτάκης.
10. Κατσίκας Κ.,και Καββαδίας Κ., (1996), « Η Ελληνική Εκπαίδευση στον Ορίζοντα του 2000, Εκπαιδευτικοί , μαθητές και Σχολική πραγματικότητα»,Gutenberg, Αθήνα.
11. Κεφάλαι Μ.,(1981), «Κοινωνική προέλευση και σχολική επίδοση», Δελτίο Ομίλου Παιδαγωγικών Ερευνών,τ.39,50-56
12. Κιντής Α.,(1980) «Η ανώτατη παιδεία στην Ελλάδα», Gudenberg, Αθήνα
13. Κοθάλη-Κολοκούρη Ε., (1994), «Παιδεία-(Παρα)Παιδεία, στο Θέματα Διδακτικής Μαθηματικών 2(3^η Διεθνής Επιστημονική Διημερίδα στη Διδακτική των Μαθηματικών», Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.

14. Κυπριανός Π., (2004), «Συγκριτική ιστορία της Ελληνικής εκπαίδευσης, Βιβλιόγραμμα», Αθήνα.
15. Λαμπρόπουλος Χ., και Ψαχαρόπουλος Γ., (1990), «Κοινωνικοοικονομικές διαστάσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης : Τάσεις, προβλήματα και δυνατές λύσεις, ανάτυπο από την περιοδική έκδοση »:Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τεύχος 77,1990.
16. Μούσης Ν.,(1981), «Εοκ- Ανάλυση της κοινοτικής πολιτικής: αγροτικής, νομισματικής,οικονομικής,κινωνικής,περιφερειακής,περιβάλλοντος»,τ.1(β' εκδο ση),Παπάζης, Αθήνα.
17. Μπουτσιούκη Σ., (2006), «Διαμόρφωση και ανάπτυξη πολιτικών της εκπαίδευσης της Ε.Ε και μεταλλαγές στο χώρο της αγοράς εργασίας», Διδακτορική Διατριβή., Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
18. Ξανθόπουλος Θ.,(2005), « Ελληνική Παιδεία», Gutenberg, Αθήνα
19. Ξεχέλλης Π., (1986), «Θεμελιώδη Προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης», Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.
20. Παπαγεωργίου Χ.,(2008), «Ο ρόλος της οικογένειας στην σχολική επίδοση των παιδιών», Αθήνα: Παπαγεωργίου
21. Παπαδασκαλόπουλος Α., (1990), «Βασικές Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάπτυξης», Παπαζής, Αθήνα.
22. Παπακωνσταντίνου Γ.,(2003), «Προσφορά και ζήτηση Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης», Μεταίχμιο, Αθήνα.
23. Παπακωνσταντίνου Π., (1981), «Η ανισότητα στην Ελληνική υποχρεωτική εκπαίδευση: Σχολική επιτυχία και κοινωνική προέλευση », περ. Ο πολίτης τευχ.44, Αθήνα.
24. Παπαπέτρου Ε., (2003), «Μισθολογικές Διαφορές Μεταξύ Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα στην Ελλάδα », Οικονομικό Δελτίο, Τεύχος 221, Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα.
25. Πεσμαζόγλου Σ., (1987), «Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 1948-1985, Το Ασύμπτωτο μιας σχέσης», Θεμέλιο, Αθήνα.
26. Πυργιωτάκης Ι.,(2000), «Κοινωνικοποίηση και Εκπαιδευτικές Ανισότητες », Γρηγόρης, Αθήνα.
27. Σαΐτη Α.,(2000), «Εκπαίδευση και Οικονομική Ανάπτυξη», Τυπωθήτω Γιώργος Δάρδανος, Αθήνα.

28. Σαϊτή Α., (2008), «*Οικονομικά της εκπαίδευσης*», Σημειώσεις για τους φοιτητές του τμήματος οικιακής οικονομίας και οικολογίας του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου, Αθήνα.
29. Σακέλης Γ.,(1988), «*Η αναπαραγωγή των οικονομικών ανισοτήτων- μια θεώριση*», στη μνήμη Σάκη Καραγιώργα, Ινστιτούτο Περιφερειακής ανάπτυξης Παντείου, Αθήνα.
30. Σιάκαρης Κ.,(1990), «*Σχέσεις εκπαίδευσης και απασχόλησης: οι μισθωτοί των Ιωαννίνων*», Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Σχολή Φιλοσοφική, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας.
31. Σκουτέλης Γ.,(1996), «*Ανεργία: Αίτια και Λύσεις*», Financial Forum, Αθήνα.
32. Τσακινάκης Ν., και Παρούνας Η., (2001), «Οικογενειακές και κοινωνικές πηγές σχολικής αποτυχίας Επιστήμες Αγωγής, 2-3», Αθήνα.
33. Τσαμασφύρος Γ.,(2000), «*Το Πανεπιστήμιο στον 21^ο αιώνα* », Παπάζης, Αθήνα .
34. Τσουκαλάς Ν., (1987), «*Εξάρτηση και αναπαραγωγή. Ο κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα (1983-1922)* », Θεμέλιο, Αθήνα.
35. Φρειδερίκου Α., και Φολέρου-Τσερούλη Φ., (1992), «*Η βαθμολογία και οι εξετάσεις στο Δημοτικό Σχολείο*», περ. Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης, τευχ.19, Αθήνα
36. Χρυσάκης Μ., (1984), «*Οικογενειακές επενδυτικές πρακτικές των Φτωχών και των μη φτωχών και εκπαιδευτικές ανισότητες*», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τευχ.75
37. Ψαχαρόπουλος Γ., και Καζαμιάς Α.,(1985), «*Παιδεία και Ανάπτυξη στην Ελλάδα: Κοινωνική και Οικονομική μελέτη της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης*». (ΕΚΚΕ), Αθήνα .
38. Ψαχαρόπουλος Γ.,(1999), «*Οικονομική της Εκπαίδευσης*», Παπαζήση, Αθήνα.

Ξενόγλωσση

1. Abramovitz M., (1956), "Resource and Output trends in the United States since 1870", *National Bureau of Economic Research*, 7, 4, pp.50-57, New York.
2. Al-Yousef H., (2009), "They know nothing about university –neither of them went": the effect of parents' level of education on their involvement in their daughters' higher education choices", *Compare*, 39 ,6, pp. 783-789.
3. Bartel A., and Lichtenberg F.,(1991), "Technical Change, Learning and Wages", *National Bureau of Economic Research (USA)*, Working Paper 2732.
4. Blau F., and Ferber M., (1991), "Career Plans and Expectations of Young Women and Men", *Journal of Human Resources*, 26 ,4, pp. 581-607.
5. Brooks R., (2004), "My mum would be pleased as punch if I actually went, but my dad seems a bit more particular about it": parental involvement in young people's higher education choices, *British Educational Research Journal*, 30 ,4, pp. 495-514.
6. Campbell R., and Siegel B., (1967), "The Demand for Higher Education in the United States, 1919-1964", *The American Economic Review*, 57, 3, pp.482-494.
7. Christofides L., and P., Pashardes.,(2002), "Self/Private Employment, Public/Private Selection and Wage Differentials", *Labour Economics*, 9, 6, pp.737-762.
8. David E., Ball J., and Reay D., (2003), "Gender issues in potential involvement in students' choices of higher education", *Gender and Education*, 15 (1), pp. 21-36.
9. Descy P., (2002), "Having a low level of education in Europe: an at risk situation", *Vocational Training European Journal*", 3, 26, May-August 2002/2, Cedefop, Tessaring, M
10. Demetriades E., (1989), "Methods of educational planning and applications in Cyprus", *International Journal of Educational Development* 9, 1, pp.19-29.
11. Demetriades E., and Glauser K.,(1996): "Special Features on Levels of Living Low Income Households in Cyprus, 1991 ", Department of Statistics and Research. Ministry of Finance. *Research Papers and Reports*, 2, 46, pp.37.
12. Dushesne I., and Nonneman W., (1998), "The Demand for Higher Education in Belgium", *Economics of Education Review*, 17,2, pp.211-218.

13. Educational at a Glance, OECD(2003), "Upgrading workers' skills and competencies", Employment Outlook 2003.
14. Eliophotou-Menon M., (1997a), "Perceived Rates of Return to Higher Education in Cyprus", *Economics of Education Review*, 16, 4, pp.425-430,
15. Eliophotou-Menon M., (1997b), "The demand for higher education in Cyprus : An educational policy perspective", *Higher Education Policy* 10, 1 ,pp. 31-39.
16. Eliophotou-Menon M., (2008), " Perceived rates of return to higher education: Further evidence from Cyprus", *Economics of Education Review*, 27,8, pp.39-47
17. Eliophotou-Menon M., and Saiti A., (2007), "Rationality, information search and choice in higher education: evidence from Greece", *Higher Education* ,54, pp. 705-721.
18. E.U. ,(1996), Employment in Europe, European Commision, Brussels.
19. Gillis M., (1983), *Economics of Development*, New York: W.W.Norton & Company, Inc.
20. Glytsos N., (1989), "Reviewing global labor market mismatches of university educated workers",*International Journal of Educational Development*, 9, 4,pp.299-306.
21. Grossman M.,(1976), "The Correlation Between Health and Schooling, In:Terleckyi N(ed) 1976", *Household Productio and Consumption*, Columbia University Press, New York, pp147-211.
22. Handa M., and Skolnik., (1975), "Unemployment, Expected Returns and the Demand for Unuversity Education in Ontario: Some Empirical Results", *Higher Education*,4,1,pp.27-43.
23. Heinrich G., and Hildebrand V., (2005), "Returns to Education in the European Union: a reassessment from comparative data", *European Journal of Education*,40,1, pp.13-34.
24. Hopkins D., (1974), "Higher Education Enrollment Demand", *Economic Inquiry*, 12, 3,pp. 53-65
25. Hyder A., and Reilly B., (2005), "The Public and Private Sector POay Gap in Pakistan: A Quantile Regression Analysis", *The Pakistan Development Review*,44, 3, pp.271-306.
26. Kanellopoulos C., and Psacharopoulos G., (1997), "Private Education Expenditure in a "Free Educatio"country:The case of Greece", *International Journal Educational Development*,17,1, pp73-81.

27. Katircioğlu S., (2009), "Investigating Higher-education-led Growth Hypothesis in a Small Island: Time Series Evidence from Northern Cyprus", *Anadolu International Conference in Economics June*, pp.17-1.
28. Kombrot D., (1987), "Degree performance as a function of discipline studied, parental occupation and gender", *Higher Education*, 16, pp. 513-534.
29. Kim H., (1988), "The Consumer Demand for Education", *Journal of Human Resources*, 23, 2, pp.173-192.
30. Koyzis A., (1989), "Private higher education in Cyprus: in search of legitimacy", *Higher Education P&c*, 2,2,pp.13-19.
31. Krugman R., (1995), Technology, Trade and Factor Prices, *NBER Working Papers*, No.5355
32. Lampiri-Dimaki I., (1974), "Towards a Greece sociology of education", Athens, Greece: *National Center of Social Research*, 2.
33. Lehr D., and Newton J., (1979), "Time Series and Cross Sectional Investigation of the Demand for Higher Education", *Economic Enquiry*, 16, 6, pp.950-963.
34. Mincer J., (1993), "Education and employment, in studies in human capital, edited by Jacob Mincer, Cambridge, UK: Edward Elgar Publishing", *National Bureau of Economic Research*, 3838, pp.212-238.
35. Mincer J., (1958), "Investment in Human Capital and Personal Income Distribution", *Journal of Political Economy*, 66, pp.281-302.
36. Mora J., (1997), "Equity in Spain Higher Education", *Higher Education*, 33, pp. 233-249.
37. Mueller R., (1998), "Public- Private Wage Differentials in Canada: Quantile Regressions", *Economic Letters*, 60, 2, pp.229-235.
38. Pelagidis T., (1998), "European Unemployment: «Myths and Realities»", *Challenge*, Issue1, pp.1-7.
39. Psacharopoulos G., (1973), "Returns in Education", *An International Comparison*, Elsevier, London.
40. Psacharopoulos G., and Patrinos H., (2002), "Returns to Investment in Education: A Further Update", *Policy Research Working Paper*, 2881.
41. Psacharopoulos G., and Sanyal B., (1981), "Student Expectations and Labour Market Performance: The Case of the Philippines", *Higher Education*, 10, pp.449-472.

42. Saiti A.,and Mitrosili E.,(2005), "Parental perception the education of their adolescent children: Evidence from greek secondary education", *Journal of Career and Technical Education*,22,1, pp.9-30.
43. Saiti A. and Prokopiadou G.,(2008), "The demand for higher education in Greece", *Journal of Higher Education*, 32, 3, pp.285-296.
44. Solmon L., and Fagnano C.,(1993), "Quality of Higher education and Economic Growth in the United States", *Higher Education and Economic Growth* , edited by William Becker and Darrel Lewis,145-161, Boston, MA: Kluwer Academic Publishers.
45. Schultz Th., (1961), "Investment in Human Capital", *American Economic Review*,51, pp.1-17
46. Smith A., (1930), "*The Wealth of Nations*, ed .N.E.Cannam, *Fifth Edition*", New York, Chapter IV.
47. Statistical Service (Στατιστική Υπηρεσία), Labour Statistics (Εργατικές Στατιστικές),Series 2 (Σειρά 2), Report No.26 (Αρ. Έκθεσης 26)
48. Statistics Educational,2007/2008,Series1,Report No 40, Statistical Service, Obtainable from Printing Office Of the Republic of Cyprus.
49. US Census Bureau, Current Population Reports, P-60 Series
50. Williams T., (1972), "Educational and Aspirations: Longitudinal Evidence on Development in Canadian Youth", *Sociology of Education*, 45, 2,pp.107-133.

Πηγές από το διαδίκτυο

1. <http://www.highereducation.ac.cy/gr/index.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Πτυχιακή μελέτη : Η ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση .

Το παρόν ερωτηματολόγιο πραγματοποιείται στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας και υπό την επίβλεψη των καθηγητών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Ζητώ την συνεργασία σας η οποία είναι καθοριστική για την διεξαγωγή της ερευνάς μου. Για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δεν απαιτείται η καταχώρηση προσωπικών στοιχείων, γεγονός που εξασφαλίζει την ανωνυμία κάθε συμμετέχοντα στην έρευνα.

Φοιτήτρια :
Ταράσοβα Ελένη

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων
για τη συμμετοχή σας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΕ ΜΕ ΕΝΑ (✓) ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΑΣ (ΣΤΟ ΚΕΝΟ ΚΟΥΤΑΚΙ)

ΜΕΡΟΣ Ι: ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. 1α) Φύλο:

1β) Ηλικία.....

Ανδρας	
Γυναίκα	

2. Σχολείο στο οποίο φοιτάτε είναι :

Δημόσιο	
Ιδιωτικό	

3. Υπηκοότητα:

Κυπριακή	
Άλλη	

ΜΕΡΟΣ Ι Ι: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

4. Παρακαλώ αναφέρετε την περιοχή μόνιμης κατοικίας σας :

.....

5. Συμπληρώστε το μορφωτικό επίπεδο γονέων σας :

	πατέρας	μητέρα
Δεν τελείωσε Δημοτικό		
Απολυτήριο Δημοτικού		
Απολυτήριο Γυμνασίου		
Απολυτήριο Λυκείου		
Πτυχίο ΤΕΙ		
Πτυχίο ΑΕΙ		
Μεταπτυχιακός τίτλος		

6. Συμπληρώστε την απασχόληση των γονέων σας :

	πατέρας	μητέρα
Άνεργος		
Οικιακά		
Δημόσιος υπάλληλος		
Ιδιωτικός υπάλληλος		
Ελεύθερος επαγγελματίας		
Συνταξιούχος		

7. Ποιό είναι το μηνιαίο οικογενειακό σας εισόδημα ;

Έως	500	ευρώ	
Από	501 - 1000	ευρώ	
Από	1001 - 1500	ευρώ	
Από	1501 - 2000	ευρώ	
Από	2001 - 2500	ευρώ	
Από	2501 - 3000	ευρώ	
Από	3001 - 3500	ευρώ	
Από	3501 - 4000	ευρώ	
Από	4001 - 4500	ευρώ	
Από	4501 - 5000	ευρώ	
Πάνω από	5000	ευρώ	

8. 8α) Έχετε αδέρφια ;

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

8β) Αριθμός ☐ 8γ) Ηλικία/ες 1^{ου})..... 2^{ου})..... 3^{ου})..... 4^{ου})..... 5^{ου}).....

9. 9 α) Έχουν σπουδάσει τα αδέρφια σας ;

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

9 β) Εάν ακόμα σπουδάζουν συμπληρώστε σε ποιο έτος σπουδών βρίσκονται .....

ΜΕΡΟΣ Ι Ι Ι: ΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

10. Γενικός βαθμός του Α' τριμήνου : .....

11.Θα σπουδάζατε αυτό που θέλετε ακόμα και αν οι προοπτικές για εύρεση εργασίας μετά την λήψη του πτυχίου ήταν αποθαρρυντικές ;

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

12. Ο φόβος της ανεργίας θα σας επηρέαζε στην επιλογή του τομέα/τμήματος που θέλετε να ακολουθήσετε ;

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

13. Θα ακολουθούσατε σπουδές στη δημόσια ή ιδιωτική εκπαίδευση; (εάν η απάντησή σας είναι 'ΙΔΙΩΤΙΚΗ' περάστε στην ερώτηση 15)

Δημόσια εκπαίδευση	

Ιδιωτική εκπαίδευση	

14. Λόγος για τον οποίο επιλέγετε τη δημόσια εκπαίδευση;

Δωρεάν παιδεία	
Θεωρείτε ότι η δημόσια εκπαίδευση είναι καλύτερη από την ιδιωτική	

15. Θα συνεχίσετε τις σπουδές σας στη τριτοβάθμια εκπαίδευση ; (εάν η απάντηση που δώσατε είναι ΟΧΙ προχωρήστε στην ερώτηση 25)

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

16. Η απόφασή σας να συνεχίσετε τις σπουδές σας στη τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν :

(Συμπληρώστε με ένα (✓) το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας για κάθε μια από τις δηλώσεις που ακολουθούν)

	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ/ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	Συμφωνώ απόλυτα
Δική σας επιλογή (ισχυρή θέληση)					
Πίεση/επιρροή γονιών					
Επιρροή από τους φίλους/γνωστούς					
Αναμενόμενα οφέλη(χρηματικά, ψυχικά) στο μέλλον από την εκπαίδευση					
Η τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες στη σταδιοδρομία ενός ατόμου και καλύτερο επάγγελμα					

17. Σε ποιο επιστημονικό πεδίο ανήκουν οι σπουδές που θέλετε να ακολουθήσετε ;

1° Ανθρωπιστικές, Νομικές ή Κοινωνικές επιστήμες	
2° Θετικές σπουδές (πολυτεχνικές σχολές)	
3° Επιστήμες υγείας	
4° Τεχνολογικές σπουδές	
5° Οικονομικές και Διοικητικές επιστήμες	

18. Γιατί επιλέγετε σπουδές με αυτόν τον προσανατολισμό; (Συμπληρώστε με ένα (✓) το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας για κάθε μια από τις δηλώσεις που ακολουθούν)

	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ/ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	Συμφωνώ απόλυτα
Πιστεύω ότι αυτό το αντικείμενο έχει καλές μισθολογικές προοπτικές					
Η συγκεκριμένη σπουδή έχει μεγαλύτερο κύρος και αναγνώριση					
Με παρότρυναν οι γονείς/φίλοι					
Έχω κλίση σε αυτό το τομέα σπουδών					
Επειδή αυτό το αντικείμενο σπουδών ήθελα πάντα να ακολουθήσω και το βρίσκω πολύ ενδιαφέρον					
Η προσωπικότητα και η καθοδήγηση των καθηγητών μου με επηρέασαν στην απόφαση μου για την σχολή και τη σπουδή που θα ακολουθήσω					
Πιστεύω έχει καλύτερες προοπτικές απασχόλησης					

19. Πιστεύετε ότι έχετε τις ικανότητες που απαιτούνται (σχολική επίδοση) να εισέλθετε στο τμήμα που επιθυμείτε ; (δηλαδή είσαστε αισιόδοξοι ότι θα καταφέρετε να μπειτε στη σχολή της προτίμησής σας ;)

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

20. Τι θα κάνετε σε περίπτωση που αποτύχετε στις εισαγωγικές εξετάσεις για δημόσια πανεπιστήμια ;

Αγορά εργασίας	
Σπουδές σε ιδιωτικές σχολές οι οποίες συνήθως δεν απαιτούν εξετάσεις	
Άλλο(προσδιορίστε).....	

21. Σε ποιά χώρα θα επιλέγατε να σπουδάσετε;

Κύπρος	
Ελλάδα	
Αγγλία	
Άλλη χώρα σημειώστε	

22. Λόγος για την οποία επιλέγετε την συγκεκριμένη χώρα; (Συμπληρώστε με ένα (✓) το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας για κάθε μια από τις δηλώσεις που ακολουθούν)

	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ/ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	Συμφωνώ απόλυτα
Επιθυμώ να είμαι κοντά στους γονείς και φίλους μου					
Γιατί εκεί σπουδάζουν αδέλφια /φίλοι					
Γιατί με έχουν παροτρύνει οι γονείς (έχουν επηρεάσει)					
Επιθυμώ να σπουδάσω σε άλλη χώρα μακριά από τους γονείς					
Ευκολότερη πρόσβαση					
Το τμήμα που επιθυμώ υπάρχει μόνο εκεί					
Θεωρώ ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας που επιθυμώ να σπουδάσω είναι καλύτερα					
Για την ενδιαφέρουσα φοιτητική ζωή					

23.Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών σας , πού θα θέλατε να εργαστείτε;

Στο δημόσιο τομέα	
Στον ιδιωτικό τομέα	
Σε δική σας δουλειά	
Σε οικογενειακή επιχείρηση	

24. Απαντήστε με ένα ΝΑΙ ή ΟΧΙ για κάθε μια από τις δηλώσεις που ακολουθούν :

	ΝΑΙ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΟΧΙ
Η άποψη που επικρατεί για τις ανώτατες σπουδές επηρέασε την απόφασή μου να σπουδάσω			Πιστεύω ότι αν συνεχίσω τις σπουδές μου στη τριτοβάθμια εκπαίδευση θα βρω μια καλύτερη δουλειά στο μέλλον		
Η σπουδή που επιθυμώ να ακολουθήσω έχει καλές πιθανότητες εύρεσης εργασίας μετά την λήψη του πτυχίου			Κατά τη γνώμη μου τα οικονομικά οφέλη είναι τα σημαντικότερα οφέλη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης		
Θα έχω περισσότερα αναμενόμενα οφέλη (χρηματικά , ψυχικά)			Πιστεύω ότι με το να συνεχίσω τις σπουδές μου στη τριτοβάθμια εκπαίδευση θα προσφέρω στην κοινωνία και στους γύρω μου		

25. Απαντήστε ΜΟΝΟ αν έχετε επιλέξει την επιλογή ΔΕΝ θα συνεχίσω τις σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση . Η απόφασή σας να ΜΗΝ συνεχίσετε τις σπουδές σας οφείλεται: Απαντήστε με ένα ΝΑΙ ή ΟΧΙ για κάθε μια από τις δηλώσεις που ακολουθούν :

	ΝΑΙ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΟΧΙ
Οικονομικοί λόγοι/σπουδές ακριβή υπόθεση			Θεωρείτε ότι δεν έχετε τις κατάλληλες ικανότητες και γνώσεις		
Προσωπικοί/οικογενειακοί λόγοι			Επιθυμώ να μπω στη αγορά εργασίας να είμαι οικονομικά ανεξάρτητος		
Προσωπική επιθυμία (δεν επιθυμώ να συνεχίσω τις σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση)			Πιστεύετε ότι μια δουλειά είναι πιο ενδιαφέρουσα για εσάς παρά να σπουδάσετε		
Εάν είχα κάποια οικονομική βοήθεια από το κράτος επίδομα/δάνειο θα συνέχιζα τις σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση			Πιστεύω ότι ακόμη και χωρίς τριτοβάθμια εκπαίδευση, μπορώ να βρω μια καλή εργασία		

26. Είσατε ευχαριστημένοι με τον επαγγελματικό προσανατολισμό που σας παρέχει το σχολείο σας;

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

27. Πόσα πιστεύετε ότι θα κερδίζετε εάν κατέχετε κάποιο τίτλο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ; Ευρώ / μήνα .....

28. Πιστεύετε είναι προτιμότερο να επενδύσει κανείς στην εκπαίδευση ή να βγει κατευθείαν στην αγορά εργασίας και να έχει κάποιο εισόδημα; Συμπληρώστε με ένα (✓)

Εκπαίδευση	
Αγορά εργασίας	

29. Αν αντί να σπουδάσετε προτιμήσετε να βγείτε στην αγορά εργασίας αμέσως μετά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση πόσα πιστεύετε θα κερδίζετε το μήνα ; ευρώ/μήνα.....

30. Συμπληρώστε με ένα (✓) το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας για κάθε μια από τις δηλώσεις που ακολουθούν :

	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ/ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	Συμφωνώ απόλυτα
Οι σπουδές βελτιώνουν τους ανθρώπους					
Πιστεύω οι σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρουν στην κοινωνία και στους συνανθρώπους μας					
Πιστεύω ότι οι σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση στο μέλλον θα επιφέρουν πολλά οφέλη και κυρίως οικονομικά					
Πιστεύω πως οι σπουδές σημαίνουν μεγαλύτερο κοινωνικό κύρος					
Οι γονείς μου αποδίδουν μεγάλη αξία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση					
Οι γονείς μου δεν επιθυμούν να σπουδάσω					
Πιστεύω πως το εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα μας δεν βοηθά τους νέους να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση					
Οι περισσότεροι φίλοι μου θα διεκδικήσουν μια θέση στη τριτοβάθμια εκπαίδευση					

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ

ΚΑΛΗ ΤΥΧΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ
SEX	ΦΥΛΟ
AGE	ΗΛΙΚΙΑ
SCHOOL	ΣΧΟΛΕΙΟ
NATIONALITY	ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ
TOWN	ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
FATHER	ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΑΤΕΡΑ
MOTHER	ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΗΤΕΡΑΣ
JOBFATHER	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΑΤΕΡΑ
JOBMOTHER	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΗΤΕΡΑΣ
ISODIMA	ΕΙΣΟΔΗΜΑ
BROTHERS	ΑΔΕΛΦΙΑ
NUMBER	ΑΡΙΘΜΟΣ
STUDIEDBROTHER	ΣΠΟΥΔΑΣΑΝ ΤΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΣΑΣ
GARADE	ΒΑΘΜΟΣ/ ΕΠΙΔΟΣΗ
THASPUDAZATE	ΘΑ ΣΠΟΥΔΑΖΕΤΑΙ ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΑΝ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΥΡΕΣΗ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΗΤΑΝ ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΤΙΚΕΣ
ANERGIA	ΘΑ ΣΑΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕ Ο ΦΟΒΟΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
EKPEDEYSI	ΔΗΜΟΣΙΑ Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
LOGOS	ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
THASPUDASETE	ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΤΕ ΤΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΑΣ
EPILOGI	ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΕΠΙΛΟΓΗ
PIESI	ΠΙΕΣΗ ΓΟΝΙΩΝ
EPIROI	ΕΠΙΡΡΟΗ ΑΠΟ ΦΙΛΟΥΣ
OFELI	ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ
EYKERIES	ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
PEDIO	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΟΙ ΣΠΟΥΔΕΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ ΣΑΣ
PROOPTIKES	ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
KIROS	ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΚΥΡΟΣ
PAROTRINSI	ΠΑΡΟΤΡΥΝΣΗ ΓΟΝΕΩΝ
KLISI	ΕΧΩ ΚΛΙΣΗ ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΟΜΕΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ENDIAFERON	ΤΟ ΒΡΙΣΚΩ ΕΝΔΙΑΦΕΡΩΝ
KATHIGITES	ΜΕ ΕΠΗΡΕΑΣΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
KALITERESPROOPTIKES	ΚΑΛΥΤΕΡΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
IKANOTITA	ΕΧΕΤΕ ΤΙΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ
AROTIXIA	ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΑΠΟΤΥΧΕΤΕ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
XORA	ΧΩΡΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΕΤΕ

KONTA	KONTA ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ
ADELΦIA	KONTA ΣΤΑ ΑΔΕΛΦΙΑ
FILOI	ΠΑΡΟΤΡΥΝΣΗ ΓΟΝΕΩΝ/ΦΙΛΩΝ
ALLIXORA	ΜΑΚΡΙΑ ΣΕ ΑΛΛΗ ΧΩΡΑ
EYKOLIPROSVASI	ΕΥΚΟΛΟΤΕΡΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ
TMIMA	ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΚΕΙ
IDRIMATA	ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ
FITITIKIZOI	ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΖΩΗ
ERGASIAPU	ΠΟΥ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ
ΑΡΟΨΙ	Η ΑΠΟΨΗ ΠΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΜΟΥ
ERGASIA	ΚΑΛΕΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΕΥΡΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
PERISOTERAOFELI	ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ
KALITERIDULIA	ΘΑ ΒΡΩ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΟΥΛΕΙΑ
OIKONOMIKA	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΟΦΕΛΗ
PROSFERO	ΘΑ ΠΡΟΣΦΕΡΩ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΓΥΡΟ ΜΟΥ
AKRIVIPOTHESEI	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ
PROSOPIKOI	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΛΟΓΟΙ
EPITHIMIA	ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΙΘΥΜΙΑ
KRATOS	ΜΕ ΚΑΠΟΙΟ ΔΑΝΕΙΟ/ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΖΑ ΤΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΜΟΥ
IKANOTITES	ΔΕΝ ΕΧΩ ΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ
AGORAERGASIAS	ΕΠΙΘΥΜΩ ΝΑ ΜΠΩ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
DULIAENDIAFERUSA	ΜΙΑ ΔΟΥΛΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ
GOODJOB	ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΒΡΩ ΜΙΑ ΚΑΛΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
PROSANATOLISMOS	ΕΙΣΑΣΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΜΕ ΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΑΣ
MESPUDES	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΜΕ ΚΑΠΟΙΟ ΤΙΤΛΟ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ERGASIAEKPEDEYSI	ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΤΙΜΟΤΕΡΟ ΝΑ ΕΠΙΕΝΔΥΣΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Η ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
XORISSPUDES	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΚΑΠΟΙΟ ΤΙΤΛΟ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
VELTIONUN	ΣΠΟΥΔΕΣ ΒΕΛΤΙΩΝΟΥΝ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ
PROSFERUNKINONIA	ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
POLAOFELI	ΠΟΛΛΑ ΟΦΕΛΗ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ)
KINONIKOKIROS	ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΥΡΟΣ
AKSIA	ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΑΠΟΔΙΔΟΥΝ ΜΕΓΑΛΗ ΑΞΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
DENERITHIMUN	ΟΙ ΓΕΝΕΙΣ ΔΕΝ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΩ

SISTIMA	ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΕΝ ΒΟΗΘΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΟΥΝ
DIEKDIKISUN	ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΟΥ ΘΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΟΥΝ ΜΙΑ ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
SEX	152	0	1	0,46	0,50
AGE	152	17	20	17,47	0,67
SCHOOL	152	1	1	1	0,00
NATIONALITY	152	0	1	0,90	0,29
TOWN	152	0	1	0,67	0,47
FATHER	152	0	6	3,14	1,58
MOTHER	152	0	6	3,34	1,62
JOBFATHER	152	0	5	3,01	1,02
JOBMOTHER	152	0	5	2,30	1,19
ISODIMA	152	250	5500	2429	1,343E3
BROTHERS	152	0	1	0,91	0,28
NUMBER	139	1	5	2,14	1,08
STUDIEDBROTHER	138	0	1	0,49	0,50
GARADE	152	12	20	17,61	1,80
THASPUDAZATE	152	0	1	0,67	0,47
ANERGIA	152	0	1	0,69	0,46
EKPEDEYSI	152	0	1	0,69	0,46
LOGOS	107	0	1	0,69	0,46
THASPUDASETE	152	0	1	0,91	0,29
EPILOGI	138	0	4	3,59	0,91
PIESI	138	0	4	1,17	1,24
EPIROI	138	0	4	1,04	1,21
OFELI	138	0	4	2,99	1,20
EYKERIES	138	0	4	3,41	0,95
PEDIO	138	0	4	2,12	1,58
PROOPTIKES	138	0	4	2,73	1,13
KIROS	138	0	4	2,57	1,10
PAROTRINSI	138	0	4	1,44	1,27
KLISI	138	0	4	3,16	1,03
ENDIAFERON	138	0	4	3,07	1,15
KATHIGITES	138	0	4	1,59	1,29
KALITERESPROOPTIKES	138	0	4	2,64	1,06
IKANOTITES	138	0	1	0,89	0,31
APOTIXIA	138	0	2	1,07	0,59
XORA	138	0	3	0,91	0,97
KONTA	138	0	4	2,39	1,36
ADELFIGIA	138	0	4	1,65	1,37
FILOI	138	0	4	1,75	1,38
ALLIXORA	138	0	4	1,75	1,46
EYKOLIPROSVASI	138	0	4	2,02	1,44
TMIMA	138	0	4	1,78	1,44

IDRIMATA	138	0	4	2,61	1,22
	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
FITITIKIZOI	138	0	4	2,82	1,20
ERGASIAPU	138	0	3	1,02	1,00
AOPSI	138	0	1	0,75	0,43
ERGASIA	138	0	1	0,79	0,41
PERISOTERAOFELI	138	0	1	0,92	0,27
KALITERIDULIA	138	0	1	0,91	0,29
OIKONOMIKA	138	0	1	0,57	0,49
PROSFERO	138	0	1	0,83	0,38
AKRIVIPOTHESI	14	0	1	0,79	0,43
PROSOPIKOI	14	0	1	0,50	0,52
EPITHIMIA	14	0	1	0,50	0,52
KRATOS	14	0	1	0,79	0,43
IKANOTITES	14	0	1	0,43	0,51
AGORAERGASIAS	14	0	1	0,86	0,36
DULIAENDIAFERU SA	14	0	1	0,86	0,36
GOODJOB	14	0	1	0,64	0,49
PROSANATOLISMO S	152	0	1	0,41	0,49
MESPUDES	152	500	8000	2108	1093
ERGASIAEKPEDEY SI	152	0	1	0,88	0,32
XORISSPUDES	152	300	5000	983	491
VELTIONUN	152	0	4	3,27	1,05
PROSFERUNKINON IA	152	0	4	3,09	1,09
POLAOFELI	152	0	4	3,07	0,97
KINONIKOKIROS	152	0	4	2,95	1,05
AKSIA	152	0	4	2,86	1,12
DENEPITHIMUN	152	0	4	0,61	1,13
SISTIMA	152	0	4	0,61	1,13
DIEKDIKISUN	152	0	4	2,92	1,15

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

Πίνακες συχνότητων

Πίνακας 1.1 Κατανομή συχνότητων για το φύλο του ερωτώμενων

Φύλο	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Άνδρας	82	54	54
Γυναίκα	70	46	100
	152	100,00	

Πίνακας 1.2 Κατανομή συχνότητων για την ηλικία των ερωτώμενων

Ηλικία	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
17	91	59,9	59,9
17.5	5	3,3	63,2
18	46	30,3	93,4
19	7	4,6	98,0
20	3	2,0	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.3 Κατανομή συχνότητων για το σχολείο φοίτησης των ερωτώμενων

Σχολείο φοίτησης	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Ιδιωτικό	4	3	3
1 Δημόσιο	148	97	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.4 Κατανομή συχνότητων για την υπηκοότητα

Υπηκοότητα	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Άλλη	15	10	10
1 Κυπριακή	137	90	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.5 Κατανομή συχνότητων για την περιοχή μόνιμης κατοικίας

Περιοχή μόνιμης κατοικίας	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Χωριό	50	33	33
1 Πόλη	102	67	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.6α Κατανομή συχνοτήτων για το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα

Μορφωτικό επίπεδο του πατέρα	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Δεν τελείωσε Δημοτικό	4	2,6	2,6
1 Απολυτήριο Δημοτικού	15	9,9	12,5
2 Απολυτήριο Γυμνασίου	29	19,1	31,6
3 Απολυτήριο Λυκείου	59	38,8	70,4
4 Πτυχίο ΤΕΙ	5	3,3	73,7
5 Πτυχίο ΑΕΙ	22	14,5	88,2
6 Μεταπτυχιακός τίτλος	18	11,8	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.6β Κατανομή συχνοτήτων για το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας

Μορφωτικό επίπεδο της μητέρας	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Δεν τελείωσε Δημοτικό	2	1,3	1,3
1 Απολυτήριο Δημοτικού	16	10,5	11,8
2 Απολυτήριο Γυμνασίου	15	9,9	21,7
3 Απολυτήριο Λυκείου	62	40,8	62,5
4 Πτυχίο ΤΕΙ	9	5,9	68,4
5 Πτυχίο ΑΕΙ	30	19,7	88,2
6 Μεταπτυχιακός τίτλος	18	11,8	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.7α Κατανομή συχνοτήτων για την απασχόληση του πατέρα

Απασχόληση του πατέρα	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Άνεργος	5	3,3	3,3
1 Οικιακά	1	0,7	3,9
2 Δημόσιος υπάλληλος	42	27,6	31,6
3 Ιδιωτικός υπάλληλος	46	30,3	61,8
4 Ελεύθερος επαγγελματίας	55	36,2	98,0
5 Συνταξιούχος	3	2,0	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.7β Κατανομή συχνοτήτων για την απασχόληση της μητέρας

Απασχόληση της μητέρας	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Άνεργος	5	3,3	3,3
1 Οικιακά	44	2,8	32,2
2 Δημόσιος υπάλληλος	31	20,4	52,6
3 Ιδιωτικός υπάλληλος	44	28,9	81,6
4 Ελεύθερος επαγγελματίας	26	17,1	98,7
5 Συνταξιούχος	2	1,3	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.8 Κατανομή συχνοτήτων για το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Έως 500 ευρώ	2	1,3	1,3
1 Από 501 - 1000 ευρώ	10	6,6	7,9
2 Από 1001 - 1500 ευρώ	24	15,8	23,7
3 Από 1501 - 2000 ευρώ	29	19,1	42,8
4 Από 2001 - 2500 ευρώ	23	15,1	57,9
5 Από 2501 - 3000 ευρώ	15	9,9	67,8
6 Από 3001 - 3500 ευρώ	15	9,9	77,6
7 Από 3501 - 4000 ευρώ	8	5,3	82,9
8 Από 4001 - 4500 ευρώ	10	6,6	89,5
9 Από 4501 - 5000 ευρώ	8	5,3	94,7
10 Πάνω από 5000 ευρώ	8	5,3	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.9 Κατανομή συχνοτήτων για το αν έχουν αδέρφια

Αδέρφια	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	13	9	9
1 Ναι	139	91	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.10 Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό αδελφών που έχουν

Αριθμό αδελφών	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
1	44	31,7	31,7
2	54	38,8	70,5
3	25	18,0	88,5
4	10	7,2	95,7
5	6	4,3	100,0
	139	100,0	

Πίνακας 1.11 Κατανομή συχνοτήτων για τις ηλικίες αδελφών

Age1	Num	%	Age2	Num	%	Age3	Num	%	Age4	Num	%	Age5	Num	%
1	2	1,4	1	1	1,1	1	1	2,5	5	1	6,2	9	2	33,3
2	1	,7	2	1	1,1	7	2	5,0	8	1	6,2	13	1	16,7
3	1	,7	6	1	1,1	9	3	7,5	9	1	6,2	14	1	16,7
5	1	,7	7	2	2,1	10	1	2,5	10	1	6,2	17	1	16,7
10	7	5,0	9	3	3,2	11	4	10,0	11	1	6,2	24	1	16,7
11	1	,7	10	5	5,3	13	2	5,0	13	4	25,0		6	100,0
13	7	5,0	11	3	3,2	15	2	5,0	15	2	12,5			
14	13	9,4	12	6	6,4	16	4	10,0	17	3	18,8			
15	6	4,3	13	3	3,2	17	2	5,0	18	1	6,2			
16	7	5,0	14	6	6,4	18	1	2,5	27	1	6,2			
17	4	2,9	15	5	5,3	19	3	7,5		16	100,0			
18	4	2,9	16	7	7,4	20	2	5,0						
19	7	5,0	17	2	2,1	21	2	5,0						
20	12	8,6	18	2	2,1	22	3	7,5						
21	9	6,5	19	4	4,3	23	2	5,0						
22	11	7,9	20	3	3,2	24	1	2,5						
23	13	9,4	21	5	5,3	25	2	5,0						
24	6	4,3	22	7	7,4	26	1	2,5						
25	5	3,6	23	10	10,6	28	1	2,5						
26	4	2,9	24	4	4,3	30	1	2,5						
27	2	1,4	25	2	2,1		40	100,0						
28	3	2,2	26	1	1,1									
29	3	2,2	27	5	5,3									
30	3	2,2	28	2	2,1									
31	3	2,2	29	1	1,1									
32	2	1,4	30	1	1,1									
33	1	,7	31	1	1,1									
35	1	,7	32	1	1,1									
	139	100,0		94	100,0									

Πίνακας 1.12 Κατανομή συχνοτήτων για το αν έχουν σπουδάσει τα αδέρφια τους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	71	51	51
1 Ναι	67	49	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.13 Κατανομή συχνοτήτων για το έτος σπουδών των αδερφών

Έτος σπουδών των αδελφών	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
1 έτος	2	4	4
2 έτος	9	19	23
3 έτος	19	41	64
4 έτος	14	30	94
5 έτος	2	4	98
7 έτος	1	2	100,0
	47	100,0	

Πίνακας 1.14 Κατανομή συχνοτήτων για το γενικό βαθμό Α' τρίμηνου

Γενικός βαθμός Α' τρίμηνου	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
11.5	1	,7	,7
14	6	3,9	4,6
14.25	1	,7	5,3
14.5	1	,7	5,9
14.7	2	1,3	7,2
15	7	4,6	11,8
15.5	2	1,3	13,2
15.6	1	,7	13,8
16	17	11,2	25,0
16.4	1	,7	25,7
16.5	4	2,6	28,3
16.66	1	,7	28,9
16.9	2	1,3	30,3
17	15	9,9	40,1
17.2	1	,7	40,8
17.3	1	,7	41,4
17.4	1	,7	42,1

17.5	2	1,3	43,4
17.6	1	,7	44,1
17.75	1	,7	44,7
18	11	7,2	52,0
18.15	1	,7	52,6
18.2	1	,7	53,3
18.3	3	2,0	55,3
18.4	1	,7	55,9
18.45	2	1,3	57,2
18.5	3	2,0	59,2
18.7	3	2,0	61,2
18.75	1	,7	61,8
18.8	1	,7	62,5
18.85	1	,7	63,2
18.9	2	1,3	64,5
19	13	8,6	73,0
19.1	2	1,3	74,3
19.2	6	3,9	78,3
19.25	1	,7	78,9
19.3	5	3,3	82,2
19.36	1	,7	82,9
19.4	5	3,3	86,2
19.5	2	1,3	87,5
19.55	1	,7	88,2
19.6	3	2,0	90,1
19.7	4	2,6	92,8
19.75	1	,7	93,4
19.8	3	2,0	95,4
19.9	3	2,0	97,4
20	4	2,6	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.15 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση: "Θα σπουδάζατε αυτό που θέλετε ακόμα και αν οι προοπτικές για εύρεση εργασίας μετά την λήψη του πτυχίου ήταν αποθαρρυντικές ;"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	50	33	33
1 Ναι	102	67	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.16 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση: "Ο φόβος της ανεργίας θα σας επηρέαζε στην επιλογή του τομέα/τμήματος που θέλετε να ακολουθήσετε ;"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	47	31	31
1 Ναι	105	69	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.17 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση: "Θα ακολουθούσατε σπουδές στη δημόσια ή ιδιωτική εκπαίδευση"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Ιδιωτική	47	31	31
1 Δημόσια	105	69	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.18 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση: "Λόγος για τον οποίο επιλέγετε τη δημόσια εκπαίδευση;"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Δημόσια καλύτερη	45	30	30
1 Δωρεάν παιδεία	107	70	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.19 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση: "Θα συνεχίσετε τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	14	9	9
1 Ναι	138	91	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.20 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση : "Η απόφαση να συνεχίσω τις σπουδές μου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν δική μου επιλογή(ισχυρή θέληση)"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	5	3,6	3,6
1 Μάλλον διαφωνώ	1	,7	4,3
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	7	5,1	9,4
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	20	14,5	23,9
4 Συμφωνώ απόλυτα	105	76,1	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.21 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση: "Η απόφαση να συνεχίσω τις σπουδές μου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν από πίεση/επιρροή γονέων"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	60	43,5	43,5
1 Μάλλον διαφωνώ	24	17,4	60,9
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	30	21,7	82,6
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	18	13,0	95,7
4 Συμφωνώ απόλυτα	6	4,3	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.22 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση: "Η απόφαση να συνεχίσω τις σπουδές μου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν από επιρροή φίλων "

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	67	48,6	48,6
1 Μάλλον διαφωνώ	23	16,7	65,2
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	28	20,3	85,5
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	15	10,9	96,4
4 Συμφωνώ απόλυτα	5	3,6	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.23 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση: "Η απόφαση να συνεχίσω τις σπουδές μου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν για τα αναμενόμενα οφέλη (χρηματικά, ψυχικά) που προκύπτουν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση "

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	12	8,7	8,7
1 Μάλλον διαφωνώ	2	1,4	10,1
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	22	15,9	26,1
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	42	30,4	56,5
4 Συμφωνώ απόλυτα	60	43,5	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.24 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση: "Η απόφαση να συνεχίσω τις σπουδές μου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση λόγω του ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες στη σταδιοδρομία ενός ατόμου και καλύτερο επάγγελμα"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	3	2,2	2,2
1 Μάλλον διαφωνώ	5	3,6	5,8
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	12	8,7	14,5
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	30	21,7	36,2
4 Συμφωνώ απόλυτα	88	63,8	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.25 Κατανομή συχνοτήτων για την προτίμηση του επιστημονικού πεδίου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 1ο Ανθρωπιστικές, Νομικές και κοινωνικές επιστήμες	33	23,9	23,9
1 2° Θετικές Επιστήμες και Πολυτεχνικές Σχολές	23	16,7	40,6
2 3ο Επιστήμες Υγείας	18	13,0	53,6
3 4° Τεχνολογικές Σπουδές	44	31,9	85,5
4 5° Οικονομικές και Διοικητικές σπουδές	20	14,5	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.26 Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση κατά πόσο πιστεύουν ότι οι σπουδές με αυτόν τον προσανατολισμό που διαλέγουν έχει καλές μισθολογικές προοπτικές

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	9	6,5	6,5
1 Μάλλον διαφωνώ	9	6,5	13,0
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	30	21,7	34,8
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	52	37,7	72,5
4 Συμφωνώ απόλυτα	38	27,5	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.27 Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση ότι οι σπουδές με τον προσανατολισμό που έχουν διαλέξει έχει μεγαλύτερο κύρος και αναγνώριση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	9	6,5	6,5
1 Μάλλον διαφωνώ	11	8,0	14,5
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	39	28,3	42,8
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	51	37,0	79,7
4 Συμφωνώ απόλυτα	28	20,3	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.28 Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση ότι τους παρότρυναν οι γονείς για να διαλέξουν σπουδές με τον συγκεκριμένο προσανατολισμό

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	44	31,9	31,9
1 Μάλλον διαφωνώ	29	21,0	52,9
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	34	24,6	77,5
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	22	15,9	93,5
4 Συμφωνώ απόλυτα	9	6,5	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.29 Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση ότι διάλεξαν σπουδές με τον συγκεκριμένο προσανατολισμό επειδή έχουν κλίση σε αυτό το τομέα σπουδών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	5	3,6	3,6
1 Μάλλον διαφωνώ	5	3,6	7,2
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	18	13,0	20,3
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	45	32,6	52,9
4 Συμφωνώ απόλυτα	65	47,1	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.30 Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση ότι ήθελαν πάντα να ακολουθήσουν σπουδές με τον συγκεκριμένο προσανατολισμό

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	8	5,8	5,8
1 Μάλλον διαφωνώ	6	4,3	10,1
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	20	14,5	24,6
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	38	27,5	52,2
4 Συμφωνώ απόλυτα	66	47,8	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.31 Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση ότι στην επιλογή του τομέα σπουδών που έχουν διαλέξει τους επηρέασε η προσωπικότητα και η καθοδήγηση των καθηγητών τους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	41	29,7	29,7
1 Μάλλον διαφωνώ	19	13,8	43,5
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	46	33,3	76,8
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	20	14,5	91,3
4 Συμφωνώ απόλυτα	12	8,7	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.32 Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την δήλωση ότι διαλέγουν το συγκεκριμένο τομέα σπουδών επειδή πιστεύουν ότι έχει καλύτερες προοπτικές απασχόλησης.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	6	4,3	4,3
1 Μάλλον διαφωνώ	10	7,2	11,6
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	44	31,9	43,5
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	45	32,6	76,1
4 Συμφωνώ απόλυτα	33	23,9	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.33 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν πιστεύουν ότι έχουν τις ικανότητες που απαιτούνται για να εισέλθουν στο τμήμα που επιθυμούν.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	15	11	11
1 Ναι	123	89	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.34 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση τι θα κάνουν σε περίπτωση που αποτύχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις για δημόσια πανεπιστήμια

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Αγορά εργασίας	20	14	14
1 Σπουδές σε ιδιωτικές σχολές	89	65	79
2 Άλλο	29	21	100,0
	138		

Πίνακας 1.35 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση τι θα κάνουν σε περίπτωση που αποτύχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις για δημόσια πανεπιστήμια, για να προσδιορίσουμε την επιλογή Άλλο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Θα ξαναπροσπαθήσουν την επόμενη χρονιά	19	66	66
1 Σπουδές στο εξωτερικό Αγγλία	7	24	90
2 Κυβερνητικές εξετάσεις/ αστυνομία	2	7	97
3 Γαλλία	1	3	100,0
	29		

Πίνακας 1.36 Κατανομή συχνοτήτων για την χώρα προτίμησης για σπουδές

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Κύπρος	62	44,9	44,9
1 Ελλάδα	35	25,4	70,3
2 Αγγλία	32	23,2	93,5
3 Άλλη χώρα	9	6,5	100,0
	138		

Πίνακας 1.37 Κατανομή συχνοτήτων για τον προσδιορισμό της Άλλης χώρας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Γερμανία	2	22	22
1 Αμερική	3	34	56
2 Ιταλία	1	11	67
3 Ουγγαρία	1	11	78
4 Ολλανδία	1	11	89
5 Άμστερνταμ	1	11	100,0
	9		

Πίνακας 1.38 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση "Επιλέγω αυτή τη χώρα επειδή επιθυμώ να είμαι κοντά στους γονείς μου και τους φίλους μου"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	22	15,9	15,9
1 Μάλλον διαφωνώ	10	7,2	23,2
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	33	23,9	47,1
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	38	27,5	74,6
4 Συμφωνώ απόλυτα	35	25,4	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.39 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση "Επιλέγω αυτή τη χώρα επειδή εκεί σπουδάζουν αδέρφια/φίλοι μου "

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	42	31	31
1 Μάλλον διαφωνώ	21	15	46
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	32	23	69
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	29	21	90
4 Συμφωνώ απόλυτα	14	10	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.40 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση: "Επιλέγω αυτή τη χώρα επειδή με έχουν παροτρύνει οι γονείς μου"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	39	28,3	28,3
1 Μάλλον διαφωνώ	19	13,8	42,0
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	32	23,2	65,2
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	33	23,9	89,1
4 Συμφωνώ απόλυτα	15	10,9	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.41 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση "Επιλέγω αυτή τη χώρα επειδή επιθυμώ να σπουδάσω ε άλλη χώρα μακριά από τους γονείς"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	42	30	30
1 Μάλλον διαφωνώ	18	13	43
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	33	24	67
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	22	16	83
4 Συμφωνώ απόλυτα	23	17	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.42 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση "Επιλέγω αυτή τη χώρα λόγω του ότι έχει ευκολότερη πρόσβαση"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	32	23	23
1 Μάλλον διαφωνώ	16	12	35
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	35	25	60
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	27	20	80
4 Συμφωνώ απόλυτα	28	20	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.43 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση: "Επιλέγω αυτή τη χώρα λόγω του τμήμα που επιθυμώ να εισέλθω υπάρχει μόνο εκεί"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	40	29	29
1 Μάλλον διαφωνώ	17	12	41
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	38	28	69
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	19	14	83
4 Συμφωνώ απόλυτα	24	17	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.44 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση "Επιλέγω αυτή τη χώρα επειδή θεωρώ ότι έχει τα καλύτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	13	9	9
1 Μάλλον διαφωνώ	8	7	16
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	38	27	43
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	40	29	72
4 Συμφωνώ απόλυτα	39	28	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.45 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση "Επιλέγω αυτή τη χώρα για την ενδιαφέρουσα φοιτητική ζωή"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	9	7	7
1 Μάλλον διαφωνώ	9	7	14
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	33	24	38
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	34	25	63
4 Συμφωνώ απόλυτα	53	37	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.46 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση που θα ήθελαν να εργαστούν μετά την λήψη του πτυχίου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Δημόσιο	59	43	43
1 Ιδιωτικός τομέας	25	18	61
2 Δική σας δουλειά	46	33	94
3 Σε οικογενειακή επιχείρηση	8	6	100,0
	138		

Πίνακας 1.47 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν η άποψη που επικρατεί για τις ανώτατες σπουδές επηρέασε την απόφασή τους να σπουδάσουν

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	34	25	25
1 Ναι	104	75	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.48 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση ότι η σπουδή που επιθυμεί να εξακολουθήσει έχει καλές πιθανότητες εύρεσης εργασίας μετά την λήψη πτυχίου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	29	21	21
1 Ναι	109	79	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.49 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση ότι θεωρούν ότι θα έχουν περισσότερα αναμενόμενα οφέλη στο μέλλον

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	11	8	8
1 Ναι	127	92	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.50 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση ότι θεωρούν πως εάν συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα βρουν μια καλύτερη δουλειά στο μέλλον

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	13	9	9
1 Ναι	125	91	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.51 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση αν τα οικονομικά οφέλη είναι τα σημαντικότερα οφέλη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	77	57	57
1 Ναι	60	43	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.52 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση εάν πιστεύουν ότι με το να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα προσφέρουν στην κοινωνία και στους γύρω τους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	24	17	17
1 Ναι	114	83	100,0
	138	100,0	

Πίνακας 1.53 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση ότι η απόφαση να μην συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οφειλόταν στους οικονομικούς λόγους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	3	21	21
1 Ναι	11	79	100,0
	14	100,0	

Πίνακας 1.54 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση ότι η απόφαση να μην συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οφειλόταν στους οικογενειακούς/προσωπικούς λόγους, και ήταν δική τους προσωπική επιθυμία

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	7	50	50
1 Ναι	7	50	100,0
	14	100,0	

Πίνακας 1.55 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν είχαν κάποια βοήθεια από το κράτος θα συνέχιζαν ή όχι τις σπουδές τους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	3	21	21
1 Ναι	11	79	100,0
	14	100,0	

Πίνακας 1.56 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν θεωρούν πως έχουν κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	7	50	50
1 Ναι	7	50	100,0
	14	100,0	

Πίνακας 1.57 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση επιθυμώ να μπω στην αγορά εργασίας για να είμαι οικονομικά ανεξάρτητος

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	2	14	14
1 Ναι	12	86	100,0
	14	100,0	

Πίνακας 1.58 Κατανομή συχνοτήτων για την δήλωση εάν βρίσκουν την δουλειά πιο ενδιαφέρουσα από ότι τις σπουδές

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	2	14	14
1 Ναι	12	86	100,0
	14	100,0	

Πίνακας 1.59 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν πιστεύουν ότι ακόμη και χωρίς τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να βρουν μια καλή εργασία

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	5	36	36
1 Ναι	9	64	100,0
	14	100,0	

Πίνακας 1.60 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν είναι ευχαριστημένοι με τον επαγγελματικό προσανατολισμό που τους παρέχει το σχολείο τους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Όχι	90	59	59
1 Ναι	62	41	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.61 Κατανομή συχνοτήτων για αναμενόμενο εισόδημα (ευρώ/μήνα) με σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Ευρώ/μήνα	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
500	1	,7	,7
600	1	,7	1,3
800	1	,7	2,0
900	1	,7	2,6
950	1	,7	3,3
1000	11	7,2	10,5
1200	3	2,0	12,5
1300	1	,7	13,2
1400	2	1,3	14,5
1500	30	19,7	34,2
1600	3	2,0	36,2
1700	3	2,0	38,2
1789	1	,7	38,8
1800	10	6,6	45,4
1900	1	,7	46,1
2000	41	27,0	73,0
2500	9	5,9	78,9
3000	16	10,5	89,5
4000	8	5,3	94,7
5000	5	3,3	98,0
6000	2	1,3	99,3
8000	1	,7	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.62 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση "Τι είναι προτιμότερο να επενδύσει κανείς στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή στην αγορά εργασίας"

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Αγορά εργασίας	18	12	12
1 Εκπαίδευση	134	88	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.63 Κατανομή συχνοτήτων για αναμενόμενο εισόδημα (ευρώ/μήνα) χωρίς σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Ευρώ/μήνα	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
300	2	1,3	1,3
400	3	2,0	3,3
500	13	8,6	11,8
547.85	1	,7	12,5
600	3	2,0	14,5
700	16	10,5	25,0
750	7	4,6	29,6
780	1	,7	30,3
800	16	10,5	40,8
900	6	3,9	44,7
1000	53	34,9	79,6
1200	2	1,3	80,9
1220	1	,7	81,6
1300	2	1,3	82,9
1400	1	,7	83,6
1500	17	11,2	94,7
1550	1	,7	95,4
1600	1	,7	96,1
2000	3	2,0	98,0
3000	2	1,3	99,3
5000	1	,7	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.64 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν θεωρούν ότι οι σπουδές βελτιώνουν τους ανθρώπους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	8	5,3	5,3
1 Μάλλον διαφωνώ	2	1,3	6,6
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	14	9,2	15,8
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	45	29,6	45,4
4 Συμφωνώ απόλυτα	83	54,6	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.65 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν οι σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρουν στην κοινωνία και στους συνανθρώπους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	6	3,9	3,9
1 Μάλλον διαφωνώ	8	5,3	9,2
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	23	15,1	24,3
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	44	28,9	53,3
4 Συμφωνώ απόλυτα	71	46,7	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.66 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν πιστεύουν πως οι σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα επιφέρουν πολλά οφέλη και κυρίως οικονομικά

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	4	2,6	2,6
1 Μάλλον διαφωνώ	4	2,6	5,3
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	31	20,4	25,7
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	52	34,2	59,9
4 Συμφωνώ απόλυτα	61	40,1	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.67 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν πιστεύουν πως οι σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αν πιστεύουν ότι οι σπουδές σημαίνουν μεγαλύτερο κοινωνικό κύρος

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	6	3,9	3,9
1 Μάλλον διαφωνώ	5	3,3	7,2
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	37	24,3	31,6
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	47	30,9	62,5
4 Συμφωνώ απόλυτα	57	37,5	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.68 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση αν οι γονείς τους αποδίδουν μεγάλη αξία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	8	5,3	5,3
1 Μάλλον διαφωνώ	6	3,9	9,2
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	41	27	36,2
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	42	27,6	63,8
4 Συμφωνώ απόλυτα	55	36,2	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.69 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν οι γονείς τους δεν επιθυμούν να σπουδάσουν τα παιδιά τους

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	110	72,4	72,4
1 Μάλλον διαφωνώ	14	9,2	81,6
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	12	7,9	89,5
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	10	6,6	96,1
4 Συμφωνώ απόλυτα	6	3,9	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.70 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν το εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα μας δεν βοηθά τους νέους να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	7	4,6	4,6
1 Μάλλον διαφωνώ	14	9,2	13,8
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	79	52	65,8
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	25	16,4	82,2
4 Συμφωνώ απόλυτα	27	17,8	100,0
	152	100,0	

Πίνακας 1.71 Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εάν οι περισσότεροι φίλοι των ερωτώμενων θα διεκδικήσουν μια θέση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0 Διαφωνώ απόλυτα	6	3,9	3,9
1 Μάλλον διαφωνώ	14	9,2	13,2
2 Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	28	18,4	31,6
3 Συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό	42	27,6	59,2
4 Συμφωνώ απόλυτα	62	40,8	100,0
	152	100,0	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

Ακολουθούν οι εμπειρικές έρευνες που χρησιμοποιήθηκαν για την προπαρασκευή του ερωτηματολογίου όπως και στο θεωρητικό και εμπειρικό μέρος της παρούσας εργασίας.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
1) Menon 1997a	Κύπρος 1993-1994 Δείγμα: 811 μαθητές.	Το άρθρο εξετάζει τους λόγους για τη υψηλή ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Κύπρο.	-Η προσωπική επιθυμία των υποψήφιων φοιτητών. Γονική ενθάρρυνση. -Ικανότητες -Με την απόκτηση κάποιου τίτλου σπουδών θα έχουν υψηλότερη κοινωνική θέση, καλύτερη δουλειά και οικονομικά οφέλη.	Τα συμπεράσματα δείχνουν ότι οι κύπριοι σπουδαστές στηρίζονται πρώτα στις δικές τους επιλογές και στη δική τους επιθυμία όταν αποφασίζουν να πάνε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η γονική ενθάρρυνση είναι ισχυρή, αλλά μη επιδρούσα, τουλάχιστον σύμφωνα με τους ερωτώμενους. Οι κύπριοι σπουδαστές συνδέουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση με μια ενδιαφέρουσα ζωή και θεωρούν ότι οι νέοι πρέπει να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερη γνώση και να βελτιωθούν ως άτομα. Επίσης οι έρευνα έδειξε ότι πιστεύουν στον εαυτό τους και ότι είναι αισιόδοξοι για το μέλλον και έχουν μεγάλη εμπιστοσύνη στις δυνατότητές τους. Δήλωσαν ότι πιστεύουν ότι είναι ευφυείς ως άτομα και ότι έχουν ικανότητες για να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα οικονομικά και επαγγελματικά οφέλη επηρεάζουν την απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση, δηλώνουν ότι είναι μία επένδυση που θα έχει θετικά αποτελέσματα στο μέλλον και ότι θα τους επιφέρει μια καλύτερη εργασία με μεγαλύτερες απολαβές. Οικονομικοί παράγοντες είχαν μέση σπουδαιότητα στην απόφαση όπως επίσης και ο κίνδυνος ανεργίας μετά από την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, οι σπουδαστές σύνδεσαν την τριτοβάθμια εκπαίδευση με την υψηλότερη κοινωνική θέση.

			-Κοινωνία Κύπρου.	της	Ένας άλλος παράγοντας επιρροής αφορά την κυπριακή κοινωνία, η οποία, σύμφωνα με τους σπουδαστές, επηρεάζει ιδιαίτερα την απόφαση να ακολουθηθεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση.
			Οικονομικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί παράγοντες.	και	Συνολικά συμπεράσματα της έρευνας είναι διάφοροι είναι οι παράγοντες που συνδέονται με την απόφαση των σπουδαστών να συνεχίσουν τις ανώτατες σπουδές. Οι οικονομικές, κοινωνικές, και θεσμικές δυνάμεις διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην παρούσα απόφαση. Επιπλέον, φίλοι. οι δάσκαλοι και οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας θεωρούνται μια δευτερεύουσα πηγή επιρροής στο σπουδαστή. Αυτό που εμφανίζεται να παίζει έναν κύριο ρόλο στην απόφαση του ατόμου να συνεχίσει την εκπαίδευσή του/της είναι η προσωπική πεποίθησή του/της ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μια ενδιαφέρουσα εμπειρία και επιφέρει οικονομικά, ψυχικά, ατομικά και κοινωνικά οφέλη.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
2) Σαΐτη Α., και οι συνεργάτες 2008.	Αθήνα 2001-2002 Δείγμα: 400 σπουδαστές που εγγράφηκαν στο τελικό έτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	Η έρευνα εστιάζει στους λόγους για τους οποίους οι υποψήφιοι φοιτητές επιλέγουν να ακολουθήσουν τις μελέτες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.	-Ισχυρή προσωπική επιθυμία σπουδαστή. -Ποιοτική γνώση που προσφέρει η τριτοβάθμια εκπαίδευση. -Ευκαιρίες για σταδιοδρομία -Οικογένεια. -Γονική πίεση.	Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι σπουδαστές της Ελλάδας επιλέγουν να ακολουθήσουν τις σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση για διάφορους λόγους αλλά κυρίως λόγο της ισχυρής επιθυμίας για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και επειδή η τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρει υψηλό επίπεδο γνώσης και δημιουργεί ευκαιρίες για σταδιοδρομία. Ο καθοριστικός παράγοντας για την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν ότι οι σπουδαστές συμφωνούν ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχει στους ανθρώπους υψηλή και ποιοτική γνώση. Επίσης ότι με την ολοκλήρωση των σπουδών και την κατοχή πτυχίου οι άνθρωποι έχουν περισσότερες ευκαιρίες για τη σταδιοδρομία. Οικογένεια και το μηνιαίο εισόδημα εμφανίστηκαν , να είναι ισχυρός παράγοντας στην ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η γονική πίεση είναι κύρια πηγή επιρροής στις αποφάσεις των σπουδαστών να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
3) Menon et al. 2007	Ελλάδα 2003-2004 Δείγμα 220 φοιτητές του ακαδημαϊκού έτους 2003-2004 στο Χαροκόπειο πανεπιστήμιο και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.	Μελέτησαν την ορθολογιστική συμπεριφορά των μαθητών πριν την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση . ερεύνησαν το βαθμό στον οποίο οι υποψήφιοι φοιτητές συμμετέχουν στην αναζήτηση πληροφοριών πριν από την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.	Η πιθανότητα της αναζήτησης πληροφοριών εκ μέρους των υποψήφιων σπουδαστών εξαρτάται -1) κοινωνικοοικονομική θέση -2) η σημασία της απόφασης για το σπουδαστή -3)το γεγονός εάν είχαν αποκτήσει ικανοποιητικές πληροφορίες πριν από την τελική επιλογή . -Οι σπουδαστές με υψηλότερη κοινωνικοοικονομικοί θέση ήταν πιθανότερο να συμμετέχουν στην αναζήτηση πληροφοριών.	Η ανάλυση των ερωτηματολογίων έδειξε ότι οι φοιτητές του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου είχαν εξετάσει άλλες εναλλακτικές λύσεις όπως τα ιδιωτικά κολλέγια ή τα πανεπιστήμια στο εξωτερικό σε μια πολύ μεγαλύτερη έκταση από πανεπιστημιακή των σπουδαστών του πανεπιστημίου Αθηνών. Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στο γεγονός ότι το Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει μεγάλη ανταγωνιστικότητα και είναι περισσότερο δημοφιλές και κατά συνέπεια έχει υψηλότερο βαθμό δυσκολίας στην εισαγωγή. Αντίθετα, το Χαροκόπειο είναι λιγότερο δημοφιλές γεγονός που καθιστά τους υποψήφιους φοιτητές να εξετάσουν άλλες εναλλακτικές λύσεις πριν από την τελική απόφαση εγγραφής. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα, η μεγάλη πλειοψηφία των φοιτητών δεν είχε επισκεφτεί οποιοδήποτε πανεπιστήμιο πριν από την επιλογή ενός οργάνου ανώτατης εκπαίδευσης και ένα πολύ υψηλό ποσοστό δεν είχε ζητήσει τις πληροφορίες για οποιοδήποτε πανεπιστήμιο πριν αποφασίσει σε ποια σχολή θα γραφτεί. . Για μια απόφαση τόσο σημαντική όσο η επιλογή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα περιμέναμε μεγάλη συμμετοχή από την μεριά των υποψηφίων .Κατά συνέπεια, τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται σε αυτό το έγγραφο δεν παρέχουν σαφή συμπεράσματα για την ανθρώπινη συμπεριφορά .

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
4) Demetriades 1989	Κύπρος Δεκαετία του 1980.	Ασχολήθηκε με την μελέτη του εκπαιδευτικού προγραμματισμού. στην Κύπρο. Η αναγνώριση της σημασίας της επένδυσης στην εκπαίδευση παρέχει της απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στο εργατικό δυναμικό το οποίο με την σειρά του είναι απαραίτητο για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας χώρας.	-Εργατικό δυναμικό με κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες. -Αυξάνει τις αποδοχές (μισθολογικές διαφοροποιήσεις) -Εκπαίδευση συμβάλλει στην ισότητα (κοινωνική άνοδος). -Τριτοβάθμια εκπαίδευση: μέσο για καλοπληρωμένο επάγγελμα(οικονομικά οφέλη)	Τα κοινωνικά άμεσα οφέλη είναι η υψηλότερη παραγωγικότητα των μορφωμένων εργαζομένων και οι πρόσθετες συνεισφορές στο εθνικό εισόδημα κατά τη διάρκεια της ενεργής ζωής των ατόμων. Η αμοιβή που προκύπτει από την επένδυση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι τέτοια που δίνει κίνητρα σε ένα άτομο να συνεχίσει τις σπουδές του στη τριτοβάθμια εκπαίδευση για να επιτύχει ένα σχετικά υψηλό εισόδημα στο μέλλον. Η εκπαίδευση προσφέρει υψηλότερο βιοτικό επίπεδο και κοινωνική ευημερία. Τα συμπεράσματα για τη Κύπρο προσαρμόζονται σε άλλα διεθνή αποτελέσματα, δηλαδή ότι το ποσοστό απόδοσης σε όλες τις μορφές εκπαίδευσης είναι θετική και η εκπαίδευση είναι μια κερδοφόρα μορφή επένδυσης και για το σπουδαστή και την οικογένεια του και για την κοινωνία.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
5) Campbell and Siegel 1967	ΗΠΑ 1919-1964	Υπολόγισαν για το διάστημα 1919-1964 την επίδραση των πραγματικών δαπανών για δίδακτρα και του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών στον αριθμό των ατόμων που φαίνονται εγγεγραμμένοι σε ανώτατα ιδρύματα. (εξαρτημένη μεταβλητή ο λόγος εγγεγραμμένων προς το σύνολο αποφοίτων πληθυσμιακής ομάδας 18-24 ετών που δεν υπηρετούσαν στις ένοπλες δυνάμεις και αυτό επειδή τα άτομα που ανήκαν σ' αυτήν την ομάδα ακόμα και αν επιθυμούσαν να ακολουθήσουν ανώτερη εκπαίδευση δεν θα μπορούσαν) .	Εισόδημα -Πραγματικό κόστος εκπαίδευσης(ύψος διδάκτρων) το κόστος επηρεάζει την επιλογή του εκπαιδευτικού ιδρύματος . -Μελλοντική αμοιβή.	Ζήτηση βρέθηκε θετική συνάρτηση του εισοδήματος, του δείκτη τιμών του καταναλωτή και αρνητική συνάρτηση του πραγματικού κόστους της εκπαίδευσης. Η μελέτη της επίδρασης του κόστους της εκπαίδευσης του άμεσου κόστους της εκπαίδευσης στην επιλογή των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους, εστιάζει στις συνέπιες στη ζήτηση από τις μεταβολές στο ύψος των διδάκτρων. Η επίδραση του άμεσου κόστους επηρεάζει την επιλογή του ιδρύματος ή την επιλογή της συνέχισης των σπουδών. Κίνητρο οι υψηλότερες αμοιβές.
Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
6) Hopkins 1974	ΗΠΑ 1963-64	Επιχείρησε να διακρίνει κάτω από ποιες συνθήκες επιλέγονται τα ιδιωτικά έναντι των δημοσίων ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ποιοι παράγοντες οδηγούν στην επιλογή συνέχισης των σπουδών έναντι της επιλογής ένταξης στην αγορά εργασίας.	-Μορφωτικό επίπεδο του αρχηγού της οικογένειας -Οικογενειακό εισόδημα	Επίσης στατιστικά σημαντική θετική βρέθηκε η επίδραση του μορφωτικού επιπέδου του αρχηγού της οικογένειας, ενώ αρνητική βρέθηκε η επίδραση του εισοδήματος της οικογένειας(το υψηλό οικογενειακό εισόδημα ενισχύει τη ζήτηση για ιδιωτική εκπαίδευση).

			-Υψος διδάκτρων -Αρνητική επίδραση η μαθησιακή ικανότητα -Εισόδημα των πτυχιούχων υπερέχει έναντι των μη πτυχιούχων	Επίσης βρέθηκε ότι όσο αυξάνονται τα διδάκτρα στη δημόσια εκπαίδευση, μειώνετε η αντίστοιχη ζήτηση. Οι φοιτητές που προέρχονται από εύπορες οικογένειες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο δεν έχουν την τάση να επιλέξουν την εργασία ως διέξοδο μετά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπερασματικά το ύψος των διδάκτρων (άμεσο κόστος της εκπαίδευσης) καθορίζει την επιλογή συνέχισης των σπουδών καθώς και την επιλογή του ιδρύματος. Το εισόδημα και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας είναι οι παράγοντες με τις κυρίαρχες επιδράσεις στη διαδικασία λήψης της απόφασης για την απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης τα οικονομικά οφέλη και η μαθησιακή ικανότητα των ατόμων.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
7) Handa and Skolnik 1975	Καναδάς 1950-1965. Δείγμα: φοιτητές και υποψήφιοι φοιτητές στα πανεπιστήμια του Ontario του Καναδά.	Ανέπτυξαν ένα υπόδειγμα ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπου το ύψος ετήσιων εγγραφών σε πανεπιστήμια του Ontario εμφανίζονται ως συνάρτηση του άμεσου κόστους , διαφορετικών συνδυασμών μισθών ή και ανεργίας για άτομα που δεν κατέχουν δίπλωμα πανεπιστημίου , το ύψος του οικογενειακού εισοδήματος και των μισθολογικών διαφορών πτυχιούχων και μη πτυχιούχων .	-Άμεσο κόστος. -Διαθέσιμο εισόδημα. -Επίδραση ανεργίας ασθενής. -Αποδοχές.	Τα συμπεράσματα που προκύπτουν επιβεβαιώνουν την αρνητική επίδραση του άμεσου κόστους στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση στο Ontario του Καναδά. Η μερική απασχόληση αυξάνει τα ατομικά τους εισοδήματα και υπάρχει θετική επίδραση στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση , επίσης η απασχόληση αντισταθμίζει την αρνητική επίδραση της απώλειας εισοδημάτων λόγω παρακολούθησης των σπουδών. Η επίδραση της ανεργίας στα επίπεδα εγγραφών στα Πανεπιστήμια του Ontario αποδείχθηκε ασθενής τόσο για τους φοιτητές όσο και για τους υποψήφιους φοιτητές. Οι μεταβολές μέσω των αποδοχών των πτυχιούχων και κατόχων μεταπτυχιακών τίτλων επηρεάζει σημαντικά τις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Επίσης βρέθηκε ότι πιθανότητα εύρεσης εργασίας ασκεί πολύ μεγάλη επίδραση στις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους απ'ότι η πληροφόρηση σχετικά με τον μέσο μισθό με τον οποίο αμείβονται τα άτομα με αντίστοιχα επίπεδα εκπαίδευσης στην αγορά εργασίας.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
8) Lehr and Newton1978	Oregon (2100 τελειόφοιτοι σπουδαστές στο Oregon)	Εξέτασε την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στο Oregon και αποτύπωσαν προφίλ των σπουδαστών που επιλέγουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους ή όχι.	-Ανεργία. -Δαπάνες για σπουδές. -Χρηματοδοτήσεις. -Φύλο. -Εισόδημα, επιδόσεις.	Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στα επίπεδα ανεργίας και στη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, συγκεκριμένα βρέθηκε ότι η αύξηση των επιπέδων ανεργίας περιορίζει τις ευκαιρίες απασχόλησης των νέων και το κόστος ευκαιρίας της εκπαίδευσης μειώνεται με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ζήτηση για σπουδές. Οι σπουδαστές που φοιτούν σε δημόσια σχολεία προέρχονται από οικογένειες χαμηλών εισοδηματικών τάξεων και στηρίζονται σε οικονομικά βοηθήματα που παρέχει η πολιτεία, έχουν την τάση να εγγραφούν σε κοντινά στον τόπο κατοικίας τους ιδρύματα. Δεν υπήρχαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα ή ανάμεσα στα άτομα με διαφορετική εθνικότητα σχετικά με την επιλογή ανάμεσα σε εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι οικονομικοί περιορισμοί και οι σχολικές επιδόσεις είναι οι παράγοντες που ασκούν την μεγαλύτερη επίδραση στις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο ακριβό και καταξιωμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα.
9) Mora 1997	Ισπανία χρησιμοποιώντας στοιχεία από τους Οικονομικούς προϋπολογισμούς 1990-91 Δείγμα 7020	Επιχείρησε να εντοπίσει τις διαφοροποιήσεις στα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των ατόμων που έχουν πανεπιστημιακή	-Κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο (μορφωτικό επίπεδο γονέων, οικογενειακό εισόδημα) -Φύλο .	Συμπερασματικά από τις αναλύσεις προέκυψε ότι το μορφωτικό επίπεδο και των δύο γονέων επηρεάζει την πιθανότητα πρόσβασης των ατόμων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως επίσης και το επίπεδο εκπαίδευσης του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος των ατόμων. Επίσης βρέθηκε ότι οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα κατά 2/3 από τους άνδρες να ανήκουν στην πληθυσμιακή ομάδα

	άτομα, τα 2205 άτομα με πανεπιστημιακή εκπαίδευση	εκπαίδευση σε σχέση με αυτά που δεν έχουν.	-Ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.	με ανώτατη εκπαίδευση (τηρούμενων των άλλων παραγόντων σταθερών), γεγονός που σχετίζεται άμεσα με την τάση ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας.
Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
10) Katircioglu, 2009	Βόρια Κύπρος (1979-2007)	Επιχείρησε να εντοπίσει την μακροπρόθεσμη σχέση της αύξησης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της οικονομικής ανάπτυξης. Η μελέτη ερευνά εμπειρικά τη μακροπρόθεσμη σχέση ισορροπίας και τη σχέση μεταξύ αύξησης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της οικονομικής ανάπτυξης της βόρειας Κύπρου.	-Κοινωνικοί, οικονομικοί παράγοντες. -Η σύνθεση της οικογένειας, μέγεθος, δίδακτρα σπουδαστών, το εισόδημα του αρχηγού της οικογένειας. -Οικονομική ανάπτυξη	Η τριτοβάθμια εκπαίδευση συμβάλλει στο εθνικό εισόδημα, την απασχόληση, και των πλούτο της χώρας. Αυξάνει το βιοτικό επίπεδο. Οι παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση για την εκπαίδευση είναι κοινωνικοί και οικονομικοί. Η γεωγραφική θέση της κατοικίας , το μέγεθος η σύνθεση της οικογένειας, το επάγγελμα του αρχηγού της οικογένειας, δίδακτρα σπουδαστών, ευκαιρίες υποτροφιών. Η σημαντικότερη εύρεση αυτής της μελέτης είναι ότι η ανάπτυξη στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υποκινεί την οικονομική ανάπτυξη της βόρειας Κύπρου.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
11) Σαΐτη και οι συνεργάτες 2005	Ελλάδα Συλλογή δεδομένων από 200 γονείς νεαρών ηλικίας (50 ετών) 200-2001	Επιχείρησαν να μελετήσουν τη γονική αντίληψη σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών και τη σταδιοδρομία.	-Δημογραφικό, πολιτισμικό, κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον της οικογένειας . -Το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων , οι προσδοκίες στο χώρο εργασίας των γονέων, επίβλεψη στο σπίτι, καθώς και φιλοδοξίες και προσδοκίες, καθορίζουν την συμμετοχή των γονέων στην επιλογή για την εκπαίδευση, την εργασία και την καριέρα των παιδιών .	Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι Έλληνες γονείς καθοδηγούν τα παιδιά τους να παρακολουθήσουν από την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και όχι στις τεχνικές εκπαίδευσης για πολλούς λόγους αλλά κυρίως: τεχνικής εκπαίδευσης που αποτρέπει τα παιδιά από το να συνεχίσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ελληνική δευτεροβάθμιας τεχνικής εκπαίδευσης που παρέχει ένα χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, και υπάρχουν λίγες ευκαιρίες σταδιοδρομίας. Δεδομένου ότι οι Έλληνες γονείς πιστεύουν ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν προετοιμάζει τα παιδιά για την είσοδο σε ένα κατάλληλο επάγγελμα, το έγγραφο επισημαίνει ότι το σχολείο στην επαγγελματική πρόγραμμα είναι ένα σημαντικό θέμα για τη βελτίωση της απόδοσης εργασίας. Ειδικότερα, η συμμετοχή των γονέων θεωρείται η πιο σημαντική επίδραση στην εξέλιξη του φοιτητή ,η επιρροή των γονέων στην εκπαίδευση των εφήβων και των αποφάσεων καριέρα στην Ελλάδα είναι το αντικείμενο μιας σειράς θεσμικών, κοινωνικών, οικονομικών παραγόντων και της απασχόλησης

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Αποτελέσματα
12) Psacharopoulos and Sanyal 1981	10000 σπουδαστές και 5000 εργαζόμενοι πτυχιούχοι, Φιλιππίνες, 1977	Εκπαίδευση και μισθολογικές διαφοροποιήσεις	Προσδοκίες ατόμων επηρεάζονται -Μορφωτικό επίπεδο, εισόδημα γονέων -Ο χρόνος αναζήτησης της μελλοντικής τους απασχόλησης.	Από τους ερωτώμενους σπουδαστές ζητήθηκε να αναφέρουν το ύψος των μικτών αμοιβών τους στην αρχή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας, μετά από 5 χρόνια υπηρεσίας και μετά από δέκα χρόνια υπηρεσίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν την αναμενόμενη αύξηση των αποδοχών για τους σπουδαστές ήταν περίπου ίση με την πραγματική των εργαζομένων. Επίσης διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν ρεαλιστικές προσδοκίες σχετικά με τις ανισότητες στις αποδοχές ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες μετά από 10 έτη εργασία. Συμπερασματικά τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι σπουδαστές έχουν ρεαλιστικές προσδοκίες σχετικά με τα επίπεδα αμοιβών και τη δομή της εργασίας. Η αναμενόμενη αποδοτικότητα της επένδυσης στην εκπαίδευση ταυτίζεται με την πραγματική και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι καθοριστικός παράγοντας που επηρεάζει τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προσδοκίες και επιλογές των ατόμων. Επίσης βρέθηκε ότι το χρονικό διάστημα που χρειάζεται για να βρουν δουλειά επηρεάζεται από το οικονομικό υπόβαθρο της οικογένειας των ερωτώμενων και τις επιδόσεις (υψηλές επιδόσεις μικρότερο χρονικό διάστημα για την εύρεση εργασίας), αυτό επηρεάζει τις μελλοντικές απολαβές με την έννοια ότι τα άτομα στο διάστημα που θα αναζητούν δουλειά θα στερηθούν επαγγελματική εμπειρία, αυτό

			-Πηγή και κάλυψη των εξόδων των σπουδών τους, ο τομέας απασχόλησης στον οποίο θα ήθελαν να απασχοληθούν μετά την λήψη του διπλώματος τους.	με την σειρά του συνεπάγεται ότι θα έχουν χαμηλότερες απολαβές. Η εκτιμώμενη αποδοτικότητα της εκπαίδευσης εξαρτάται από το φύλο, το αντικείμενο σπουδών και τις συνθήκες που επικρατούν για ορισμένα επαγγέλματα στην αγορά εργασίας . τα άτομα διαλέγουν το αντικείμενο σπουδών όχι με βάση τις προσωπικές τους προτιμήσεις αλλά με βάση τη ζήτηση από την αγορά εργασίας . Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερωτώμενων είναι: η πλειοψηφία των σπουδαστών στηρίζεται στην οικονομική βοήθεια από την οικογένεια, ο δημόσιος τομέας προτιμάται πιο πολύ ασχέτως από το γεγονός ότι δηλώνουν ότι ο ιδιωτικός τομέας έχει υψηλότερες αμοιβές, η προσδοκώμενη διάρκεια αναζήτησης δουλειάς είναι σύντομη, οι κλάδοι που προσφέρουν αυξημένες αμοιβές θεωρούνται οι κλάδοι των επιχειρήσεων και του εμπορίου.
Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Αποτελέσματα
13) Kim 1988	Χρησιμοποιήθηκαν ετήσια στοιχεία για το διάστημα (1958-1982)ΗΠΑ	Διερεύνηση της ζήτησης για εκπαίδευση μέσα στα πλαίσια της καταναλωτικής συμπεριφοράς των νοικοκυριών.	-Εισόδημα	Τα συμπεράσματα της έρευνας είναι ότι η εκπαίδευση είναι αγαθό πολυτελείας .Η εκπαίδευση δηλαδή είναι ακριβή υπόθεση για τα νοικοκυριά.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Αποτελέσματα
14) Έρευνα : National Longitudinal Study of the High School Class of 1972	4000 μαθητές, ΗΠΑ	Παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση	-Κόστος σπουδών. -Επιρροή συμμαθητών, δηλαδή η πιθανότητα να συνεχίσει κάποιος τις σπουδές του αυξάνετε όσο αυξάνετε το ποσοστό των συμμαθητών που επιθυμούν να κάνουν το ίδιο .	Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει αρνητική σχέση ανάμεσα στο κόστος σπουδών και στην απόφαση συνέχισης σπουδών. Η σημαντικότερη διαπίστωση της μελέτης ήταν ότι καθώς αυξάνετε το ποσοστό συμμετοχής των συμμαθητών ενός μαθητή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση , τόσο αυξάνονται και οι πιθανότητες να συνεχίσει και ο ίδιος τις σπουδές του επηρεασμένος από τα παιδιά του σχολικού του περιβάλλοντος.
15) Duchesne and Noenneman 1988	Βέλγιο (1953- 1992)	Η σημαντικότητα του οικογενειακού εισοδήματος για τη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση	-Εισόδημα. -Μισθολογικές διαφορές ανάμεσα στα άτομα με διαφορετικό επίπεδο σπουδών.	Το εισόδημα των νοικοκυριών αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα που επηρεάζει τις αποφάσεις των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Επίσης το γεγονός ότι υπάρχουν μισθολογικές διαφοροποιήσεις υπέρ των εργαζομένων με ανώτερο επίπεδο εκπαίδευση.
16) Williams 1972	Καναδάς (σχολικό έτος 1959-1960), 3687 σπουδαστές.	Γονείς, φίλοι μαθησιακές επιδόσεις μαθητών, κοινωνικοοικονομική κατάσταση των οικογενειών και πως αυτά συσχετίζονται με τις προσδοκίες των σπουδαστών για την ανώτερη εκπαίδευση.	-Επιρροή από το κοινωνικό περιβάλλον. -Κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικογένειας	Οι γονείς ασκούν μεγαλύτερη επίδραση στα παιδιά, ακολουθούν οι εκπαιδευτικοί και έπειτα συμμαθητές. Οι επιδράσεις των μεγαλύτερων είναι ισχυρότερες ίσως επειδή λειτουργούν σαν πρότυπα για τα παιδιά. Μαθητικός πληθυσμός με υψηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο συνεπάγεται μαθητές με υψηλές επιδόσεις, άρα υπάρχει και με υψηλότερη ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, από αυτήν την ομάδα ατόμων.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
17) Menon 2008	Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 811 σπουδαστές στο τελικό έτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής τους την άνοιξη του ακαδημαϊκού έτους 2003/2004.	Το άρθρο εξετάζει την ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και συγκρίνει τα αποτελέσματα με τις προηγούμενες εκτιμήσεις για το έτος 1994 στην ίδια χώρα.	-Μισθολογικές διαφοροποιήσεις. -Επενδύουν αναμένοντας καλύτερες αποδοχές στο μέλλον.	Τα συμπεράσματα παρουσιάζουν μια αύξηση στα ποσοστά ζήτησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, όλο και μεγαλύτερο ποσοστό παιδιών που ολοκληρώνουν την δευτεροβάθμια εκπαίδευση ζητάνε να εισαχθούν στις ανώτατες και ανώτερες σχολές. Τα άτομα επιθυμούν να αυξήσουν τα εισοδήματά τους, επενδύοντας στον εαυτό τους (στην εκπαίδευση) για να αποδώσει αυτό το κεφάλαιο στο μέλλον, έσοδα περισσότερα από τα έξοδα στα οποία έχει υποβληθεί (θεωρία του ανθρωπίνου κεφαλαίου). Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής συμφωνούν με την πρώτη έρευνα (Eliophotou-Menon,1997), ότι δηλαδή τα άτομα επενδύουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναμένοντας καλύτερες αποδοχές στο μέλλον. Οι σπουδαστές κλήθηκαν να δηλώσουν τους αναμενόμενους μισθούς τους στο μέλλον. Αυτό έγινε και για τις δύο ομάδες σπουδαστών που περιλήφθηκαν στη μελέτη, δηλαδή, εκείνοι που δηλώνουν την πρόθεση να ακολουθηθεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση και εκείνοι που προγραμματίζουν να εισαχθούν στην αγορά εργασίας. Το 87.1% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι θα συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, από τους οποίους το 93,4% ήταν στο ενιαίο λύκειο και μόνο το 6,6% από την τεχνική σχολή. Αντίθετα από το 12,8% που δήλωσαν οι θα επιθυμούσαν να βγουν στην αγορά εργασίας μόλις ολοκληρώσουν την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το

			-Χαμηλό επίπεδο ανεργίας πτυχιούχων.	ποσοστό 57% προέρχονταν από τεχνική σχολή και το 43% από ενιαίο λύκειο. Σε σύγκριση με την πρώτη μελέτη που έγινε για τα 1993/94 τα ποσοστά ζήτησης για εκπαίδευση έχουν αυξηθεί από 6,7% σε 9,4%) .Είναι σημαντικό να επισημανθούν κάποιες διαφορές που υπάρχουν στα συμπεράσματα αυτής της έρευνας σε σχέση με την παλιά του 1993/94. Στην προηγούμενη έρευνα η κοινωνικοοικονομική θέση του σπουδαστή και το γένος είχαν σημαντική επιρροή στην απόφαση αν θα συνεχίσει ή όχι τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα κορίτσια βρέθηκαν για να είναι πιθανότερο από τα αγόρια να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι εκτιμήσεις 2003/2004 μας δείχνουν ότι η κοινωνικοοικονομική θέση δεν έχει πλέον μια σημαντική επίδραση στις εκπαιδευτικές προθέσεις των νέων. Στην πρώτη εκτίμηση, οι σπουδαστές υψηλών κοινωνικοοικονομικών θέσεων ήταν πιθανότερο να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην παρούσα ανάλυση, αυτή η επίδραση δεν παρατηρείται. Συμπερασματικά παρατηρείται αύξηση στα ποσοστά ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο, ένας λόγος θα μπορούσε να είναι το χαμηλό επίπεδο ανεργίας πτυχιούχων. Κατά συνέπεια η υψηλή ζήτηση για την ανώτατη εκπαίδευση εμφανίζεται να μην έχει επιπτώσεις, προς το παρόν, στην απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

				Επιπλέον η διαφορές που παρατηρούνται στις αμοιβές υπέρ των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και το γεγονός ότι ο δημόσιο τομέας ο οποίος απασχολεί αυτήν την περίοδο ένα μεγάλο μερίδιο των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, προσφέρουν τους σίγουρο και καλοπληρωμένο εισόδημα. Ένας επιπλέον λόγος ήταν ότι η Κύπρος θα γινόταν μέλος της Ευρωπαϊκής ένωσης, άρα δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και νέες ευκαιρίες για το μορφωμένο πληθυσμό της, όπως επιτρέπει την απασχόλησή τους έξω από τη μικρή οικονομία ενός νησιού.
Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
18) Glytsos 1989	Αθήνα, Ελλάδα	Από την πρώτη κρίση πετρελαίου του 1973, πολλές χώρες σε όλα τα μέρη του κόσμου αντιμετωπίζουν μια ανεπαρκή ζήτηση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση . Αυτό το έγγραφο προσπαθεί να εξετάσει και να αξιολόγηση την σύνδεση μεταξύ της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας.	-αγορά εργασίας	Οι κακοί συνδυασμοί οδήγησαν στην μειωμένη αξίας των πανεπιστημιακών τίτλων, συνεπώς σε αντικατάσταση των πτυχιούχων από μη πτυχιούχους, αποτέλεσμα είναι ότι η κοινωνική θέση και η οικονομική αξία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μικραίνουν. Μειώνεται ζήτηση για πανεπιστημιακά επαγγέλματα ενώ αυξάνεται για επαγγέλματα όπως γραφείου και εργαζόμενοι πωλήσεων για τους οποίους ο πανεπιστημιακός τίτλος δεν είναι απαραίτητος. Η αγορά εργασίας, αφήνει έναν μεγάλο αριθμό πτυχιούχων άνεργους.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
19) Menon 1997 b	811 μαθητές το 1993-94 Κύπρος Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να σημειώσουν αναμενόμενες τους αποδοχές σε τρεις συγκεκριμένες στιγμές (στις πρώτη τους εργασία, μετά από 4 έτη εργασίας και στην ηλικία 46 ετών) με ή χωρίς πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	Το έγγραφο μελετάει την επίδραση των οικονομικών εκτιμήσεων στην απόφαση των μαθητών λυκείου να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση.	- καλύτερη απόδοση (εκείνοι οι μαθητές που θεώρησαν την τριτοβάθμια εκπαίδευση μια καλή επένδυση αποφάσισαν να την ακολουθήσουν, ενώ εκείνοι που θεώρησαν αποδοτικότερη την αγορά εργασίας, προτίμησαν να επενδύσουν στην εργασία. - φύλο (κορίτσια έχουν περισσότερες πιθανότητες) -δυνατότητες του μαθητή -κοινωνικοοικονομική θέση	Τα άτομα επιθυμούν να αυξήσουν τα εισοδήματά τους , επενδύοντας στον εαυτό τους (στην εκπαίδευση)για να αποδώσει αυτό το κεφάλαιο στο μέλλον, έσοδα περισσότερα από τα έξοδα στα οποία έχει υποβληθεί (θεωρία του ανθρωπίνου κεφαλαίου).Στην έρευνα η κοινωνικοοικονομική θέση του σπουδαστή και το γένος είχαν σημαντική επιρροή στην απόφαση αν θα συνεχίσει ή όχι τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα κορίτσια βρέθηκαν για να είναι πιθανότερο από τα αγόρια να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης οι μαθησιακές δυνατότητες των ατόμων επηρεάζουν την απόφαση να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όσο αυξάνονται οι επιδόσεις αυξάνεται και η πιθανότητα. Οι εκτιμήσεις 2003/2004 μας δείχνουν ότι η κοινωνικοοικονομική θέση δεν έχει πλέον μια σημαντική επίδραση στις εκπαιδευτικές προθέσεις των νέων. Οι σπουδαστές υψηλών κοινωνικοοικονομικών θέσεων ήταν πιθανότερο να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
20) Lampiri-Dimaki 1974	Ελλάδα κατά το έτος 1963-64. Ο συνολικός πληθυσμός των πρωτοετών φοιτητών στα Α.Ε.Ι.	Προσπάθησε να προσδιορίσει τις πιθανότητες που έχουν οι νέοι κάθε κοινωνικής τάξης να σπουδάσουν.	-μορφωτικό επίπεδο γονέων	Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι, τις πιθανότητες εισαγωγής στα πανεπιστήμια έχουν οι νέοι της ανώτερης τάξης.
21) Phacharopoulos and Patrinos, 2002.	Ελλάδα Δείγμα: απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	Επίδραση της εκπαίδευσης στη δημιουργία μισθολογικών διαφοροποιήσεων	-επίπεδο εκπαίδευσης ατόμου και μισθολογικές διαφορές	Κατά γενική ομολογία, το επίπεδο της εκπαίδευσης ενός ατόμου του δίνει τη δυνατότητα διεκδίκησης ενός μεγαλύτερου μισθού και επομένως έχει άμεση θετική επίπτωση στα εισοδήματα του .
22) Κεφάλαια, 1981	Κύπρος, 7000 μαθητές	Μελέτησε το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο μιας οικογένεια και το επάγγελμα που θα ακολουθήσουν τα παιδιά των οικογενειών.	-κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της οικογένειας	Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι παιδιά που προέρχονται από υψηλές κοινωνικοοικονομικά οικογένειες ακολουθούν πολλές φορές το επάγγελμα του πατέρα ή της μητέρας
23) Christofides and Pashardes 2002	Κύπρος έτος 1990-1991. σύνολο των παρατηρήσεων έφθασε τα 3.714 άτομα	Μελέτησαν την επιλογή του τομέα απασχόλησης	-Φίλοι ή μέλη της οικογένειας που εργάζονται στο δημόσιο	Διαπίστωσαν ότι οι Κύπριοι που έχουν φίλους ή μέλη στην οικογένεια τους που εργάζονται στο δημόσιο τομέα αυξάνουν την πιθανότητα της επιλογής του ίδιου τομέα , σε αντίθεση με εκείνους που δεν έχουν μέλη στην οικογένειά τους που να απασχολούνται στον αντίστοιχο τομέα.

Συγγραφείς	Δεδομένο	Εξαρτημένη μεταβλητή	Προσδιοριστικοί παράγοντες	Συμπεράσματα
24) Οι Heinrich and Hildebrand 2005	Στις 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Μελέτησαν τις μισθολογικές διαφορές μεταξύ αποφοίτων διαφορετικών βαθμίδων εκπαίδευσης στις 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	-Τριτοβάθμια εκπαίδευση	Όπως υποστηρίζουν οι παραπάνω ερευνητές, οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αμείβονται στατιστικά σημαντικά υψηλότερα από τους αποφοίτους κατώτερης βαθμίδας. Η διαφορά αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη στην Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, την Ισπανία και την Πορτογαλία τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο η μισθολογικές διαφορές είναι εντονότερες στους άνδρες, ενώ στο Βέλγιο στις γυναίκες. Σε όλες τις χώρες, οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν υψηλότερες απολαβές από τους αποφοίτους της ανώτερης δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
25) Blau and Ferber 1991	Βασίστηκε σε διαστρωματικά δεδομένα από τελειόφοιτους (δείγμα 722 άτομα) οικονομικών τμημάτων του Πανεπιστημίου στο Ιλινόις των ΗΠΑ. 1987-1988	Μελέτη παραγόντων για τη συμμετοχή των ατόμων στα τμήματα αυτά.	-μορφωτικό επίπεδο -επάγγελμα -μελλοντικά οφέλη	Στην έρευνα των Blau and Ferber (1991), που βασίστηκε σε διαστρωματικά δεδομένα από τελειόφοιτους (δείγμα 722 άτομα) οικονομικών τμημάτων του Πανεπιστημίου στο Ιλινόις των ΗΠΑ, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1987-1988, βρέθηκε ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, καθώς και το επάγγελμα είναι καθοριστικοί παράγοντες για τη συμμετοχή των ατόμων στα τμήματα αυτά. Επίσης, βρέθηκε ότι τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες επιθυμούν η εργασία να προσφέρει κυρίως καλό μισθό, ευκαιρίες ανέλιξης και διανοητική πρόκληση αν και οι γυναίκες αξιολογούν το τρίτο ως το πιο σημαντικό.

